

בבלי ירושלמי תוספתא

חוברת שבועית ללימוד בי"ת
ביחד עם **תכשיטי הבית**
פרק נ"ך ליום

בעידודו של מו"ר הרח"צ שליט"א

פרשת
שמיני
כ"ב – כ"ח ניסן תשפ"ה

יוצא לאור ע"י חסידי ברסלב
יבנאל עיר ברסלב – עיר השמחה

ניתן להשיג בתיבה בכניסה ל'היכל מוהרא"ש'
או שלח צרף למייל: breslevsheli1@gmail.com

נדפס לזכות נשמתו הטהורה
של כ"ק אדמו"ר עט"ר
מוהרא"ש
ר' אליעזר שלמה בן
ר' מנחם זאב זי"ע

לזכות מורנו ורבנו הרה"צ
ר' יצחק שמואל אהרן לעזער
שליט"א

יהי רצון שימשיך להנהיג את הקהילה הקדושה מתוך
בריאות איתנה ונחת מכל יצ"ח ותלמידיו

לזכות נשמתם הקדושה והטהורה של
רבי חייא ובניו חזקיה ויהודה
ולזכות
רב המנונא סבא ורב הונא ריש גלותא

טוֹב לוֹמַר לִפְנֵי הַלְמוּד :
הַלְמוּד בָּבְלִי, יְרוּשַׁלְמִי, תּוֹסֶפְתָּא וּנְבִיאִים כְּתוּבִים יִהְיֶה לְעִלּוּי
הַשְׁכִינָה הַקְדוֹשָׁה וּלְהָקֵל צַעֲרָהּ, לְעִלּוּי כָּל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל
שֶׁנִּפְטְרוּ מִן הָעוֹלָם, גְּאֻלָּה, יְשׁוּעָה, רְפוּאָה וְהַצָּלָחָה לְכֻלָּל
נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל בְּרוּחָנִיוּת וּבְגַשְׁמִיוּת, גִּלּוּי מָשִׁיחַ צִדְקֵנוּ בְּרַחֲמִים
וּבְנִין בֵּית מִקְדָּשֵׁנוּ וְתִפְאַרְתֵּנוּ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ, אָמֵן כֵּן יְהִי רָצוֹן.

אלימא דרבי אליעזר בולי עלמא לא פליגי — כלומר, מאן דאמר מתה — ודאי כרבי יהושע אמר ולא כרבי אליעזר, דאליבא דרבי אליעזר ליכא למאן דאמר מתה, ביון דלגבי עבודותיו אמר פסולות למפרע — ודאי אין זה כהן. **כי פליגי אליבא** דרבי יהושע — כלומר, אין אנו צריכין לומר מאן דאמר בטלה כרבי אליעזר ולא כרבי יהושע, דאליבא דרבי יהושע איכא למימר דפליגי. **פוגל ייני תרצה** — עבודותיו בשירות, אבל לענין שאר ברבריו אינו כהן. **מעה יואב** — בדרשא ד"מעם מזבחי תקחנו" ולא מעל מזבחי, ובסבור דהיינו מעל מזבח. **מזבח בית עולמים** — דכתיב "מזבחי", המיוחד לי. הכי גרסינן: והוא תפס במזבח של במה, שעשה דוד לפני הארון שהיה באהל אשר נטה לו דוד בעיר דוד, כדכתיב "וינס יואב אל אהל ה' ומצינו בדברי הימים שעשה דוד מזבח לפניו. ואי אפשר לומר מזבח של שילה, שהוא היה בימי דוד ושלמה היה בגבעון. שרו של רומי — סמאל, שיגרה לבצרה. שבתחלה יפרע ממנו בשיגיע הקץ להחרב, כדתניא (ישעיהו כד) "יפקוד ה' על צבא המרום במרום" ואחר כך "על מלכי האדמה על האדמה". חמוץ בגדים — מדמו של סמאל. ואף על פי שאין המלאכים בשר ודם כתב בו הכתוב כעין הריגת האדם, לשבר את האזן מה שהיא יבולה לשמוע. **לא נתנו לקבורה** — לוליס שהן שלהם. תיפוק ליה — דאין בונין בית במגרש דאם כן הוה ליה מגרש עיר. **אין עושין** — שדה של לוים. מגרש — שנתנו ללוים אלפים אמה סביב העיר, כדכתיב (במדבר לה) "ומדותם מחוץ לעיר", וכתיב "מקיר העיר וחוצה אלף אמה" וגו', הא ביצד? אלף אמה מגרש שאין בו לא בית ולא שדה, והשאר שדות וכרמים. **למחילות** — תחת הקרקע, שאין אוכלות במגרש כלום מלמעלה, ואי לאו דכתיב "בה" ולא בתחומה — הייתי אומר ידור בתחומה במערה. **ורצה** — איכא לפרושי לשון ציווי כמו (שמות לו) "ועשה בצלאל ואהליאב", ואיכא לפרושי לשון רשות כמו "ועשה ה' להם" וגו' (דברים לא). **סופו** חמור מתחלתו — סופו — יצאתו חוץ לתחום, **ותחלתו** — הרציחה. **אב שהרג את הבן** — בנו השני נעשה גואל הדם של אחיו, והורג את אביו. **הא דתניא נעשה** — רבי יוסי הגלילי היא, דאמר: מצוה לגואל הדם. **לכל אין הבן נעשה** וכו' — לכל עבירות שבתורה אין הבן נעשה שליח בית דין על אביו, לא להלקותו ולא לנדותו, חוץ ממכות. הכי גרסינן: **אלא לא קשיא הא כבנו הא כבן בנו** — הא דתניא: אין בנו נעשה גואל הדם — בבנו של רוצח קאמר, והא דתניא: בנו נעשה לו גואל הדם — בבנו של הרוג קאמר, שהוא בן בנו של רוצח ואינו מוחזר על בבודו. **משנה** הכל הולך אחר הנוף — אפילו הוא בעיקרו שבתוך התחום — הרי הוא כיוצא חוץ לתחום. ואם עיקרו חוץ לתחום ונופו בתוך התחום — אף העיקר קולט. **גמרא** אילן שהוא עומד בפנים — בירושלים. ולענין אכילת מעשר שני בירושלים היא שנויה. **מכגון החומה** וכו' — אלמא, לא נופו שדינן בתר עיקר, ולא עיקר בתר נוף. **בחומה תלה רחמנא** — דכתיב (דברים יב) "לפני ה' אלהיך תאכלנו". **בירושלים** — דכתיב (במדבר לה) "כי בעיר מקלטו ישב", ונופו ראוי לדירה יותר מעיקרו. **בירושלים** — לענין מעשר — הלך אחר הנוף. רבי

1 **אלימא** דרבי אליעזר בולי עלמא לא פליגי, כי פליגי
2 - אליבא דרבי יהושע; מאן דאמר מתה - ברבי
3 יהושע. ומאן דאמר בטלה - עד כאן לא קאמר רבי
4 יהושע התם, דכתיב "ברך ה' חילו ופעל ידיו תרצה"
5 - אפילו חללין שבו, אבל הכא - אפילו רבי יהושע
6 מודה. "גנבתי דינו" וכו'. אמר רב יהודה אמר רב:
7 שתי טעיות טעה יואב באותה שעה, דכתיב "וינס
8 יואב אל אהל ה' ויחזק בקרנות המזבח", טעה -
9 שאינו קולט אלא גגו, והוא תפס בקרנותיו. טעה - שאינו קולט אלא מזבח בית עולמים,
10 והוא תפס מזבח של שילה. אביי אומר: בהא נמי מיטעא טעה - שאינו קולט אלא
11 כהן ועבודה בידו, והוא זר היה. אמר ריש לקיש: שלש טעיות עתיד שרו של רומי לטעות,
12 דכתיב "מי זה בא מאדם חמוץ בגדים מבצרה", טועה - שאינה קולטת אלא בצר והוא
13 גולה לבצרה, טועה - שאינה קולטת אלא שוגג והוא מזיד היה, טועה - שאינה קולטת אלא
14 אדם והוא מלאך הוא. אמר רבי אבהו: ערי מקלט לא נתנו לקבורה, דכתיב "ומגרשיהם
15 יהיו לבהמתם ולרכשם ולכל חיתם" - לחיים נתנו ולא לקבורה. מיתיבי: "שמה" - שם
16 תהא דירתו, שם תהא מיתתו, שם תהא קבורתו! - רוצח שאני, דגלי ביה רחמנא. "בשם
17 שעיר שולטת" וכו'. ורמינהו: "וישב בה" - בה, ולא בתחומה! אמר אביי: לא קשיא,
18 כאן - לקלוט, כאן - לדור. לדור? תיפוק ליה דאין עושין שדה מגרש, ולא מגרש שדה,
19 לא מגרש עיר, ולא עיר מגרש! אמר רב ששת: לא נצרכה אלא למחילות. "רוצח שיצא
20 חוץ לתחום" וכו'. תנו רבנן: "ורצח גואל הדם את הרוצח" - מצוה ביד גואל הדם. אין
21 גואל הדם - רשות ביד כל אדם, דברי רבי יוסי הגלילי. רבי עקיבא אומר: רשות ביד
22 גואל הדם, וכל אדם חייבין עליו. מאי מעמא דרבי יוסי הגלילי - מי כתיב "אם רצח"?
23 - ורבי עקיבא: מי כתיב "ירצח"? אמר מר זוטרא בר טוביה אמר רב: רוצח שיצא חוץ
24 לתחום, ומצאו גואל הדם ורחגו - נהרג עליו. כמאן? לא כרבי יוסי הגלילי ולא כרבי
25 עקיבא! - הוא דאמר כי האי תנא, דתניא, רבי אלעזר אומר: "עד עמדו לפני העדה
26 למשפט", מה תלמוד לומר? לפי שנאמר "ורצח גואל הדם את הרוצח", יכול מיד? תלמוד
27 לומר "עד עמדו לפני העדה למשפט". ורבי יוסי ורבי עקיבא, האי "עד עמדו לפני העדה
28 למשפט" מאי דרשי ביה? - ההוא מיבעי ליה לכדתניא, רבי עקיבא אומר: מנין לסנהדרין
29 שראו אחד שהרג את הנפש, שאין ממיתין אותו עד שיעמוד בבית דין אחר? תלמוד
30 לומר "עד עמדו לפני העדה למשפט" - עד שיעמוד בבית דין אחר. תנו רבנן: "אם יצא
31 יצא הרוצח", אין לי אלא במזיד, בשוגג מנין? תלמוד לומר "אם יצא יצא" מכל מקום.
32 - ורבי יוחנן: בשוגג גולה! - לא קשיא, הא - כמאן דאמר: אמרינן
33 דברה תורה כלשון בני אדם, הא - כמאן דאמר: לא אמרינן דברה תורה כלשון בני אדם.
34 אמר אביי: מסתברא כמאן דאמר דברה תורה כלשון בני אדם, שלא יהא סופו חמור
35 מתחלתו, מה תחלתו - במזיד נהרג בשוגג גולה, אף סופו - במזיד נהרג בשוגג גולה. תני
36 חדא: אב שהרג - בנו נעשה לו גואל הדם, ותניא אידך: אין בנו נעשה לו גואל הדם.
37 לימא הא רבי יוסי הגלילי והא רבי עקיבא? - ותסברא, בין למאן דאמר מצוה בין למאן
38 דאמר רשות, מי שרי? והאמר רבה בר רב הונא, וכן תנא דבי רבי ישמעאל: לכל אין
39 הבן נעשה שליח לאביו להכותו ולקללתו, חוץ ממסית, שהרי אמרה תורה "לא תחמול ולא תכסה עליו"! אלא, לא קשיא:
40 הא - בבנו, והא - בבן בנו. **משנה** אילן שהוא עומד בתוך התחום ונופו נוטה חוץ לתחום, או עומד חוץ לתחום ונופו
41 נוטה בתוך התחום - הכל הולך אחר הנוף. **גמרא** ורמינהי: אילן שהוא עומד בתוך הפנים ונוטה לחוץ, או עומד בחוץ
42 ונוטה לפנים, מפנגד החומה ולפנים - כלפנים, מכנגד החומה ולחוץ - כלחוץ! - מעשר אעירי מקלט קא רמית? מעשר בחומה
43 תלה רחמנא, ערי מקלט בדירה תלה רחמנא, בנופו - מתדר ליה, בעיקרו - לא מתדר ליה. ורמי מעשר אמעשר, דתניא,
44 בירושלים הלך אחר הנוף, בערי מקלט הלך אחר הנוף: אמר רב בהנא: לא קשיא: הא - רבי יהודה, והא - רבנן. דתניא,

אילן שהוא לפנים מכנגד החומה ולפנים
1 כלפנים — תימה: דבשילהי "כיצד
2 צולין" (פסחים פה,ב) אמרינן דגגות לא נתקדשו,
3 ואם כן (הוו) מעשר שני אין אוכלין על האילן!
4 ויש לומר: דמיירי שענפיו מועטין שאין בהן
5 ארבעה, דלא חשיבי, והוי כאילו עומדת באויר
6 כנגד הקרקע. עוד יש לומר: דמיירי [אפילו]
7 באילן שענפיו מרובין, ואויר ירושלים בירושלים.
8 אימור

אימור דשמעת ליה לרבי יהודה לחומרא — וצריך עיון: מנא ליה דלא אמרינן גם להקל? ויש לומר: דמסברא אית ליה דלא פליגי רבי יהודה ורבנן כולי האי כי אם בחומרא בעלמא.

גבי מעשר לחומרא עיקרו בחוץ ונופו בפנים כי היכי דבנופו לא מצי פריק רבי — פירוש: לא אזלינן בתר נוף לקולא, לומר דכי היכי דבנופו דבפנים מצי אביל בלא פדייה — הכי נמי בעיקרו מבחוץ מצי אביל ליה בלא פדייה.

אלא לחומרא דוקא, לומר דלא מצי פריק ליה בעיקרו. ומשמע דפשיטא ליה דבנוף גופיה מצי אביל, דנהי דשדינן עיקר בתר נוף לחומרא, מכל מקום נוף לא שדינן בתר עיקרו גם לחומרא.

מר סבר עיקרו הוי דרגא בו' — קצת קשה: מנא ליה לאפלוגי רבנן ארבי יהודה בהא? ויש לומר: דמשמע מתוך הברייתא דפליגי לרבי יהודה בתרתי, בין במעשר בין בערי מקלט, מדנקט ערי מקלט גבי ירושלים.

רב אשי אמר מאי אחר הנוף — פירוש: רב אשי בא למידק הא דפרכינן: אלא עיקרו בפנים ונופו לחוץ הכא נמי דבעיקרו מצי קטיל? וקאמר דאף אחר הנוף הנוף קתני מתניתין, דגם אחר הנוף אזלינן היכי דהוי חומרא, כמו דעיקרו בחוץ ונופו בפנים דשדינן עיקרו בתר נופו ואף בעיקר לא מצי קטיל. והוא הדין דאזלינן בתר עיקר למישדייה נופו בתר עיקרו לחומרא, כגון בעיקרו בפנים ונופו לחוץ, דאף בנופו לא קטלינן, דאזלינן בתר עיקרו. וקשה: דאם כן כי היכי דקתני הולך אחר הנוף דהיינו אף אחר הנוף — הוא הדין דהוה מצי למתני: הכל הולך אחר העיקר! ועוד קשה, דהא לעיל גבי מעשר, כי קאמר דאזלינן בתר הנוף לחומרא, משמע דמכל מקום פשיטא ליה דדין נוף עצמו לא היה בטל בכלל, דלא שדינן ליה בתר עיקרו בדפרישית לעיל! ולכך ניחא פירוש הרב רבינו מרדכי, דודאי דין נוף עצמו לא היה בטל לעולם גם לחומרא כדפירשתי. והכי קאמר: אף לאחר הנוף שדינן ליה עיקר לחומרא. כמו עיקרו בחוץ ונופו בפנים, כי היכי דנופו לא מצי קטיל — בעיקר נמי לא מצי קטיל. והוא הדין דעיקר אזיל בתר נפשיה, שיש לעיקר דין עצמו, כגון דעיקרו בפנים ונופו בחוץ, אף על גב דבנופו מצי קטיל כדפירש, דלעולם יש לו לנוף דין עצמו גם לחקל, מכל מקום דעיקר מבפנים לא מצי קטיל, דלא שדינן העיקר בתר הנוף לקולא רק לחומרא. אבל הקונטרס פירש: אף אחר הנוף — משום דבכולי התלמוד שדינן לנוף בתר העיקר אצטריך למימר הכא גבי מקלט דזימנין דשדינן עיקר בתר הנוף לחומרא. לפי זה ניחא קצת הא דנקט אחר הנוף טפי מאחר העיקר. מיהו גם זה קשיא, דהא לענין מעשר לא שדינן לעולם בתר עיקרו כדפירשתי לעיל. לכך ניחא לפירוש הרב רבינו מרדכי.

פלבו קולטו — קשה: דהא אמרינן כבר גולה מפלך לפלך!! ועוד, הא קאמר: בן לוי גולה מעיר לעיר! ויש לומר: דאם גולה מעיר לעיר יהיה רשאי לילך בכל העיר ובתחומיה, ואם יגלה לפלבו — פלבו קולטו בו שלא יצא משכונה לשכונה.

מעלים

דעיקרו בפנים ונופו בחוץ — שדי נופו בתר עיקרו ולא מצי קטיל בנופו. ומשום דבכולי תלמודא שדינן נוף בתר עיקר אצטריך למימר מקלט זמנין דשדינן עיקר בתר נוף לחומרא. **משנה** **הרג באותה העיר** — רוצח שגלה לעיר מקלט, וחזר והרג באותה העיר בשוגג. גולה משכונה לשכונה — בתוך העיר, כי מן העיר אינו רשאי לצאת מפני רציחה ראשונה. **ובן לוי** — שהוא מישבט העיר והרג בשוגג — גולה מעיר לעיר, שהוא רשאי לצאת מן העיר, שלא גלה שם. **גמרא** **ושמתי לך בחייך** — כאן הבטיחו הקדוש ברוך הוא למשה שיזכה למצוה זו בחייו, שהבדיל שלש ערים. **מקום ממקומך** — שתהא מחנה לויה קולטת. ואף ערי מקלט יהיו ערי לויה. **פלך** — מדינה. **מאי קרא** — דפלבו קולטו. ודמתניתין נמי, דקתני: גולה משכונה לשכונה. **בעיר מקלטו** — קרא יתירא הוא, דמצי למכתב "בי שם ישב". **גמרא** **אם אמרו לו אף על פי כן** — אנו רוצים לכבדך — יקבל מהם.

מעלים

רבי יהודה — לענין מעשר אמרה למילתיה. הלך **אחר פתחה** — כולה בפנים ופתוחה לחוץ — כלחוץ, כולה בחוץ ופתוחה לפנים — כלפנים. **באילן** הלך **אחר נופו** — ומתניתין דהכא ובריית'א — רבי יהודה, ומתניתין דאילן שהוא עומד בפנים בר' — רבנן, ושניהא קמא ליתא. **אימור דשמעת ליה בו'** — כלומר, היכי בעית לאוקמא להא דתניא בירושלים הלך אחר הנוף בו' כרבי יהודה? הניחא אי תנא בה הא: בירושלים הלך אחר הנוף, ולא תנא בה: בערי מקלט הלך אחר הנוף — מצית מוקמת לה כרבי יהודה. אבל השתא מאן צייתת לך? אימור דשמעת ליה לרבי יהודה גבי מעשר באילן הלך אחר הנוף, משום דאיכא למימר לחומרא בין עיקרו בפנים ונופו בחוץ בין עיקרו בחוץ ונופו בפנים. דגבי מעשר איכא, בין בפנים בין בחוץ, חדא לחומרא וחדא לקולא: חומר בפנים מבחוץ — שבחוץ יכול לפדותו ובפנים אינו יכול לפדותו, דקלטי ליה מחיצות. וחומר בחוץ מבפנים — שאינו נאכל בחוץ בלא פדייה ובפנים אוכלו בלא פדייה. ואיכא למימר כי אמר רבי יהודה הלך אחר הנוף — לחומרא אמרה, כדמפרש ואזיל. **עיקרו בחוץ ונופו בפנים בו'** — הלך אחר הנוף לענין פדייה. **עיקרו בפנים ונופו** לחוץ — הלך אחר הנוף לענין אבילה, דמישדי עיקרו בתר נופו, ואסור לאובלו בעיקרו אלא אם כן פראו מקודם שנכנס. **אלא בערי מקלט** — על כרחך עיקרו בפנים ונופו לחוץ לא משכחת לה אלא לקולא. **אבר רבא בעיקרו כולי עלמא לא פליגי בו'** — לעולם בדקא משנינן: הא רבי יהודה והא רבנן, דלרבנן לא שדינן לא נוף בתר עיקרו ולא עיקרו בתר נוף, לא במעשר ולא בערי מקלט, כדקתני קמייתא: מכנגד החומה ולפנים כלפנים. ורבי יהודה פליג ואמר: שדי עיקרו בתר נופו. ודקאמרת דלמא לחומרא קאמר — אנן נמי לחומרא אמרינן לה לענין מעשר כדאמרן. ולענין מקלט, היכא דעיקרו בחוץ ונופו בפנים דחומרא הוא — שדי עיקרו בתר נופו, ואם רוצה בעיקרו לא מצי קטיל ליה. והיכא דעיקרו בפנים ונופו בחוץ, דקאמר בה רבי יהודה הלך אחר הנוף — לאו למישדי עיקרו בתר נופו ולמימר דכי היכי דנופו מצי קטיל ליה בעיקרו נמי מצי קטיל קאמר, דבעיקרו שבפנים כולי עלמא לא פליגי דלא מצי קטיל. והיכא דקאי רוצח בנופו שבחוץ ויכול גואל הדם לעמוד חוץ לתחום ולהורגו בחצים ובצרורות — כולי עלמא לא פליגי דמצי קטיל, דלכולי עלמא נוף בתר עיקר לא שדינן. כי פליגי, דקאמר רבי יהודה הלך אחר הנוף — למהוי עיקרו דרגא לנופו, שיכנס גואל הדם בתוך התחום ויעלה דרך העיקר ויהרגנו בנופו קאמר. וכי הך קושלא איית ליה לרבי יהודה, דהא לאו עיקר שדי בתר נוף, אלא כל חד כדקאי. **רב אשי אמר מאי אחר הנוף** — דקאמר מתניתין דהכא, וכן ברייתא בערי מקלט — אף אחר הנוף, ורבי יהודה היא ובולהו לחומרא. ולענין מעשר — כדשנינן, ולענין מקלט — אף אחר הנוף קאמר, דהיכא דעיקרו בחוץ ונופו בפנים — שדי עיקרו בתר נופו לחומרא ולא תימא דהקאי קאי. אבל היכא

מעלים היו — הערים שכר ללוים שרוצחים מהם את בתי הדירה. חוזר לשררה **שהיה בה** — אם היה נשיא או ראש בית אב, חוזר לגדולתו כשישוב לעירו במיתת כהן גדול. **משנה מחלוקת בשש** — ערי מקלט. **לכם** — לרוצחים נאמר "יהיו לכם הערים למקלט". **ושב אל משפחתו** — בעבד עברי כתיב, כשיוצא חפשי בשש או ביובל. **למה שהוזקו אבותיו** — לשררה. **אל אחוזת אבותיו באבותיו** — סיפא דמילתיה דרבי מאיר היא, ומביא ראיה לדבריו מסוף המקרא שחוזר לגדולתו, שנאמר "ואל אחוזת אבותיו" — אל כל חזקת אבותיו. **וכן בגולה** — במחלוקת בעבד עברי כך מחלוקת ברוצח שגלה וחזר במיתת הכהן. ומהכא יליף, דכשהוא אומר כאן "ושוב" קרא יתירא, דמצי למכתב "ושב אל משפחתו ואל אחוזת אבותיו" ולשתוק. **לרבות את הירוצה** — דמופנה לדון הימנו גזירה שוה: נאמר כאן "ישוב" ונאמר ברוצח "ישוב הרוצח אל ארץ אחוזתו", כדמפרש ואזיל: מאי וכן בגולה?

ומסקנא: גמר שיבה שיבה מהתם.

הדרן עלך אלו הן הגולין

משנה **אלו** הן הלוקין — אלו לאו דוקא, דתנא ושייר לוקין טובא. אלא תנא חייבי כריתות לאשמועינן דיש מלקות בחייבי כריתות, ותנא אלמנה וגרושה לאשמועינן אלמנה וגרושה חייב עליה משום שתי שמות וכו', ותנא טבל ומעשר ראשון שלא נטלה תרומתו דלא מפרש לאו דידהו בהדיא, וכן הקדש שלא נפדה. ואיידי דתנא הקדש תנא מעשר שני בהדיא, דתרוייהו מלקות דידהו משום מחוסרי פדייה. וכן ברובן יש דבר חדש. **נתינה** — מן הגבעונים היא, ומלקות משום "לא תתחתן בם" (דברים ז). **אלמנה וגרושה** — שנתאלמנה מאיש אחד ונתגרשה מאיש אחר, חייב עליה שתי מלקות משום שתי שמות, משום שתי אזהרות, ששתיתן מפורשות במקרא ואזהרה אתרוייהו קיימא. **גרושה וחלוצה** — גרושה והיא חלוצה — אינו חייב עליה אלא משום גרושה. שהחלוצה אינה כתובה, אלא מרבויא מייתינן לה דתניא בקדושין (עח,א): "גרושה", אין לי אלא גרושה, חלוצה מנין? תלמוד לומר "ואשה", טמא שאכל את הקודש — אזהרתו מפרש בגמרא. **ניתר** — כתיב ביה (שמות כט) "ושרפת את הנותר באש לא יאכל כי קדש הוא", ואזהרה פגול נמי מהכא, מדכתיב "כי קדש הוא", כלומר מפני שהוא קודש שנפסל, למדנו מכאן כל שבקדש פסול, בא הכתוב ליתן לא תעשה על אכילתו, והכי אמרינן לקמן, ואזהרת טמא — "והבשר אשר יגע בכל טמא לא יאכל" (ויקרא ז). **וחשוחש** — קדשים בחוץ, או המעלה קדשים בחוץ. אזהרת מעלה — "השמר לך פן תעלה" וגו' (דברים יב), אזהרת שוחט לשלפנו בובחים בפרק "השוחט והמעלה" (קו,א) איכא דיליף מ"לא יזבחו עוד" וגו' ואיכא דיליף לה מגזירה שוה דהבאה הבאה, שוחט ממעלה. **האוכל ביום הכפורים** — דיליף אזהרתיה בפרק בתרא דיומא (פא,א). **הטפטם את השמן** — העושה שמן בדוגמת שמן המשחה. דאזהרתיה — "ובמתכונתו לא תעשו כמוהו" (שמות ל). וכן בקטורת — "ובמתכונתה לא תעשו לכם" (שם). **והטך בשמן המשחה** — מאותו שעשה משה במדבר, דכתיב "על בשר אדם לא ייסך" (שם). **אבל טבל** — אזהרתיה מ"ולא יחללו את קדשי בני ישראל אשר ירימו" — בעתידין לתרום הכתוב מדבר. והכי מפרש לה בסנהדרין ב"אלו הן הנשרפין" (פג,א), **ומעשר ראשון שלא נטלה תרומתו** — אף הוא טבל, ומעשר שני שלא נפדה והוא אוכלו חוץ לירושלים, וכתיב "לא תוכל לאכול בשעריך" וגו' (דברים יב). **הקדש שלא נפדה** — אזהרתו אינו מפורשת כל כך. ונראה בעיני דמהכא אתא, דתניא (סנהדרין שם): הוזיר במעילה, רבי אומר: במיתה, וחכמים אומרים: באזהרה. ואמרינן: מאי טעמיה דרבי? אתיא "חטא" "חטא" מתרומה. ורבנן – מיעט רחמנא "ומתו בו" ולא במעילה. ממיתה הוא דמעטיה, וגזירה שוה בדקיימא קיימא, וליפלגו אזהרה דמעילה מאזהרה דתרומה דכתיב בה "ובל זר לא יאכל קדש". ורוב הלכות מעילה היא למדה מתרומה בתורת בהנים בגזירה שוה זו. **באובל נמלה נירנין שהוא חייב** — משום "שרץ השורץ על הארץ". **גמרא** **חייבי כריתות קתני** — כל חייבי כריתות שאין בהן מיתת בית דין דהזכרו במשנתנו לענין מלקות, ואחד מכל חייבי מיתות בית דין לא הזכיר בה ללקות אם התרו בו למלקות.

מעלים היו שכר ללוים — פירוש: רוצחים הבאים לדרים שם צריכין להעלות מס וארנונא ללוים. דלא תימא גזירת המלך על הלוים לעבד אותם בעירן. **לכם** לכל צריכים — דאין צריכים להעלות שום דבר ללוים. **גמר** שיבה שיבה — נראה דהיינו דוקא לרבי מאיר, דאצטריך לגזרה שוה, אבל לרבי יהודה — הא איכא קרא גבי רוצח. ואם כן הא דקתני לעיל: וכן בגולה רבי — ממילתא דרבי מאיר הוא.

הדרן עלך אלו הן הגולין

ואלו הן הלוקין הבא על אחותו כו' — תנא רשייר: טמא ששימש, זר שאכל תרומה, ובעל מום ששימש, אונן מקריב, מזיח חרשן, מכבה גחלת על גבי מערכה. אלא לא חשיב לאוי גרידי אלא באותן שיש בהן חידוש. והא דקא חשיב בריתות דאין בהן מיתת בית דין — לאשמועינן דאף על גב דאיכא כרת לוקין. ואין צריך למצוא בהם חידוש בהנך בריתות דקתני. ובקונטרס דחק למצוא בהם חידוש. אלמנה לכהן גדול נקט משום דבעי למיתני אלמנה וגרושה חייב משום שתי שמות.

גרושה וחלוצה אינו חייב אלא אחת — פירש הקונטרס: משום גרושה, דחלוצה מייתי לה "ואשה גרושה". משמע לפירושו דבחלוצה לחודא איכא מלקות דאורייתא. וזה אינו, דהא אמרינן בפרק "עשרה יוחסין" (קדושין עח,א): אחות (חלוצה) דרבנן. והא דלעיל תנא וחלוצה — אגב גרושה תניא. אי נמי, מכת מרדות דרבנן. ובהא. כיון דהיא גם גרושה — לוקה בה מלקות דגרושה, שהיא דאורייתא. ולא לקי מכת מרדות דרבנן.

מַעֲלִים הָיוּ שָׁכָר לְלִוִּים, דִּבְרֵי רַבִּי יְהוּדָה. רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: לֹא הָיוּ מַעֲלִים לָהֶן שָׂכָר. וְחוֹזֵר לַשָּׁרָה שֶׁהָיָה בָּהּ, דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: לֹא הָיָה חוֹזֵר לַשָּׁרָה שֶׁהָיָה בָּהּ. **גמרא** אֲמַר רַב כָּהֲנָא: מַתְנִיתִין בְּשֵׁשׁ, דְּמָר סָבַר: "לָכֶם" - לִקְלִיטָה, וּמָר סָבַר: "לָכֶם" - לְכָל צְרָכֵיכֶם. אֲבָל בְּאַרְבָּעִים וּשְׁתַּיִם - דִּבְרֵי הַכֹּל הָיוּ מַעֲלִין לָהֶם שָׂכָר. אֲמַר לֵיהּ רָבָא: הָא וַדַּאי "לָכֶם" - לְכָל צְרָכֵיכֶם מַשְׁמַע! אֶלָּא אֲמַר רָבָא: מַתְנִיתִין בְּאַרְבָּעִים וּשְׁתַּיִם, דְּמָר סָבַר: "וְעָלֵיהֶם תִּתְּנוּ" כִּי הֲנָךְ, מָה הֲנָךְ לְכָל צָרְכֵיכֶם - אַף הֲנֵי נָמֵי לְכָל צָרְכֵיכֶם, אֲבָל בְּשֵׁשׁ - דִּבְרֵי הַכֹּל לֹא הָיוּ מַעֲלִים לָהֶן שָׂכָר. "חוֹזֵר לַשָּׁרָה שֶׁהָיָה בָּהּ" כו'. תָּנוּ רַבָּנָן: "וְשָׁב אֶל מִשְׁפַּחְתּוֹ וְאֶל אֲחֻזַּת אֲבוֹתָיו יָשׁוּב" - לְמִשְׁפַּחְתּוֹ הוּא שָׁב, וְאֵינוֹ שָׁב לְמַה שֶּׁהֶחֱזִיקוּ אֲבוֹתָיו, דִּבְרֵי רַבִּי יְהוּדָה. רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: אַף הוּא שָׁב לְמַה שֶּׁהֶחֱזִיקוּ אֲבוֹתָיו, "אֶל אֲחֻזַּת אֲבוֹתָיו" - כַּאֲבוֹתָיו. וְכֵן בְּגוֹלָה, כְּשֶׁהוּא אוֹמֵר "יָשׁוּב" - לְרָבוֹת אֶת הָרוֹצֵחַ. מַאי "וְכֵן בְּגוֹלָה"? בִּדְתַנְיָא: "יָשׁוּב הָרוֹצֵחַ אֶל אֶרֶץ אֲחֻזָּתוֹ" - לְאֶרֶץ אֲחֻזָּתוֹ הוּא שָׁב, וְאֵינוֹ שָׁב לְמַה שֶּׁהֶחֱזִיקוּ אֲבוֹתָיו, דִּבְרֵי רַבִּי יְהוּדָה. רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: אַף הוּא שָׁב לְמַה שֶּׁהֶחֱזִיקוּ אֲבוֹתָיו; נִמְצַר שִׁיבָה שִׁיבָה מֵהֶתָּם.

הדרן עלך אלו הן הגולין

וְאֵלּוּ הֵן הַלּוֹקִין: הַבָּא עַל אֲחוֹתוֹ, וְעַל אֲחוֹת אָבִיו, וְעַל אֲחוֹת אִמּוֹ, וְעַל אֲחוֹת אִשְׁתּוֹ, וְעַל אֵשֶׁת אָחִיו, וְעַל אֵשֶׁת אֲחִי אָבִיו, וְעַל הַנִּדָּה. אַלְמָנָה לְכֹהֵן גָּדוֹל, גְּרוּשָׁה וַחֲלוּצָה לְכֹהֵן הֶדְיוֹט, מַמְזֶרֶת וּנְתִינָה לְיִשְׂרָאֵל, בַּת יִשְׂרָאֵל וּלְמַמְזֵר. אַלְמָנָה וּגְרוּשָׁה חַיָּבִין עָלֶיהָ מִשּׁוּם שְׁנֵי שֵׁמוֹת, גְּרוּשָׁה וַחֲלוּצָה אֵינוֹ חַיָּב אֶלָּא מִשּׁוּם אַחַת בִּלְבָד. הַטָּמֵא שֶׁאָכַל אֶת הַקֹּדֶשׁ, וְהַבָּא אֶל הַמִּקְדָּשׁ טָמֵא, וְאוֹכֵל חֶלֶב וְדָם וְנוֹתָר וּפִגּוּל וְטָמֵא, וְהִשְׁוֹחֵט וּמַעֲלֶה חוּץ, וְהָאוֹכֵל חֲמֵץ בְּפֶסַח, וְהָאוֹכֵל וְהָעוֹשֶׂה מְלָאכָה בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים, וְהַמְּפַטֵּם אֶת הַשֶּׁמֶן, וְהַמְּפַטֵּם אֶת הַקְּטֹרֶת, וְהַפָּךְ בְּשֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה, וְהָאוֹכֵל נְבֵלוֹת וּטְרֵפוֹת שְׁקָצִים וּרְמָשִׂים. אָכַל טֶבֶל וּמַעֲשֵׂר רִאשׁוֹן שֶׁלֹּא נִטְּלָה תְּרוּמָתוֹ, וּמַעֲשֵׂר שֵׁנִי וְהֶקְדֵּשׁ שֶׁלֹּא נִפְדּוּ. פָּמָה יֹאכַל מִן הַטֶּבֶל וְיֵהָא חַיָּב? רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: כָּל שֶׁהוּא, וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: כַּיָּת. אָמַר לָהֶן רַבִּי שִׁמְעוֹן: אִי אַתֶּם מוֹדִים לִי בְּאוֹכֵל נְמָלָה כָּל שֶׁהוּא שֶׁהוּא חַיָּב? אָמְרוּ לוֹ: מִפְּנֵי שֶׁהִיא מִבְּרִיָּתָהּ. אָמַר לָהֶן: אַף חִטָּה אַחַת מִבְּרִיָּתָהּ. **גמרא** חַיָּבֵי בְּרִיתוֹת קָא חָנֵי, חַיָּבֵי מִיתוֹת בֵּית דִּין לָא קָתָנֵי; מַתְנִיתִין מַנִּי? רַבִּי עֲקִיבָא הִיא. דְּתַנְיָא: אֶחָד חַיָּבֵי בְּרִיתוֹת וְאֶחָד חַיָּבֵי מִיתוֹת בֵּית דִּין

מכות. ואלו הן הלוקין – פרק שלישי דף יג עמוד ב – מתוך מהדורות "אבן ישראל – (שטיינזלץ)"

תוספות

רבי יצחק אומר חייבי בריתות בכלל היו — פירש בקונטרס: בכלל כל העריות, דכתיב "ונכרתו (כל) הנפשות". ולמה יצא כרת באחותו — דכתיב "ואיש אשר יקח את אחותו". ופשוט: דהיה לו לומר דאחותו בכלל כל העריות היתה! לכן נראה לפרש: דחייבי בריתות בכלל מלקות הן, דהא גמרינן דבכל לאו איכא מלקות מן "והיה אם בן

1 ישנו בכלל מלקות ארבעים — השתא סלקא דעתך שאם התרו בו מיתה ומלקות לוקה 1
2 ומת. **שאם עשו תשובה בו'** — לא גרסינן לה בדרבי ישמעאל. **רבי עקיבא אומר חייבי** 2
3 **בריתות** — אם התרו בהם מלקות — ישנו בכלל מלקות לוקין, ואין כאן משום חייבי 3
4 שתי רשעיות שאתה עונשו מלקות עם הכרת. ולמה אינן שתי רשעיות — לפי שיכול 4
5 לפטור עצמו מענש הכרת על ידי תשובה מבית 5
6 דין של מעלה. אבל חייבי מיתות אינן בכלל 6
7 מלקות, שיש כאן שתי פורעניות, מלקות ומיתה, 7
8 ומשילקה סופו לידחות, שאפילו יעשה תשובה 8
9 אין בית דין שלמטה מוחלין לו את המיתה. **רבי** 9
10 **יצחק אומר** — אף חייבי בריתות שהתרו בהן 10
11 למלקות אינן בכלל מלקות, לפי שכל חייבי 11
12 בריתות של עריות בכלל היו, דכתיב (ויקרא יח) 12
13 "בי כל אשר יעשה מכל התועבות האלה 13
14 ונכרתו הנפשות" וגו'. **למה יצאת כרת באחותו** 14
15 — לעצמה, דכתיב ב"קדושים תהיו": "ואיש (כי) 15
16 (אשר) יקח את אחותו" וגו'. **לדונו בכרת** — לכך 16
17 שנה בכרת שלהן, לומר שאין בהן ענש אלא 17
18 כרת לבדו. **לאו שאין בו מעשה נמי** — אלמה 18
19 אמרינן בכמה דוכתי: לאו בהן בו מעשה אין 19
20 לוקין עליו? **דיומיא דלאו החביטה** — שהוא 20
21 כתוב אצל פרשת מלקות. **ורבי עקיבא** — כיון 21
22 דאמר אי אתה מחייבו משום שתי רשעיות — 22
23 חייבי בריתות נמי לא לילקו, דהא שתי רשעיות 23
24 נינהו, שעדיין עונש הכרת עליו! **מאי אמרת** — 24
25 לשנויי לך קושיא. **שאם עשה תשובה** — הטעם 25
26 שנתן למעלה, שהוא יכול לפטור את עצמו מן 26
27 הכרת על ידי תשובה? השתא מיהא עדיין לא 27
28 שב ואתה מלקהו בעוד ענש הכרת עליו! **לעיני** 28
29 — "ונכרתו לעיני בני עמם", וכתיב במלקות 29
30 "ונקלה אחיך לעיניך". **נגמר מעיני** — דכתיב 30
31 בעבודה זרה "אם מעיני העדה נעשתה לשגגה". 31
32 **זו היא שיבה בו'** — למידין זה מזה גזירה שוה, 32
33 מה שיבה חולץ וקורצה וטח — אף ביאה חולץ 33
34 וקורצה וטח. **ועוד נגמר מעיני** — דמיתות בית דין 34
35 מ"לעיני" דבריתות, מה בריתות לוקה דהא 35
36 גמרת "לעיני" מ"לעיניך" — אף מיתות בית דין 36
37 ילקה. **קיבלה מיניה רבי שמואל** — לתשובה זו 37
38 מרבי אבא בר ממל, ושני עלה: ברשעיה המסורה 38
39 לבית דין הכתוב מדבר. בית דין הוזהרו שהם 39
לא יחייבוהו שתי רשעיות, כגון ממון ומלקות או
מיתה ומלקות או מיתה וממון, אבל כרת לא על
ידי בית דין הוא. ויש לפרש: קיבלה מיניה רבי
שמואל מרבי אבהו תירוץ זה על אתקפתא דרבי
אבא בר ממל. **דאתרו ביה למלקות** — לחודיה.
לאזהרת מיתת בית דין — לאזהרת דבר
שחייבין עליו מיתת בית דין. **אין לוקין עליו** —
כשהתרו בו מלקות בלא מיתה, לפי שלא ניתן
לאו זה לאזהרת ענוש מלקות כשאר לאוין,
שהרי הוצרך להזהירו, שאם לא כן לא היה
יכול לחייבו מיתה. **פסח ומילה** — אין בהן לא
תעשה ועוד להם כרת. **לקרבן** — שאם יעשה
שוגג יביא קרבן. **פסח ומילה** — אין קרבן בשוגג
שלהן, דאמרינן בכריתות בפרק קמא: הפסח
והמילה מצות עשה. כלומר, אינו בכלל שאר
בריתות למנותן עם שאר בריתות שנמנו שם
כולם, לומר שאם עשאום כולם בהעלם אחד
חייב קרבנות כמספר הכריתות. **התם לאו הייני**
טעמא — מה שאין מביאין קרבן על פסח ומילה

כדאמרינן

1 **רבי** יצחק אומר חייבי בריתות בכלל היו — פירש בקונטרס: בכלל כל העריות, דכתיב 1
2 "ונכרתו (כל) הנפשות". ולמה יצא כרת באחותו — דכתיב "ואיש אשר יקח את 2
3 אחותו". ופשוט: דהיה לו לומר דאחותו בכלל כל העריות היתה! לכן נראה לפרש: 3
4 דחייבי בריתות בכלל מלקות הן, דהא גמרינן דבכל לאו איכא מלקות מן "והיה אם בן 4
5 הכות הרשע". ולמה יצאת כרת באחותו, שהרי 5
6 אחותו כתובה היתה עם העריות ב"ארור מוות" 6
7 — "ונכרתו הנפשות"! אלא לכך יצאת ב"קדושים" 7
8 — לדונו בכרת ולא במלקות, כלומר אין חייבי 8
9 כריתות לוקין. 9
10 **רבי** יצחק אומר חייבי כריתות בו' — ושקלו: 10
11 לרבי יצחק, לאו דכל כריתות למה לי? 11
12 דהא אסיקנן דקרבן לא בעי אזהרה! ושמא יש 12
13 לומר דנכתבו לענוש יתירא, מידי דהוה אלאו 13
14 שבכללות ולאו דניתק לעשה. 14
15 **ורבי** עקיבא מאי טעמא — נהי דאם חייבי 15
16 מיתות אם עשו תשובה אין בית דין של מטה 16
17 מוחלין לו, ומה בכך? וליעבד ליה תרתי. 17
18 **ברשעה** המסורה לבית דין הכתוב מדבר 18
19 — ונטעמא דרבי עקיבא משום "כדי 19
20 רשעתו". ולפי זה בחייבי מיתות דלא התרו 20
21 בו למיתה, דליכא מיתה, והתרו בו למלקות, 21
22 דהשתא ליכא אלא רשעה דמלקות — לקי. 22
23 וקשה: דבעלמא (שבת קנד,א) פריך גבי לאו 23
24 דמחמר לאו שניתן לאזהרת מיתת בית דין הוא 24
25 ואין לוקין עליו, ואף כי ליכא התם רשעה דמיתה! 25
26 ויש לומר: דהתם היינו כרבא, דמוקי למילתיה 26
27 דרבי עקיבא בהתרו בו למלקות, ואפילו הכי לא 27
28 לקי, דהוי לאו שניתן לאזהרת מיתת בית דין ואין 28
29 לוקין עליו. 29
30 **מה** עבודה זרה שב ואל תעשה אף כו' — 30
31 לאפוקי הני דהוי קום ועשה. וקשה: דאם 31
32 כן מה אמר פרק בתרא דיבמות (צו,א): לרבי 32
33 עקיבא דאמר כי כתיב "ושמרת את החוקה" 33
34 לפסח, ואי איתא לרבי אבין דאמר "השמר" לא 34
35 תעשה הוא, הא דתנן (בריתות ב,א): פסח אין 35
36 לו קרבן מפני שהוא קום ועשה, ואם איתא 36
37 קום ולא תעשה הוא. ומאי פריך? הא מכל 37
38 מקום אינה דומיא דעבודה זרה דהוי לא תעשה, 38
39 וזה מה שתעשה! ויש לומר: דמכל מקום 39
קשה

29 מ"לעיניך"! - דניין "לעיני" מ"לעיניך", ואין דנין "מעיני" מ"לעיניך" - ומאי נפקא מינייהו? 29
30 **וְהָא** תָּנָא דְּבֵי רַבִּי יִשְׁמָעֵאל: "וְשָׁב הַכֹּהֵן" "וְרָאָה הַכֹּהֵן" - זוֹ הִיא שִׁיבָה וְזוֹ הִיא בִּיאָה! 30
31 וְעוֹד, לְגְמַר "מֵעֵינֵי" מ"לְעֵינֵי", דְּהָא גְּמוּר "לְעֵינֵי" מ"לְעֵינֶיךָ"! קַבָּלָה מִינֵּיהּ רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר 31
32 רַב יִצְחָק: "בְּדֵי רִשְׁעָתוֹ" - מִשּׁוּם רִשְׁעָה אַחַת אֲתָה מְחַייְבוֹ מִשּׁוּם שְׁתֵּי 32
33 רִשְׁעָיוֹת - בְּרִשְׁעָה הַמְסוּרָה לְבֵית דִּין הַכָּתוּב מְדַבֵּר. רָבָא אָמַר: אַתְרוּ בֵּיהּ לְקַטָלָא - כּוּלֵּי 33
34 עָלְמָא לָא פְּלִיגִי דְּאֵין לוֹקֶה וּמֵת. כִּי פְּלִיגִי - דְּאַתְרוּ בֵּיהּ לְמַלְקוֹת, רַבִּי יִשְׁמָעֵאל סָבַר: 34
35 לָאו שָׁנִיתָן לְאַזְהָרַת מִיתַת בֵּית דִּין - לוֹקִין עָלָיו, וְרַבִּי עֲקִיבָא סָבַר: לָאו שָׁנִיתָן לְאַזְהָרַת 35
36 מִיתַת בֵּית דִּין - אֵין לוֹקִין עָלָיו. וְרַבִּי עֲקִיבָא, אִי הָכִי חַייְבֵי כְּרֵיתוֹת נַמִי, לָאו שָׁנִיתָן 36
37 לְאַזְהָרַת כָּרֵת הוּא! אָמַר לֵיהּ: רַב אַשִׁי, הָכִי אָמַר אֲבִימִי מֵהַגְרוֹנְיָא מִשְּׁמֵיהּ 37
38 דְּרַבָּא: חַייְבֵי כְּרֵיתוֹת לָא צְרִיכִי הַתְרָאָה, שֶׁהֲרֵי פֶּסַח וּמִילָה עָנְשָׁן אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא הוּזְהִיר. 38
39 - וְדִלְמָא אַזְהָרָה לְקָרְבָּן, דְּהָא פֶּסַח וּמִילָה דְּלֵית בְּהוּ אַזְהָרָה לָא מַייְתֵי קָרְבָּן! - הָתָם 39
40 לָאו הַיְינוּ טַעֲמָא, אֶלָּא מִשּׁוּם דְּאִיתְקַשׁ כָּל הַתּוֹרָה כּוּלָּהּ לְעֲבוֹדָה זָרָה: מָה עֲבוֹדָה זָרָה - 40
41 שֵׁב וְאַל תַּעֲשֶׂה, אַף כֹּל - שֵׁב וְאַל תַּעֲשֶׂה, לְאַפּוֹקֵי הָנֵי דִּקוּם עֲשֵׂה. רָבִינָא אָמַר: לְעוֹלָם 41

כדאמרינן

— אין הטעם בשביל שאין בהם אזהרה, אלא בשביל שהם מצות עשה, דהקושה כל התורה כולה לענין קרבן לעבודה זרה, שנאמר בפרשת "שלח לך אנשים" אצל קרבן עבודה זרה 59
"תורה אחת יהיה לכם לעושה בשגגה" — כאן הוקשו כל עבירות שבתורה בשגגתן לעבודה זרה לענין קרבן: מה עבודה זרה כרת שלו על דבר שהוא שב ולא תעשה כן, והוא עמד 60
ועשאו — אף כל שב ואל תעשה. אבל כרת של עמוד ועשה והוא ישב ולא עשה — אין בו קרבן, ופסח ומילה עמוד ועשה הוא. אבל חייבי כריתות כגון "אשר יעשה מכל (אלה) 61
[התועבות האלה] ונכרתו" (ויקרא יח) — לשון שב ואל תעשה הוא, ואפילו לא נאמרה בו אזהרת לאו היה קרבן בא עליו. 62

כדאמרינן

כדאמרינן מעיקרא — טעמיה דרבי עקיבא משום שתי רשעיות הוא. ודקאמרת: חייבי כריתות נמי שתי רשעיות הן, דאבתי עונש כרת עליו — לא פסיקא מילתא לכרת, דהואיל והוא תלוי באשתרוב. **ורבנן** — רבי ישמעאל ורבי עקיבא. **לחלק** — לפי שכלל כל העריות בכרת אחת, הייתי אומר: אם עשאן כולם בהעלם אחד אינו חייב אלא אחת — לכך יצאה כרת באחותו לחלק. דהוי דבר שהיה בכלל ויצא מן הכלל ללמד על עצמו, שמתחייב עליה לעצמה אם עשאם עם חברותיה, ולא ללמד על עצמו יצא אלא ללמד על הכלל כולו יצא: מה אחותו מיוחדת שהיא ערוה וחייבין עליה בפני עצמה, אף כל שהיא ערוה חייבין עליה בפני עצמה. **מואל אשה** — דמצי למכתב "ולנדה לא תקרב". **לחייבו על אחותו ועל אחות אביו כו'** — אם בא על שלשתן בהעלם אחד. **הרי שמות מוחלקין** — שיש אזהרה בכל אחת, והרי הן כשאר כל העריות. **ברישיא בר רשיעא** — הבא על אמו והוליד שתי בנות, וחזר ובא על אחת מהן והוליד בן, ובא הבן על אחות אמו שהיא אחותו ואחות אביו. **באטליז** — במקום שמוכרין הבשר במקולין. **מאחותו דסיפא** — "ערות אחותו גלה" (ויקרא כ). **שאין עונשין מן הדין** — שהרי ענש על בת אמו שלא בת אביו, ובת אביו שלא בת אמו, שנאמר (שם) "בת אביו או בת אמו", ויש לומר כל שכן שענש על בת אביו ובת אמו. אבל אם אמרת כך — ענשת מן הדין, לכך נאמר אחותו דסיפא. **נמר עונש מאזהרה** — דלענין אזהרה כתיב "אחותך היא" יתירא, להזהיר על אחותו בת אביו ובת אמו, שנאמר (שם) "ערות בת אשת אביך מולדת אביך אחותך היא". ומה אזהרה לא חלק בין אחותו בת אביו שלא בת אמו (ובת אמו שלא בת אביו) ולאחותו שהיא בת אביו ובת אמו – אף בענוש ענש על אחותו בת אביו ואמו, כאחותו דבת אביו שלא בת אמו ובת אמו שלא בת אביו.

מאחותו

כְּדַאֲמְרִינַן מֵעִיקָּרָא, שֶׁאִם עָשׂוֹ תְּשׁוּבָה - בֵּית דִּין שֶׁל מַעְלָה מוֹחֲלִין לָהֶן. מַאי אָמְרַתְּ, הָא לָא עֲבוֹד תְּשׁוּבָה? לָא פְּסִיקָא מִילְּתָא לְכָרֵת. רַבִּי יִצְחָק אוֹמֵר: חַיְבֵי כָרֵיתוֹת בִּכְלָל הָיוּ, וְלָמָּה יָצְאת כָּרֵת בַּאֲחוֹתוֹ - לִדּוֹנוֹ בְּכָרֵת וְלֹא בְּמַלְקוֹת. וְרַבָּנַן, כָּרֵת בַּאֲחוֹתוֹ לָמָּה לִי? - לְחַלֵּק, וְכִדְרַבִּי יוֹחָנָן. דְּאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: שֵׁאִם עָשָׂאָן פּוּלָּם בְּהֶעְלֵם אֶחָד - חַיָּיב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת. וְרַבִּי יִצְחָק, לְחַלֵּק מַנָּא לֵיהּ? - נָפְקָא לֵיהּ מִ"וְאֶל אִשָּׁה בְּנִדַּת טֻמְאָתָהּ", לְחַיֵּב עַל כָּל אִשָּׁה וְאִשָּׁה. וְרַבָּנַן נָמֵי, תֵּיפּוֹק לֵיהּ מֵהָתָם! - אִין הָכֵי נָמֵי. - וְאֶלָּא כָּרֵת דַּאֲחוֹתוֹ לָמָּה לִי? - לְחַיְּבוֹ עַל אֲחוֹתוֹ וְעַל אֲחוֹת אָבִיו וְעַל אֲחוֹת אִמּוֹ. - פְּשִׁיטָא, הֲרֵי גּוּפִין מוּחְלָקִין! אֶלָּא, לְחַיְּבוֹ עַל אֲחוֹתוֹ מֵשֶׁהִיא אֲחוֹת אָבִיו שֶׁהִיא אֲחוֹת אִמּוֹ. וְהֵיכִי מְשַׁכַּחְתְּ לָהּ - בִּרְשִׁיעָא בַּר רְשִׁיעָא. וְרַבִּי יִצְחָק, הָא מְנָא לֵיהּ? - נָפְקָא לֵיהּ מִקַּל וָחוֹמֶר. דְּתַנְיָא, אָמַר רַבִּי עֲקִיבָא: שָׁאַלְתִּי אֶת רַבָּן גַּמְלִיאֵל וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בְּאִיטַלְיז שֶׁל עַיְמָאוּס, שֶׁהָלְכוּ לִיקַּח בְּהֶמָה לְמִשְׁתֶּה בְּנוֹ שֶׁל רַבָּן גַּמְלִיאֵל: הָבָא עַל אֲחוֹתוֹ מֵשֶׁהִיא אֲחוֹת אָבִיו שֶׁהִיא אֲחוֹת אִמּוֹ, מַהוּ? [אֵינוֹ] חַיָּיב עַל כּוּלָּן אֶלָּא אַחַת, אוֹ חַיָּיב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת? אָמְרוּ לוֹ: זוֹ לֹא שְׁמַעְנוּ, אֲבָל שָׁמַעְנוּ: הָבָא עַל אֲחוֹתוֹ מֵשֶׁהִיא אֲחוֹת אָבִיו שֶׁהִיא אֲחוֹת אִמּוֹ, וְנִרְאִין דְּבָרִים מִקַּל וָחוֹמֶר: וּמָה נִדָּה שֶׁהִיא שֵׁם אֶחָד חַיָּיב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת, כָּאן שֶׁשְּׁלִשָּׁה שֵׁמוֹת - לֹא כָּל שֶׁכֵּן? - וְאִידָךְ, קַל וָחוֹמֶר פְּרִיכָא הוּא: מָה לְנִדָּה, שֶׁכֵּן גּוּפִין מוּחְלָקִין. - וּלְאִידָךְ נָמֵי, הַאי וַדַּאי קַל וָחוֹמֶר פְּרִיכָא הוּא! - אֶלָּא נָפְקָא לֵיהּ מִ"אֲחוֹתוֹ" דְּסֵיפָא. וְאִידָךְ, "אֲחוֹתוֹ" דְּסֵיפָא לָמָּה לִי? - לְחַיְּבוֹ עַל אֲחוֹתוֹ בַּת אָבִיו וּבַת אִמּוֹ, לוֹמַר שֶׁאֵין עוֹנְשִׁין מִן הַדִּין. - וְאִידָךְ, אֵיבָעֵית אֵימָא: נָמַר עוֹנֶשׁ מֵאַזְהָרָה. וְאֵיבָעֵית אֵימָא: נָפְקָא לֵיהּ מִ"אֲחוֹתוֹ"

כי היכי דבענן למימר אי קרבן בעי אזהרה דלא לקי אלאו דכריתות? ויש לומר: דמכל מקום נהי דאצטריכו להלק, בשביל זה לא נמנע מללמוד מנמנו מלקות, כיון דידעינן בהו חיוב קרבן בלא לאו. נהי דחילוק לא ידענא אלא מלאוין, מכל מקום ילקו.

לאפוקי הני — פסח (שייך לעיל סוף יג,ב) ומילה, דבקום עשה ניתנו. קשה: למה לי היקשא לאפוקי פסח ומילה? תיפוק ליה מדאמרינן בתורת כהנים: "ועשה אחת" — יצא מסית ומדיח ומקלל אביו ואמו ועדים זוממין שאין בהן מעשה, דאין בהן קרבן. והוא הדין פסח ומילה, דאי מימנע ולא עביד ליכא מעשה! ושמא יש לומר: דאצטריך דרשא דהכא משום דבתורת כהנים איכא דרשא אחריתי, דמפרש מסית ומדיח דלאו בני קרבן נינהו משום דבענין דומיא דעבודה זרה דיש בו כרת, ופסח ומילה הוו בכרת, והוה אמינא דהוויין בקרבן. מיהו, ממילה קשה: למה לי קראי? דהא לא הויא בכרת דומיא דעבודה זרה, דהא לעולם לא יתברר שידהּ בכרת עד שימות, דלעולם יכול למול עצמו וליפטר מכרת! ויש לומר: דלעולם כל זמן שלא מל עונש כרת עליו.

ההוא מיבעיא ליה לחייבו על אחותו שהיא בת אביו ובת אמו — ואם תאמר: למה לי ב"קדושים"? תיפוק ליה, גבי אזהרה כתיב "אחותך היא" יתירא לאחותו בת אביו ובת אמו, וכתיב (ויקרא יח) "ונכרתו הנפשות הערשות"! ויש לומר: ד"ונכרתו" לא קאי אלא אעריות המפורשות בהדיא. ונהי דבקרא כתיב "ערות בת אשת אביך מולדת אביך אחותך היא", מכל מקום מיירי טפי מאחותו שהיא מאשת אביו ובת אביו. אבל בת אביו ובת אמו (ואונסים) לא ידענא אלא מיתורא דקרא "אחותך היא".

ואידך — רבי יצחק, גמר ענש מאזהרה. תימה: בדברייתות פרק קמא (ג,א) אמר רב יצחק: עונשין מן הדין, דקאמר: לרבי יצחק כדאית ליה, ולרבנן כדאית להו, לומר דאין עונשין מן הדין. וכן לקמן בפרקין (יז,ב) דקאמר: אפילו למאן דאמר עונשין מן הדין כו', ופירוש דהיינו רבי יצחק. ותימה: קשה לישנא ד"קום עשה", דמשמע דליכא בהן שום לאו. הקשה הרב רבינו שלמה מדרוי"ש (דמכל מקום קשה): נהי דקרבן לא בעי אזהרה, מכל מקום הנך דליכא דאצטריכו להלק, בשביל זה לא נמנע מללמוד אלא אזהרה אחת כרת, כמו מפטם וסך, דלא ידעינן דחלוקין לחטאת אלא משום שהם לאוין מוחלקין, לרבי אלעזר דאמר רבי אושעיא ואצטריכו להלק, אם כן לא לילקי עלייהו, דלא ידעינן למימר אי קרבן בעי אזהרה דלא לקי אלאו דכריתות? ויש לומר: דמכל מקום נהי דאצטריכו להלק, בשביל זה לא נמנע מללמוד מנמנו מלקות, כיון דידעינן בהו חיוב קרבן בלא לאו. נהי דחילוק לא ידענא אלא מלאוין, מכל מקום ילקו.

לאפוקי הני — פסח (שייך לעיל סוף יג,ב) ומילה, דבקום עשה ניתנו. קשה: למה לי היקשא לאפוקי פסח ומילה? תיפוק ליה מדאמרינן בתורת כהנים: "ועשה אחת" — יצא מסית ומדיח ומקלל אביו ואמו ועדים זוממין שאין בהן מעשה, דאין בהן קרבן. והוא הדין פסח ומילה, דאי מימנע ולא עביד ליכא מעשה! ושמא יש לומר: דאצטריך דרשא דהכא משום דבתורת כהנים איכא דרשא אחריתי, דמפרש מסית ומדיח דלאו בני קרבן נינהו משום דבענין דומיא דעבודה זרה דיש בו כרת, ופסח ומילה הוו בכרת, והוה אמינא דהוויין בקרבן. מיהו, ממילה קשה: למה לי קראי? דהא לא הויא בכרת דומיא דעבודה זרה, דהא לעולם לא יתברר שידהּ בכרת עד שימות, דלעולם יכול למול עצמו וליפטר מכרת! ויש לומר: דלעולם כל זמן שלא מל עונש כרת עליו.

ההוא מיבעיא ליה לחייבו על אחותו שהיא בת אביו ובת אמו — ואם תאמר: למה לי ב"קדושים"? תיפוק ליה, גבי אזהרה כתיב "אחותך היא" יתירא לאחותו בת אביו ובת אמו, וכתיב (ויקרא יח) "ונכרתו הנפשות הערשות"! ויש לומר: ד"ונכרתו" לא קאי אלא אעריות המפורשות בהדיא. ונהי דבקרא כתיב "ערות בת אשת אביך מולדת אביך אחותך היא", מכל מקום מיירי טפי מאחותו שהיא מאשת אביו ובת אביו. אבל בת אביו ובת אמו (ואונסים) לא ידענא אלא מיתורא דקרא "אחותך היא".

ואידך — רבי יצחק, גמר ענש מאזהרה. תימה: בדברייתות פרק קמא (ג,א) אמר רב יצחק: עונשין מן הדין, דקאמר: לרבי יצחק כדאית ליה, ולרבנן כדאית להו, לומר דאין עונשין מן הדין. וכן לקמן בפרקין (יז,ב) דקאמר: אפילו למאן דאמר עונשין מן הדין כו', ופירוש דהיינו רבי יצחק. ותימה: דבבל שניתי דהכא משמע דשפיר אית ליה לרבי יצחק דאין עונשין מן הדין! ונראה: דלהאי שיניא דקאמר גמר ענש מאזהרה — סבר רבי יצחק עונשין מן הדין. דהכי פירושא: גמר ענש מאזהרה משום דאיכא קל וחומר להעניש, וכיון דהשווהו באזהרה הוא הדין נמי בענש, כיון דאיכא קל וחומר להעניש. ומעתה אמר רבי יצחק בבל דוכתי נמי עונשין מן הדין דהיינו היכא שאין צריך לענין אזהרה. ומהאי טעמא היכא דגמיר ענש מאזהרה היינו דוקא דאיכא להעניש מן הדין, דאם לא כן בחייבי לאוין נמי, כגון גבי ממזר עמוני, נילף בהם ענש כרת מהאי טעמא דגמר ענש מאזהרה, דכי היכי דהשוום לענין אזהרה הוא הדין לענין ענש. אלא בכדפרשתי, דדוקא משום דאיכא להעניש מן הדין קאמר גמר (גמר) ענש מאזהרה. כך נראה למורי שיחיה, וצריך עיון. וזה שייך לעמוד בו **הכי** גריס רש"י: ואידך סבר לה כרבי אלעזר דאמר שני לאוין וכרת אחד חלוקים לקרבן. והלכך במפטם וסך דחלוקין בלאוין ידעינן שחלוקין לחטאות. ואם תאמר: כיון דלאוין מוחלקין, אם כן למה לי אחותו דסיפא דדריש לחלק? תיפוק ליה דלאוין מוחלקין! ופירש בקונטרס: דכיון דאתא להכי — בעריות נמי לא בעי חילוק, ולא אצטריך ליה למדרש "אל אשה" דלעיל, ולא דריש אחותו לחלק, ואייתר ליה עיקר [קרא דכרת] באחותו לדונו בכרת ולא במלקות, ואחותו דסיפא לאחותו שהיא בת אביו ובת אמו לומר שאין עונשין. ואחותו דרישא לא אצטריך ליה, ולדרשא אחריתא אתיא. אי נמי אורחיה דקרא הוא. עוד יש מפרשים: דשפיר אצטריך דרשא לאחותו שהיא אחות אביו ואחות אמו, דנהי דאיכא לאוין מוחלקין, מכל מקום הואיל והם גוף אחד אימא לא לחייבי אלא אחת. דלא דמי למפטם וסך שהם עבודות מוחלקות, ושפיר אתי מרבי אלעזר. אבל בפרק קמא דבריתות (ג,א) משמע בפירוש הקונטרס. דפריך אהא מילתא: וכי מאחר דלאוין מוחלקין בו, כרת באחותו למה לי? פירוש: דדרשינן מינה חילוק בעריות ואליבא דרבי אלעזר, תיפוק ליה חילוק משום דלאוין מוחלקין כמו מפטם וסך? ומאי פריך? והא לא דמי, כדפרשתי! לכן נראה בפירוש הקונטרס.

ההוא לתרומה הוא דאתא — ותימה: דהיכן מצינו חומר בתרומה מבקדשים, ד"בכל קדש לא תגע" מוקי לה רבי יוחנן לנגיעת תרומה — אלמא לקי, ובנגיעה דקדש לא לקי?! ותירץ הרב רבינו שלמה מדרדי"ש נשמתו עדן, דהכי קאמר: ההוא לנגיעת תרומה הוא דאתאי, לאשמועינן דפוסל תרומה עד מלאת ימי טהרה שהיא כטבול יום. ולא קאמר דאיכא מלקות בנגיעת תרומה. אבל מכל מקום קשה, דאיך קאמר רבי יוחנן דקרא דכתיב ביה קדש דמיירי לתרומה? ויש לומר: משום דגבי האי קרא כתיב "עד מלאת ימי טהרה", ובקדשים — עד לאחר כפרה. אי נמי, על ברחך צריך לאוקמה בתרומה, דלקדשים נפקא לן מגזירה שוה ד"טומאתו" "טומאתו" גמיר ליה.

כל לא תעשה שקדמו עשה לוקין עליו — תימה: דהא לאו דגזילה שקדמו עשה ד"והשיב הגזלה אשר גזל", ואפילו הכי אין לוקין עליו! ויש לומר: דשאני גבי לאו דגזילה, שאין לקיים העשה אלא לאחר שגזלה, והלכך לאו שניתק מעליו הוא. אבל "קדמו" דקאמר הכא — לאו דוקא קדמו, אלא היינו דשייך העשה קודם שעבר הלאו.

תניא

1 ההוא לתרומה הוא דאתא – ותימה: דהיכן מצינו חומר בתרומה מבקדשים, ד"בכל קדש
2 לא תגע" מוקי לה רבי יוחנן לנגיעת תרומה — אלמא לקי, ובנגיעה דקדש לא לקי?!
3 ותירץ הרב רבינו שלמה מדרדי"ש נשמתו עדן, דהכי קאמר: ההוא לנגיעת תרומה הוא
4 דאתאי, לאשמועינן דפוסל תרומה עד מלאת ימי טהרה שהיא כטבול יום. ולא קאמר דאיכא
5 מלקות בנגיעת תרומה. אבל מכל מקום קשה,
6 דאיך קאמר רבי יוחנן דקרא דכתיב ביה קדש
7 דמיירי לתרומה? ויש לומר: משום דגבי האי קרא
8 כתיב "עד מלאת ימי טהרה", ובקדשים — עד
9 לאחר כפרה. אי נמי, על ברחך צריך לאוקמה
10 בתרומה, דלקדשים נפקא לן מגזירה שוה
11 ד"טומאתו" "טומאתו" גמיר ליה.
12 **כל** לא תעשה שקדמו עשה לוקין עליו — תימה:
13 דהא לאו דגזילה שקדמו עשה ד"והשיב
14 הגזלה אשר גזל", ואפילו הכי אין לוקין עליו! ויש
15 לומר: דשאני גבי לאו דגזילה, שאין לקיים העשה
16 אלא לאחר שגזלה, והלכך לאו שניתק מעליו
17 הוא. אבל "קדמו" דקאמר הכא — לאו דוקא
18 קדמו, אלא היינו דשייך העשה קודם שעבר
19 הלאו.

תניא

1 מ"אֲחוֹתוֹ" דְּרִישָׁא. - וְאִידָךְ: הַהוּא מִיבָּעֵי לֵיהּ לְחַלֵּק
2 בְּרֹאשׁ לְמִפְתֶּם וְלִסְתָם. - וְאִידָךְ: סָבַר כְּרַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר
3 רַבִּי הוֹשַׁעְיָא. דְּאָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר רַבִּי הוֹשַׁעְיָא:
4 כָּל מָקוֹם שֶׁאַתָּה מוֹצֵא שְׁנֵי לָאוִין וְכָרֵת אֶחָד - חֲלוּקִין
5 הֵן לְקָרְבָּן. וְאִי בָּעֵית אֵימָא: לָא סָבַר לָהּ כְּרַבִּי אֶלְעָזָר,
6 וְנַפְקָא לֵיהּ מ"וְאִישׁ אֲשֶׁר יִשְׁכַּב אֶת אִשָּׁה דָּוָה". -
7 וְאִידָךְ: הַהוּא מִיבָּעֵי לֵיהּ לְכִדְרַבִּי יוֹחָנָן. דְּאָמַר רַבִּי
8 יוֹחָנָן מִשּׁוּם רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחַי: מִנַּיִן שֶׁאֵין הָאִשָּׁה
9 טְמֵאָה עַד שֶׁיֵּצֵא מַדָּוָה דֶּרֶךְ עֲרָוָתָהּ - שֶׁנֶּאֱמַר "וְאִישׁ
10 אֲשֶׁר יִשְׁכַּב אֶת אִשָּׁה דָּוָה וְגִלָּה אֶת עֶרְוָתָהּ" וגו',
11 מְלַמֵּד שֶׁאֵין הָאִשָּׁה טְמֵאָה עַד שֶׁיֵּצֵא מַדָּוָה דֶּרֶךְ
12 עֲרָוָתָהּ. "וְטָמֵא שֶׁאָכַל אֶת הַקֹּדֶשׁ". בִּשְׁלָמָא הָבָא
13 לְמִקְדָּשׁ טָמֵא - כְּתִיב עוֹנֶשׁ וְכְתִיב אַזְהָרָה; עוֹנֶשׁ - דִּכְתִיב "אֶת מִשְׁכַּן ה' טִמֵּא
14 אַזְהָרָה - "וְלֹא יְטַמְּאוּ אֶת מַחֲנֵיהֶם". אֶלָּא טָמֵא שֶׁאָכַל אֶת הַקֹּדֶשׁ, בִּשְׁלָמָא עוֹנֶשׁ כְּתִיב -
15 "וְהַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר תֹּאכַל בָּשָׂר מִזֶּבַח הַשְּׁלָמִים אֲשֶׁר לַה' וְטֻמְאָתוֹ עָלָיו וְנִכְרְתָה", אֶלָּא אַזְהָרָה
16 מַנַּיִן? רֵישׁ לָקִישׁ אוֹמֵר: "בְּכָל קֹדֶשׁ לֹא תָגָע", רַבִּי יוֹחָנָן אוֹמֵר, תָּנֵי בַּרְדְּלָא: אָתְיָא "טוּמְאָתוֹ"
17 "טוּמְאָתוֹ", כְּתִיב הָכָא "וְטֻמְאָתוֹ עָלָיו וְנִכְרְתָה" וּכְתִיב הָתָם "טָמֵא יִהְיֶה עוֹד טֻמְאָתוֹ בוֹ",
18 מַה לְּהַלָּן עוֹנֶשׁ וְאַזְהָרָה - אַף כָּאן עוֹנֶשׁ וְאַזְהָרָה. בִּשְׁלָמָא רֵישׁ לָקִישׁ לָא אָמַר כְּרַבִּי יוֹחָנָן -
19 גְּזֵרָה שָׁוָה לָא גָּמַר. אֶלָּא רַבִּי יוֹחָנָן, מַאי טַעְמָא לָא אָמַר כְּרֵישׁ לָקִישׁ? - אָמַר לָךְ: הַהוּא
20 אַזְהָרָה לִתְרוּמָה. וְרֵישׁ לָקִישׁ, אַזְהָרָה לִתְרוּמָה מְנָא לֵיהּ? - נַפְקָא לֵיהּ מ"אִישׁ אִישׁ מִזֶּרַע אַהֲרֹן
21 וְהוּא צָרוּעַ אוֹ זָב", אִי זֶהוּ דָּבָר שֶׁהוּא שָׁוֶה בְּזוּרְעוֹ שֶׁל אַהֲרֹן - הֱוֵי אוֹמֵר זוֹ תְּרוּמָה. - וְאִידָךְ:
22 הַהוּא לַאֲכִילָה, וְהָא לְמִגְנְעָה. וְרֵישׁ לָקִישׁ, הַאי "בְּכָל קֹדֶשׁ לֹא תָגָע" הַהוּא? הַהוּא
23 מִיבָּעֵי לֵיהּ לְמֵמַר שֶׁנִּגְנָע בְּקֹדֶשׁ! דְּאִיתְמַר, טָמֵא שֶׁנִּגְנָע בְּקֹדֶשׁ, רֵישׁ לָקִישׁ אוֹמֵר: לוֹקֶה, רַבִּי
24 יוֹחָנָן אוֹמֵר: אֵינוֹ לוֹקֶה. רֵישׁ לָקִישׁ אוֹמֵר: לוֹקֶה, "בְּכָל קֹדֶשׁ לֹא תָגָע". רַבִּי יוֹחָנָן אוֹמֵר: אֵין
25 לוֹקֶה, הַהוּא אַזְהָרָה לִתְרוּמָה הוּא דְּאָתָא! - טָמֵא שֶׁנִּגְנָע בְּקֹדֶשׁ - מִדְּאִפְּקֵיהּ רַחֲמָנָא בִּלְשׁוֹן
26 נְגִיעָה, אַזְהָרָה לָאוֹכֵל - אִתְקוּשׁ קֹדֶשׁ לְמַקְדִּשׁ. - וַאֲפִילּוּ, לְהָכִי הוּא דְּאָתָא? הַהוּא מִיבָּעֵי לֵיהּ
27 לְמֵמַר שֶׁאָכַל בְּשַׂר קֹדֶשׁ לִפְנֵי זְרִיקַת דָּמִים. דְּאִיתְּמַר, טָמֵא שֶׁאָכַל בְּשַׂר קֹדֶשׁ לִפְנֵי זְרִיקַת
28 דָּמִים, רֵישׁ לָקִישׁ אוֹמֵר: לוֹקֶה, רַבִּי יוֹחָנָן אוֹמֵר: אֵינוֹ לוֹקֶה. רֵישׁ לָקִישׁ אוֹמֵר: לוֹקֶה, "בְּכָל
29 קֹדֶשׁ לֹא תָגָע", לָא שְׁנָא לִפְנֵי זְרִיקָה וְלָא שְׁנָא לְאַחַר זְרִיקָה. רַבִּי יוֹחָנָן אוֹמֵר: אֵינוֹ לוֹקֶה; רַבִּי
30 יוֹחָנָן לְטַעֲמֵיהּ, דְּאָמַר קְרָא "טוּמְאָתוֹ" "טוּמְאָתוֹ", וְכִי כְּתִיב "טוּמְאָתוֹ" - לְאַחַר זְרִיקָה הוּא
31 דִּכְתִיב! - הַהִיא מ"בְּכָל קֹדֶשׁ" נְפַקָּא. תָּנֵיָא כְּוָותֵיהּ דְּרֵישׁ לָקִישׁ: "בְּכָל קֹדֶשׁ לֹא תָגָע" -
32 אַזְהָרָה לְאוֹכֵל. אִתָּה אוֹמֵר אַזְהָרָה לְאוֹכֵל, אוֹ אֵינוֹ אֶלָּא אַזְהָרָה לְמוֹנֵעַ? תַּלְמוּד לוֹמַר "בְּכָל
33 קֹדֶשׁ לֹא תָגָע וְאֶל הַמִּקְדָּשׁ" וגו' - מַקִּישׁ קֹדֶשׁ לְמִקְדָּשׁ, מַה מִּקְדָּשׁ דָּבָר שֶׁיֵּשׁ בּוֹ נְטִילַת נְשָׁמָה
34 - אַף כָּל דָּבָר שֶׁיֵּשׁ בּוֹ נְטִילַת נְשָׁמָה, וְאִי בִּנְגִיעָה - מִי אִיכָּא נְטִילַת נְשָׁמָה? אֶלָּא בַּאֲכִילָה.
35 אָמַר רַבָּה בַּר בַּר חָנָה אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: כָּל לֹא תַּעֲשֶׂה שֶׁקָּדְמוֹ עֲשֵׂה - לוֹקִין עָלָיו.

אמרו

קדש דבר שיש בו נטילת נשמה, והיינו אכילה שענש עליה כרת, דאילו בנגיעה ליכא כרת. **רבי יוחנן למעמיה** — דאמר: אזהרה לאוכל קדש בטומאתו נפקא מ"טומאתו", "טומאתו", וההוא "וטומאתו עליו" דכתיב בענוש דקדש — לאחר זריקה הוא. דתניא בתורת כהנים ומייתינן לה במנחות בפרק שלישי (כה,ב): יכול יהו חייבין עליו משום טומאה קודם זריקה? תלמוד לומר "כל טהור יאכל בשר והנפש אשר תאכל בשר", וגו', דניתר לטהורים חייבין עליו משום טומאה, שאין ניתר לטהורים אין חייבין עליו משום טומאה. **ההוא מבכל** — מרבויא ד"בכל" דריש ריש לקיש אף לפני זריקה. **תניא בריש לקיש** — דליקי אזהרה לטמא שאכל את הקדש מ"בכל קדש לא תגע". **כל לא תעשה שקדמו עשה לוקין עליו** — הא אתא לאשמועינן דאפילו למאן דאמר לאו הניתק לעשה אין לוקין עליו, כדתניא: "לא תותירו... והנותר תשרפו" — בא הכתוב ליתן עשה אחר לא תעשה, לומר שאין לוקין עליו. שנתק הכתוב את העשה להיות עשו של לאו ותקונו, לומר: לא תעשה כך, ואם עשית — עשה זאת והפטר. ואשמעינן רבי יוחנן: הני מילי בעשה דבא אחר הלאו, שאין אתה יכול לקיימו אלא לאחר עבירת הלאו. אבל עשה שקדם את הלאו ואתה יכול לקיימו קודם עבירת הלאו — אין זה ניתוק הלאו, ואפילו תקיימנו אחר עבירת הלאו — לא נפטרת מן המלקות.

אמרו

מאחותו דרישא — דמצי למכתב "כי יקח את בת אביו או בת אמו". **למפתם וסך** — דהוו נמי שני לאוין וכרת אחד, והצריך לנו לחלק ביניהם כמו שהוצרך חילוק בעריות, שהלאוין מחלקין לחטאות, ועל מפתם וסך אמרינן במסכת כריתות (ג,א) שהן שני לאוין — "על בשר אדם לא תיסך" "ובמחבוצתו לא תעשו כמוהו", וכרת אחת — "איש אשר יקרה במוהו ואשר יתן ממנו" וגו', חילוק חטאות ביניהם — שהלאוין מחלקין לחטאות. וכיון דאתו להכי — בעריות נמי לא בעי חילוק, ולא מצטריך ליה למדרש "אל אשה" דלעיל, ואייתר ליה עיקר קרא דכרת באחותו לדונו בכרת ולא במלקות, ואחותו דסיפא לחייבו על אחותה שהיא אחות אביו ואחות אמו, ואחותו דרישא לחייבו על אחותו בת אביו ובת אמו, לומר שאין עונשין מן הדין. ואיבעיא אימא, אי נמי לא סבר לה לדרבי אלעזר, נפקא ליה חילוק בעריות מן "ואיש אשר ישכב את אשה דוה" וגו' דכתיב ביה כרת יתירא לומר שחייבין עליה לעצמה, וממנה תלמד כל הכלל. ואם אינו ענין לגופה, דהא נפקא לן מ"ואל אשה" לחלק על כל אחת, כגון שנתנו ענין לשאר שני לאוין וכרת אחת, כגון מפתם וסך. **שיצא מדוה דרך ערוותה** — לאפוקי דרך דופן דלא. **אלא אוהרה מנלן** — ליכא למימר מ"בקדשים לא יאכל" וגו', דלא מיירי בקדשים אלא בתרומה, דכתיב ביה "איש איש מזרע אהרן" — דבר השוה בזרעו של אהרן, ומוקמינן ליה בתרומה שהיא שוה באנשים ובנשים. ואף החזורת, שאינה חזורת לחזה ושוק, חזורת לתרומה. **מבכל קדש לא תגע** — ודרשינן ליה לקמן אזהרה לאוכל. **תני ברדלא** — שם חכם. **כתיב וטומאתו עליו** — בטמא שאכל את הקדש, וכתיב "עוד טומאתו בו" בבא על המקדש טמא. גזירה שוה **לא נמר** — ולא למדה מרבו. ששוה בזרעו של אהרן — באנשים ובנשים. אבל קדשים אינן נאכלין אלא לזכרים. **וכי תימא:** איכא חזה ושוק — ליתא בחזרת, בגון אלמנה וגרושה חזרע אין לה, דאמר מר חזרת לתרומה ואינה חזרת לחזה ושוק. **והכי** מפרשינן לה ביבמות (פה,א). **ההוא אוהרה לתרוייהו** — לנגיעת תרומה. **טמא שנגע בקדש כו'** — תירוצא הוא דמתרץ ריש לקיש. **מדאיתקש קדש למקדש** — בהאי קרא: "בכל קדש לא תגע, ואל המקדש לא תבא", ודרשינן לקמן: מה מקדש יש באזהרתו נטילת נשמה, שהבא אל המקדש טמא בכרת — אף אזהרת

אמרו לו — אחרים ששמעוהו משמו ולא שמעוהו מפיו: אמרת דבר זה? **אמר להם לא** — חזר בו. **כתיבא ותנינא** — מצינו כתוב לא תעשה שקדמו עשה, ותנינן עליה דלוקין ולא סגי ליה בקיום העשה. **תנינא הבא אל המקדש טמא** — קא חשיב ליה ב"אלו הן הלוקין". **משום דקשיא ליה אונס** — נערה בתולה, דאשכחן ביה לא תעשה שקדמו עשה דכתיב (דברים כב) "ולו תהיה לאשה לא יוכל לשלחה", ותניא עלה שיקיים את העשה אם גירשה, ויחזירנה ויפטור. אלמא לאו שניתק לעשה חשיב ליה. **אם ישראל הוא** — שיכול לקיים העשה ויחזירנה — מחזיר ואינו לוקה. **ואם כהן הוא** — שאסור בגרושה — לוקה ואינו מחזיר. **ואמאי** — אם ישראל הוא מחזיר ואינו לוקה, אם איתא לדרבי יוחנן? הא לא תעשה שקדמו עשה הוא! **אמר עולא** — האי לאו שניתק לעשה הוא, דאי לאו לנתוקי לאוי אתא האי עשה לא הוה מצטרף למכתבינהו, דאי לתחלתו ולזמר שישאנה — לא יאמר "לו תהיה לאשה", ונגמר ממוציא שם רע דכתיב ביה נמי "ולו תהיה לאשה לא יוכל לשלחה". **אם אינו ענין** — לפני הגירושין ולזמר שישאנה — תנהו ענין לאחר הגירושין, לומר שאם שלחה יחזירנה ותהיה לו לאשה ויפטר מן הלאו. **ואבתי** — הא אינטריך למיכתביה, וישנו ענין לפניו, דאי לא כתביה — אונס ממוציא שם רע לא יגמר, דאנא אמינא: מה למוציא שם רע — דין הוא שיקנסוהו לבנסה, שכן לוקה ומשלם בתחלתו, דכתיב "ויסרו אותו ועשנו אותו", ואמרינן בכתובות (מג,א): "ויסרו" זה מלקות. **מה אונס שאינו לוקה** — בתחלתו, אמר רחמנא "לו תהיה לאשה", מוציא שם רע לא כל שכן. **ואם אינו ענין לפניו** — שהרי בעצמו כתוב כן, תנהו ענין לאחריו. שהרי אשתו היא — שבבר קידשה ונשאה. **וגמר מיניה** — דכי היכי דמוציא שם רע לא לקי בגירושין אם החזיר, אונס נמי לא לקי. **אי** בקל וחומר — מה מוציא שם רע שלוקה ומשלם בתחלתו אינו לוקה בגירושין, אונס לא כל שכן. **אלא אמר רבא** — דאי דתניא באונס מחזיר ואינו לוקה, תעמא משום דעל כרחך לאו שניתק לעשה הוא. דאמר קרא "כל ימיו", לא הוה ליה למיכתב אלא "לא יוכל לשלחה", מאי "כל ימיו"? הכי קאמר: לא תהא בשילוחיה כל ימיו, אלא יחזירנה. ועל כרחך עמוד והחזר קאמר, והכי קאמר: ולו תהיה לאשה אם שלחה, שלא יהו שילוחיה לכל ימיו. הרי העשה אחר העברת הלאו. **והא לא דכי לאויה** — הא דאמר רבי יוחנן: לא תעשה שקדמו עשה לוקין עליו — הא לא דמי לאויה ללאו דחסימה, שאין בו עשה והוא סמוך לפרשת מלקות. **מיגרע גרע** — בתמיהה. **ההוא לנתוקי לאויה אתא** — עשה שאינו מתקיים אלא לאחר עברת הלאו — לנתק את הלאו מעונש מלקות הוא בא. **הניחא למאן דתני כתבו ולא כתבו אלא למאן דתני קיימו ולא קיימו מאי איכא למימר** — הא דאמרת "כל ימיו בעמוד והחזר קאי" עשיתו לאו שניתק לעשה והרחבת לו זמן לקיום העשה כל ימיו. ולדברך הא דתניא מחזיר ואינו לוקה לעולם קאמר, כל זמן שיכול לומר "אני מחזיר" אין בית דין מלקין אותו — הניחא למאן דתני לקמן בלאו הניתק לעשה: בטל את העשה — חייב על הלאו, לא בטל את העשה — פטור, שהלאו תלוי בביטול העשה ואינו נגמר עד שיבטל את העשה בידים ביטול עולם שלא יוכל להתקיים עוד — איכא למימר כל ימיו יש לו תקנה בחזרה, שאין מבטל את העשה אלא אם כן מדירה שלא תהנה ממנו נדר שאין לו הפרה כדלקמן. אלא למאן דתני: קיים את העשה פטור, לא קיימו חייב, שהעשה תיקונו של לאו הוא ואין הלאו תלוי בביטול העשה, שמשעה שעבר הלאו נגמר, אבל העשה ניתן לעקור המלקות, ולכשיבא לבית דין או יקיים העשה ויפטר או ילקה — ליכא למימר "כל ימיו בעמוד והחזר קאי" כדקאמרת, שאם לא יחזירנה — מיד כשיבא לבית דין ילקוהו, דהא ליכא למימר יקיים לאחר זמן, דאם כן לא קיים היכי דמי? לעולם הוא יכול לומר "אני מקיים"!

מידי

אָמְרוּ לוֹ: אָמָרְתָּ? אֲמַר לְהוּ: לָא. אֲמַר רַבָּה: הָאֱלֹהִים! אֲמָרָהּ, וּכְתִיבָא וְתָנְיָא; כְּתִיבָא - "וְיִשַּׁלְּחֶנָּה מִן הַמְּחֻנָּה" [וגו'] "וְלֹא יְטַמְּאוּ אֶת מַחֲנֵיהֶם", תָּנְיָא - הַבָּא לַמִּקְדָּשׁ טָמֵא. אֶלָּא מַאי טַעְמָא קָא הָדַר בֵּיהּ - מִשּׁוּם דְּקָשְׁיָא לֵיהּ אוֹנֵס. דְּתָנְיָא: אוֹנֵס שֶׁגֵּירַשׁ, אִם יִשְׂרָאֵל הוּא - מַחֲזִיר וְאֵינוֹ לוֹקֶה, אִם כֹּהֵן הוּא - לוֹקֶה וְאֵינוֹ מַחֲזִיר. אִם יִשְׂרָאֵל הוּא מַחֲזִיר וְאֵינוֹ לוֹקֶה, אֲמַאי? לֹא תַּעֲשֶׂה שֶׁקָּדְמוֹ עֲשֵׂה הוּא, וְלִילְקֵי! אֲמַר עוּלָּא: לֹא יֹאמַר "לוֹ תִּהְיֶה לְאִשָּׁה" בְּאוֹנֵס, וְלִיגְמַר מִמּוֹצִיא שֵׁם רָע: וּמָה מּוֹצִיא שֵׁם רָע שֶׁלֹּא עָשָׂה מַעֲשֶׂה - אָמַר רַחֲמָנָא "וְלוֹ תִּהְיֶה לְאִשָּׁה", אוֹנֵס לֹא כָּל שֶׁכֵּן? לְמָה נֶאֱמַר? אִם אֵינוֹ עִנְיָן לְאַחֲרָיו, שֶׁאִם גֵּירַשׁ יַחֲזִיר. וְאַפְּתִי, אוֹנֵס מְמוֹצִיא שֵׁם רָע לָא גָּמַר, דְּאִיכָּא לְמֵימַר: מָה לְמוֹצִיא שֵׁם רָע - שֶׁכֵּן לוֹקֶה וּמְשַׁלֵּם! אֶלָּא, לֹא יֹאמַר "לוֹ תִּהְיֶה לְאִשָּׁה" בְּמוֹצִיא שֵׁם רָע, וְלִיגְמַר מֵאוֹנֵס; וּמָה אוֹנֵס שֶׁאֵינוֹ לוֹקֶה וּמְשַׁלֵּם אָמַר רַחֲמָנָא "וְלוֹ תִּהְיֶה לְאִשָּׁה", מוֹצִיא שֵׁם רָע לֹא כָּל שֶׁכֵּן? וְלָמָּה נֶאֱמַר? אִם אֵינוֹ עִנְיָן לְמוֹצִיא שֵׁם רָע - תְּנֵהוּ עִנְיָן לְאוֹנֵס, אִם אֵינוֹ עִנְיָן לְפָנָיו - תְּנֵהוּ עִנְיָן לְאַחֲרָיו. - וּמוֹצִיא שֵׁם רָע מֵאוֹנֵס נָמֵי לָא גָּמַר, דְּאִיכָּא לְמֵימַר: מָה לְאוֹנֵס שֶׁכֵּן עָשָׂה מַעֲשֶׂה! - אֶלָּא, לֹא יֹאמַר "לוֹ תִּהְיֶה לְאִשָּׁה" בְּמוֹצִיא שֵׁם רָע, שֶׁהֲרֵי אִשְׁתּוֹ הִיא. לָמָּה נֶאֱמַר? אִם אֵינוֹ עִנְיָן לְמוֹצִיא שֵׁם רָע - תְּנֵהוּ עִנְיָן לְאוֹנֵס, וְאִם אֵינוֹ עִנְיָן לְפָנָיו - תְּנֵהוּ עִנְיָן לְאַחֲרָיו. - וְאֵימָא: וְאִם אֵינוֹ עִנְיָן לְפָנָיו דְּמוֹצִיא שֵׁם רָע - תְּנֵהוּ עִנְיָן לְאַחֲרָיו דִּידֵיהּ, הָא לָקֵי! - אִין הָכֵי נָמֵי, וְאִתֵּי אוֹנֵס וְגָמַר מִינֵּיהּ. -בְּמַאי גָּמַר מִינֵּיהּ? אִי בְּקַל וְחוֹמֶר אִי בְּ"מַה מָּצִינוּ" - אֵיפָא לְמֵימַר כִּדְפָרְכִינַן: מָה לְמוֹצִיא שֵׁם רָע שֶׁכֵּן לֹא עָשָׂה מַעֲשֶׂה! אֶלָּא אֲמַר רָבָא: כָּל יָמָיו בַּעֲמוֹד וְהַחֲזֵר. וְכִי מַאֲתָא רַבָּן אֲמַר רַבִּי יוֹחָנָן: כָּל יָמָיו בַּעֲמוֹד וְהַחֲזֵר. אֲמַר לֵיהּ רַב פָּפָּא לְרָבָא: וְהָא לָא דָּמֵי לְאוֹיהּ לְלָאו דַּחֲסִימָה! אֲמַר לֵיהּ: מִשּׁוּם דְּכָתַב בֵּיהּ רַחֲמָנָא עֲשֵׂה יְתֵירָא מִגְּרַע גָּרַע? - אִי הָכִי, לְאוּ שֶׁנִּיתַּק לַעֲשֵׂה נָמֵי, לֵימָא: מִשּׁוּם דְּכָתַב בֵּיהּ רַחֲמָנָא עֲשֵׂה יְתֵירָא מִגְּרַע גָּרַע? אֲמַר לֵיהּ: הָהוּא לְנַתּוּקֵי לָאו הוּא דַּאֲתָא. הֲנִיחָא לְמַאן דְּאָמַר בִּיטְּלוֹ וְלֹא בִּיטְּלוֹ, אֶלָּא לְמַאן דְּאָמַר קִיְּימוֹ וְלֹא קִיְּימוֹ, מַאי אִיכָּא לְמֵימַר?

תנינא הבא למקדש טמא — לוקה משום דלא דחי לאו הניתק לעשה, לפי שקדמו עשה ללאו. ואם תאמר: דלמא שאני התם, דאיכא תרי לאוי, "ולא יטמאו מחניהם" "ולא יטמאו מקדשי", ולא אתי חד עשה ועקר תרי לאוין. דהכי משמעינן בתמורה (ד,ב) גבי "דמר ימיר", דמשום הכי לא הוי לאו הניתק לעשה, משום דאיכא תרי לאוין ולא עקר חד עשה תרי לאוין! ויש לומר: דלא דמי, דשאני התם דתרי לאוין סמוכין להדדי "לא יחליפנו ולא ימיר אותו". אבל הכא דאינן סמוכים, אי איתא דלא קדמו עשה הוה ניתק.

אם כהן הוא לוקה ואינו מחזיר — וליכא למימר דאתי עשה ודחי לא תעשה ועשה שאינו שוה בכל, דהא אי אמרה "לא בעינא ליה" ליכא עשה כלל. **כל** ימיו בעמוד והחזר קאי — פירש בקונטרס דקאי א"לא יוכל לשלחה כל ימיו" — שילוח שלא יהא כל ימיו. ובפרק "עשרה יוחסין" (קדושין עח,א) פירש דקאי א"לו תהיה לאשה" דלעיל, דהכי קאמר: תהיה לאשה כל ימיו, כלומר שכל ימיו הוא ב"לו תהיה לאשה" בעמוד והחזר.

הניחא למאן דתני בטלו ולא בטלו — פירש בקונטרס דקאי לשיניא דרבא דכל ימיו בעמוד והחזר, ויש לו תקנה בהחזרה, שאין מבטל העשה אלא אם כן הדירה, דאז אינו יכול לומר עדיין "אשאנה". אלא למאן דתני קיימו מאי איכא למימר? בבולי שמעתתא פירש הקונטרס ד"קיימו" היינו כשמוהירין אותו בית דין לקיים העשה הוא מקיימו. ושקוה: דאם כן, מאי פריך דלמאן דאמר קיימו ולא קיימו אינו כל ימיו בעמוד והחזר? הא שפיר משכחת לה דהוי בעמוד והחזר כל כמה דלא בא לבית דין: לכך נראה, דלא מיקרי "קיימו" אלא

מידי

אלא דוקא כשמקיים העשה אחר שעבר הלאו בתוך כדי דיבור. וכן פירש הקונטרס בפרק "שילוח הקן" (חולין קמא,א). ומיהו קצת קשה, דאם כן צריך לפרש הא דתקני מחזיר ואינו לוקה — שמחזיר מיד בתוך כדי דיבור אחר הגירושין, וכן המשלח ואינו לוקה. ולא משתמע הכי כלל, דהא משמע דהמדר אתקנתא היאך יפטר ממלקות שיחזיר או ישלח, ואפילו אחר כדי דיבור נמי משמע, שבא לשאול עליו לבית דין אם יש לו תקנה. דאי דוקא בתוך כדי דיבור — הכי הוה ליה למימר: אם החזיר אינו לוקה. ושמא יש לישב פירוש הקונטרס דשמעתין, דהכא ליכא למימר דשפיר הוי כל ימיו בעמוד והחזר, דמשמע לעולם אף כשבא לבית דין כל זמן שבידו להחזיר, אפילו מיאן להחזיר כשבא לבית דין, דהא דרשינן ליה מיתורא ד"כל ימיו", דהכי קאמר: לא יוכל לשלחה שילוחין שיהו שילוחיה כל ימיו, דהיינו **מידי** הוא טעמא אלא לרבי יוחנן הא אמר ליה רבי יוחנן לתנא תני ביטלו חייב לא ביטלו פטור — משמע, אבל רבי שמעון בן לקיש דאית ליה תירוצא דבעמוד והחזר קאי, דדרשי: כל ימיו תהיה לו לאשה ולא ישלחנה. ואם תאמר: לילקי גם כי החזירה, דהאי אינו לאו דניתק לעשה הוא, שקדמו עשה ללאו לריש לקיש דלית ליה דרשה דעמוד והחזר קא?

מִידֵּי הוּא טַעֲמָא אֶלָּא לְרַבִּי יוֹחָנָן, דְּאָמַר לֵיהּ רַבִּי יוֹחָנָן לְתַנָּא: תְּנֵי, בִּטְּלוֹ - חַיָּיב, וְלֹא בִּטְּלוֹ - פָּטוּר. דְּתָנֵי תַּנָּא קַמֵּיהּ דְּרַבִּי יוֹחָנָן: כָּל מִצְוֹת לֹא תַעֲשֶׂה שֶׁיֵּשׁ בָּהּ קוּם עֲשֵׂה, קַיְּים עָשָׂה שֶׁבָּהּ - פָּטוּר, בִּיטֵּל עָשָׂה שֶׁבָּהּ - חַיָּיב. אֲמַר לֵיהּ: מַאי קָא אָמְרַתְּ? קַיְּים פָּטוּר - לֹא קַיְּים חַיָּיב, בִּיטֵּל חַיָּיב - לֹא בִּיטֵּל פָּטוּר? תְּנֵי: בִּיטְּלוֹ וְלֹא בִּיטְּלוֹ. וְרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ אוֹמֵר: קִיְּימוֹ וְלֹא קִיְּימוֹ. בְּמַאי קָא מִיפַּלְגִי - בְּהַהְרָאַת סָפֵק, קָא מִיפַּלְגִי, מָר סָבַר: הַהְרָאַת סָפֵק שָׁמָה הַתְרָאָה, וּמָר סָבַר: הַהְרָאַת סָפֵק לֹא שָׁמָה הַתְרָאָה. וְאָזְדוּ לְטַעֲמַיְיהוּ, דְּאִיתְּמַר: "שִׁבְעָה שֶׁאוֹכֵל בְּכָךְ וְזֶה הַיּוֹם", וְעָבַר הַיּוֹם וְלֹא אֲכָלָה, רַבִּי יוֹחָנָן וְרֵישׁ לָקִישׁ דְּאָמְרֵי תַּרְוַיְיהוּ: אֵינוֹ לוֹקֶה. רַבִּי יוֹחָנָן אוֹמֵר: אֵינוֹ לוֹקֶה משום

מִידֵּי הוּא טַעֲמָא אֶלָּא לְרַבִּי יוֹחָנָן — מי הוצרך לדרוש כל ימיו בעמוד והחזר — רבי יוחנן, שאמר: לא תעשה שקדמו עשה לוקין עליו, וקשיא ליה אנתנ שגירש דקתני אינו לוקה, והוצרך לעשותו לאו שניתק לעשה. **דאמר ליה רבי יוחנן לתנא** — לקמן: תני בטלו חייב לא בטלו פטור. אבל ריש לקיש דתני: קיימו ולא קיימו — לא דריש ליה לעמוד והחזר, אלא לפני הגירושין, לומר: כל ימיו תהיה לו לאשה ולא ישלחנה. ולדידיה לאו שקדמו עשה ולאו שניתק לעשה שוין ואין לוקין עליהן, אלא יקיים העשה מיד בשיוחזירוהו בית דין להחזיר. **אמר ליה מאי קאמרית** — אי בקיים תיתני פטור — בלא קיים תיתני חייב, ואף על פי שלא ביטל. ואי בביטל תיתני חיובא — על כרחך תיתני פטורא בלא ביטל, ואף על פי שלא קיים. **הכי נריסינן: תני בטלו ולא בטלו** — בטל עשה שבה — חייב, לא בטל עשה שבה — פטור. **קיימו ולא קיימו** — קיימו פטור, לא קיימו כשאומרין לו קיים — מלקין אותו. ורבי יוחנן מוקים לה למתניתין בלאו דניתק לעשה, דאילו בלאו שקדמו עשה סביראי ליה דלוקין. ולריש לקיש, בין ניתק בין קדמו עשה שוין. **רבי יוחנן סבר התראת ספק שמה התראה** — ואף על גב דכל לא תעשה שניתק לעשה לדברי התראת ספק היא, שהרי כשעובר על הלאו צריך להתרות בו, והוא אמר שגמר הלאו בביטול העשה תלוי, וכשמתרין בו אל תגרש ספק הוא שמא לא יבטל את העשה להדירה בהנאה, ולכשידירה ויבטלנו קאמר דלקי, אלמא התראת ספק שמה התראה. **וריש לקיש סבר התראת ספק לא שמה התראה** — הלכך, אם היה גמר הלאו תלוי בביטול העשה — לא היה לוקה עליו. אלא הלאו משגירש נגמר, והויא לה התראת ודאי, והעשה ניתן להיות תחת המלקות, ולכשיבא לבית דין או יקיים או ילקה. ואי קשיא: לרבי יוחנן נמי איבא למימר בהתראת ודאי, ויתרו בו כשבא לבטל את העשה שהוא עקירת הלאו! לעולם התראה בשעה שעובר על אזהרתו בעינן, ואפילו היא תלויה בדבר אחר. דבאמרינן בשבועות (כה,ב): "שבועה שלא אוכל כבר זו אם אוכל זו", אבליה לתנאיה הדר אבליה לאיסוריה — התראת ודאי היא, אבליה לאיסוריה והדר אבליה לתנאיה — הויא התראת ספק, אלמא התראה בשעת איסור בעינן, ואף על פי שאין הלאו נגמר עד שיאכל את של תנאי. **דאמרי תרוייהו אינו לוקה** — ומיהו טעמיה דמר לאו כי טעמיה דמר. **אוכל ולא אבל** — עבר על שבועתו כשהוא יושב ובטל ואין כאן מעשה. והתראת ספק נמי הויא, שהרי תלה זמן לשבועתו כל היום.

משום

ועבר היום ולא אבלה רבי שמעון בן לקיש אומר פטור דהוי התראת ספק — ואם תאמר: למאי דפרישית, דאי עומד לעולם כאשר הוא עשוי עבר, ולא הוי התראת ספק, אם כן הכא נמי לא הוי התראת ספק! ויש לומר: מכל מקום אינו מתחייב עדיין סמוך להתראה לעבור. דדוקא גבי נזיר ששתה יין מיד דעובר אמרינן דיש לו זמן שלא נשאל כאשר אינו נשאל עכשיו.

משום דהוה ליה **לאו שאין בו מעשה** — אבל משום התראת ספק לא הוה מפטר, דהתראת ספק שמה התראה. **משום דהויא לה התראת ספק** — אבל משום לאו שאין בו מעשה לא הוה מפטר, דקסבר לאו שאין בו מעשה לוקין עליו. **ותרוייהו אליבא דרבי יהודה** — דאמר גבי נותר איצטריך לנתוקי לאו לעשה, אף על גב דהתראת ספק היא ולאו שאין בו מעשה הוא. רבי יוחנן דייק מינה: אלמא התראת ספק שמה התראה, וריש לקיש דייק מינה: אלמא לאו שאין בו מעשה לוקין עליו. ולקמיה פריך דתרוייהו אליבא למידק מינה. **הא ודאי התראת ספק היא** — דך דנותר, ואיבא למידק נמי מינה התראת ספק שמה התראה. **כי אידך תנא** — דאמר: לא שמה התראה. **הכה זה הב'** — מי שגירש את אשתו ונישאת וילדה, ספק בן תשעה לראשון ספק בן שבעה לאחרון. הכה זה וחזר והכה זה בשתי התראות, דהויא לה כל חדא התראת ספק. **בבת אחת** — בהתראה אחת בתוך כדי דיבור, דהויא לה התראת ודאי, דממה נפשך חד מינייהו אבוהו. חוץ **מנשבע ומטיר ומקלל את חבירו בשם** — של הקדוש ברוך הוא. ויתעמא מפרש בתמורה בפרק קנא. ואי קשיא: הא דלעיל נמי נשבע הוא, ואמאי פטר ליה רבי יוחנן משום לאו שאין בו מעשה? בהדיא מוקמינא לה להא דתקני נשבע בדבר שאין בו מעשה לוקה — בשבועה דלשעבר, כגון "אבלתי" ולא אבל, או "לא אבלתי" ואבל. אבל ב"אוכל" ולא אבל — לא לקי. ויתעמא מפרש בשבועות ובתמורה מקראי. **קשא דרבי יהודה אדרבי יהודה** — לתרוייהו. **לרבי שמעון** — דקשיא ליה התראת ספק — תרי תנאי אליבא דרבי יהודה. **לרבי יוחנן** — דקשיא ליה לאו שאין בו מעשה. **הא דיהיבה והא דרביה** — לרבי יהודה לאו שאין בו מעשה לוקין עליו. והא דתניא אין לוקין עליו — משום רבי יוסי הגלילי אמרה. לוקה **ואינו משלח** — קסבר: "שלח" מעיקרא משמע, לא תקח האם אלא שלחנה קודם לקיחה. ואף על גב דכתיב בתר "לא תקח" — לאו למימרא דאם לקחת שלח וניתוי לאו שניתוי לעשה, אלא לאו שקדמו עשה הוא. **וחכמים אומרים** ב'. קסברי: "שלח" אחר "לא תקח" משמע, כדבתיב, והוה ליה ניתוק לעשה: ואם לקחת — שלח. זה **הכלל כל מצות לא תעשה** ב' — אין לוקין עליה אלא יקיים העשה ויפטר. **אמר רבי יוחנן אנו אין לנו** ב' — כלומר, משלח ואינו לוקה, הא לא שלח — לוקה. ורבי יוחנן ביטלו ולא ביטלו אית ליה, ומשמע ליה משלח דתקני — משלח לבשירצה ואינו לוקה, ואימתי הוא לוקה — בשיהרגנה ויבטל את העשה בידים. והיינו דקאמר "אנו אין לנו" ב', כלומר, אף על גב דתקני מתניתין זה הכלל ב', דמשמע כל מצות לא תעשה שיש בה קום עשה שוות לזו, אנו אין לנו בכולן שוה לזו שיהא פטור המלקות תלוי בקיום העשה, אלא בין קיים בין לא קיים פטור, אלא זו ועוד אחרת דמשכחת בהו דלקי על ידי ביטול העשה. דאילו בכולהו לא משכחת ביטלו אלא בהני תרי. מחזיר ואינו לוקה — אף כאן תלה פטורו של מלקות בקיום העשה. **הניחא למאן דתני** — לא קיימו לוקה, משכחת ביה מלקות בלא קיימו. **אלא למאן דתני ביטלו** — לוקה, היכי משכחת לה? **הניחא בשלוחו הקן משכחת לה** — מיתה, ואין בו מלקות. **כל במיניה** — בתמיה: וכי כל הימנו שתתקדש על ידי קבלתו? **הניחא למאן דאמר ב'** — פלוגתא היא במסכת גיטין ב"השולח גט" (לה:ב). **על דעת רבים** — שמצא בה עון, שאסורה לו, והדירה על דעת רבים ועל דעת בית דין. **ותו ליכא** — מצות לא תעשה שיש בה קום עשה דלילקי עלה? **משכון** — משכחת לה ביטלו — ששרפו. **הרי משכונו של גר** — ושרפו בחיי הגר, ומת הגר ואין לו יורשין, דליתא בתשלומין.

התם

משום דְּהָוֵי לֵיהּ לְאוּ שֶׁאֵין בּוֹ מַעֲשֶׂה, וְכָל לְאוּ שֶׁאֵין בּוֹ מַעֲשֶׂה - אֵין לוֹקִין עָלָיו. רֵישׁ לָקִישׁ אוֹמֵר: אֵינוֹ לוֹקֶה מִשּׁוּם דְּהָוֵי הַתְרָאַת סָפֵק, וְכָל הַתְרָאַת סָפֵק לֹא שְׁמָהּ הַתְרָאָה, וְתַרְוַיְיהוּ אַלֵּיבָּא דְּרַבִּי יְהוּדָה. דְּתַנְיָא: "וְלֹא תוֹתִירוּ מִמֶּנּוּ עַד בֹּקֶר וְהַנּוֹתָר מִמֶּנּוּ עַד בֹּקֶר" וגו', בָּא הַכָּתוּב לִיתֵּן עֲשֵׂה אַחַר לֹא תַעֲשֶׂה, לוֹמַר שֶׁאֵין לוֹקִין עָלָיו, דִּבְרֵי רַבִּי יְהוּדָה. רַבִּי יוֹחָנָן דַּיֵּיק וְכִי מַעֲמָא דְּבָא הַכָּתוּב, הָא לֹא בָא הַכָּתוּב - לוֹקֶה, אַלְמָא: לָאו שֶׁאֵין בּוֹ מַעֲשֶׂה לוֹקִין עָלָיו. וְרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ נָמֵי, הָא וַדַּאי הַתְרָאַת סָפֵק הִוא! סָבַר לַהּ כְּאִידָךְ תַּנָּא דְּרַבִּי יְהוּדָה. דְּתַנְיָא: הִכָּה זֶה וְחָזַר וְהִכָּה זֶה, קוֹלֵל זֶה וְחָזַר וְקוֹלֵל זֶה, הִכָּה שְׁנֵיהֶם בְּבַת אַחַת אוֹ קוֹלֵל שְׁנֵיהֶם בְּבַת אַחַת - חַיָּיב. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: בְּבַת אַחַת - חַיָּיב, זֶה אַחַר זֶה - פָּטוּר. וְרַבִּי יוֹחָנָן נָמֵי, הָא וַדַּאי לָאו שֶׁאֵין בּוֹ מַעֲשֶׂה הוּא! סָבַר לַהּ כִּי הָא דְּאָמַר רַב אִידִי בַּר אָבִין אָמַר רַב עַמְרָם אָמַר רַבִּי יִצְחָק אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר מִשּׁוּם רַבִּי יוֹסֵי הַגְּלִילִי: כָּל לֹא תַעֲשֶׂה שֶׁבַּתּוֹרָה, לָאו שֶׁיֵּשׁ בּוֹ מַעֲשֶׂה - לוֹקִין עָלָיו,

לָאו שֶׁאֵין בּוֹ מַעֲשֶׂה - אֵין לוֹקִין עָלָיו, חוּץ מִן הַנִּשְׁבָּע, וּמֵימַר, וְהַמְקַלֵּל אֶת חֲבֵירוֹ בַּשֵּׁם. קָשְׁיָא דְּרַבִּי יְהוּדָה אַדְּרַבִּי יְהוּדָה! אִי לְרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ - תְּרֵי תַּנָּאֵי אִלֵּיבָא דְּרַבִּי יְהוּדָה, אִי לְרַבִּי יוֹחָנָן - לָא קַשְׁיָא; הָא - דִּיהֵיבָה, הָא - דְּרַבֵּיהּ. תְּנַן הָתָם: הַנּוֹטֵל אֵם עַל הַבָּנִים, רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: לוֹקֶה וְאֵינוֹ מְשַׁלֵּחַ. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: מְשַׁלֵּחַ וְאֵינוֹ לוֹקֶה; זֶה הַכְּלָל: כָּל מִצְוַת לֹא תַעֲשֶׂה שֶׁיֵּשׁ בָּהּ קוּם עֲשֵׂה - אֵין חַיָּבִין עָלֶיהָ. אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: אֵין לָנוּ אֶלָּא זֹאת וְעוֹד אַחֶרֶת. אָמַר לֵיהּ רַבִּי אֶלְעָזָר: הֵיכָא? אָמַר לֵיהּ: לְכִי תִּשְׁכַּח. נִפַּק דָּךְ וַאֲשְׁכַּח, דְּתַנְיָא: אוֹנֵס שֶׁגֵּירֵשׁ, אִם יִשְׂרָאֵל הוּא - מַחֲזִיר וְאֵינוֹ לוֹקֶה, וְאִם כֹּהֵן הוּא - לוֹקֶה וְאֵינוֹ מַחֲזִיר. הָנְיָא לְמַאן דְּתָנֵי קַיְּימוּ וְלֹא קִיְּימוּ. אֶלָּא לְמַאן דְּתָנֵי בִּיטְלוּ וְלֹא בִּיטְלוּ, בְּשִׁלְּחוֹ הַקֵּן מַשְׁכַּחַתְּ לַהּ? אִי דְּקָטָלָה - קָם לֵיהּ בְּדַרְבָּה מִינַּיְיהוּ! אָמַר רַב שִׁמִי מֵחוֹזְנָאָה: בְּגוֹן שֶׁקִּיבֵּל לַהּ קִידּוּשִׁין מֵאַחֵר. אָמַר רַב: אִי שְׁוִויתֵיהּ שָׁלִיחַ - אִידִי וְאִידִי קָא מְבַטְּלָא לֵיהּ, אִי לָא שְׁוִויתֵיהּ שָׁלִיחַ - כָּל כְּמִינֵיהּ? וְלָא כֻּלּוֹם הִיא! - אֶלָּא אָמַר רַב שִׁמִי מִנְּהַרְדְּעָא: בְּגוֹן שֶׁהִדִּירָהּ בָּרַבִּים. הָנְיָא לְמַאן דְּאָמַר נֶדֶר שֶׁהוּדַּר בָּרַבִּים - אֵין לוֹ הֲפָרָה, אֶלָּא לְמַאן דְּאָמַר יֵשׁ לוֹ הֲפָרָה, מַאי אִיכָּא לְמֵימַר? - דְּמַדְּהִדְּרָהּ לַהּ עַל דַּעַת רַבִּים. דְּאָמַר אַמֵּימָר: הִלְכְתָא, נֶדֶר שֶׁהוּדַּר בָּרַבִּים - יֵשׁ לוֹ הֲפָרָה, עַל דַּעַת רַבִּים - אֵין לוֹ הֲפָרָה. וְתוּ לֵיכָּא? וְהָא אִיכָּא (סִימָן: גֵּ"ל מִשְׁפָּ"ן וּפֵאָ"ה) גֵּזֶל, דְּדִרְחֲמָנָא אָמַר "לֹא תִגְזֹל", "וְהֵשִׁיב אֶת הַגְּזֵלָה". מַשְׁכּוֹן, דְּרַחֲמָנָא אָמַר "לֹא תָבֹא אֶל בֵּיתוֹ לַעֲבֹט עֲבֹטוֹ. הֵשֵׁב תָּשִׁיב לוֹ הֲעֲבוֹט כְּבֹא הַשֶּׁמֶשׁ", וּמַשְׁכַּחַתְּ לַהּ בְּקַיְּימוּ וְלֹא קִיְּימוּ, וּבִיטְלוּ וְלֹא בִּיטְלוּ! - הָתָם בֵּיוָן דְּחַיְּיב בְּתַשְׁלוּמִין - אֵין לוֹקֶה וּמְשַׁלֵּם. מַתְקִיף לַהּ רַבִּי יֵרְמְיָה: הָא אִיכָּא מַשְׁכּוֹנוֹ שֶׁל גֵּר, וּמֵת הַגֵּר!

אי דקטלה קם ליה בדרבה מיניה — ואם מתה — אם כן לא בטלה איהו. ואם תאמר: דלמא מיירי דקטלה ומבלי מקום לא הוי קם ליה בדרבה מיניה, דמיירי שהדירה בשוגג! ויש לומר: דאם כן היינו כמו מתה מאליה כיון דהדרבה שלא במתכוין. כך הקשה מורי שיחיה ותירץ.

בגון שהדירה ברבים — פירש הקונטרס: שמצא לה עון שאסורה לו, והדירה. ולא נראה, דאם כן אינו מצוה לקיימה! אלא נראה שהדירה בלא שום עון, ושפיר חל עליה, כגון דאמר "קונם תשמישך עלי" כדאיתא בנדרים (פא.ב). **והא** איכא הבעט תעביטנו לא תבוא אל ביתו השב תשיב לו ומשכחת לה כר' — ואם תאמר: והא הוי עשה שקדמו לאו, דהשבת העבוט שייך קודם שיעבור לילך אל ביתו לעבוט עבוטו, דבמשכנו ברשות שייך השבת העבוט! ויש לומר: דדרשינן בפרק "אלו מציאות" (בבא מציעא לא.ב) מיתורא ד"השב תשיב" דקאי למשכנו שלא ברשות, אם כן על כרחך שייך עשה ד"השב תשיב לו" לאחר שעבר, כדאמרינן לעיל: אם אינו ענין לפניו תנהו ענין לאחריו. **התם** איתא בתשלומין — בששרפו, וחייב ממון — הלכך לא משכחת ביה בטלו, דכל אימת דיש לו ממון לא ילקה. ויש ספרים דגרסי: ואינו לוקה ומשלם. כלומר, הכא על כרחך אינו לוקה, הואיל ומיפטר בתשלומין. אבל ליכא לפרושי דתרתי לא עבדינן ליה מלקות וממון משום "בדי רשעתו", והלכך משלם ואינו לוקה. דזה אינו, חדא — דאם כן אדרבה יש לנו לומר ילקה ולא ישלם, דבפרק "אלו נערות" (כתובות לב.ב) אמר רבי יוחנן דהיכא שמניעו ממון ומלקות מלילקא לקי ממונא לא משלם. ועוד, דאם

דאם כן מאי פריך: והרי משכונו של גר ומת הגר, ומשני: התם גברא בר תשלומין ושיעבודא דגר פקע. ומאי שנא? הא כיון דלא משלם אם כן ביטלו וליליקו, וליכא נמי שתי רשעיות! לכן צריך לומר בדפרישית: כיון דגברא בר תשלומין וכל אימת דמשלם לא לקי, הלכך לא משכחת ליה ביטלו. אבל קשה: לריש לקיש מיהא משכחת שפיר קיימו ולא קיימו, כשבית דין הזזידרו להחזיר ואומר שלא יחזיר! ונראה למורי, דודאי הכי נמי דמשכחת לה לריש לקיש, אבל לרבי יוחנן דאמר "זאת ועוד אחרת" ותו לא — הוא דאמר לטעמיה ביטלו ולא ביטלו, אבל לריש לקיש משכחת לה שפיר בהדידה והשבת העבוט. אבל קשה: דמשמע דמקשה פריך שפיר, וקיימו נקט אגב גררא. **ביניתא** דבי כרבא — פירש הקונטרס: תולעת הנמצאת בכרוב ונקראת צייל"א. וקשה: דמאי קא משמע לן? פשיטא דשרץ גמור הוא! ופירש רבינו תם: ביניתא — במו דג קטן הנמצא במחרשיה. וקא משמע לן דאף על גב דנמצא במים היה מותר לפי שיש לו קשקשים — אפילו הכי לוקה, אף על גב דאי הוי במים טהור. **ריסק** תשע נמלים ואחד חי — פירוש: שלם. אבל דאי הוה מת, דאי רוצה לומר חי ממש — אם כן היאך משלים לבזית נבילות? ואם תאמר: תלמה לי שיהא שלם? בבזית ממנו לילקי משום לאו דשרצים. דלכך אתא אבילה דשרצים, לומר דאי איכא בזית הרבה ואבל חד זית חייבי לומר דאתא לאשמועינן דאינו ביה בזית, ולעולם בעינן שיהא שלם. דהא ליתא, דנמלה כל שהוא חייב. אם כן על כרחך אבילה אתא למידרש היכא דאיכא חמשה זיתים או ארבעה ואבל חד מיניהו דחייב. ויש לומר: לכך נקט אחד שלם, דאיכא לאוי דשרצים דלא נכתבו בלשון אבילה ומאותם לא ילקה עד שיאכל הבריה שלימה. אבל ודאי היכא דכתיב ביה לאו בלשון אבילה — לקי אף בשהבריה אינה שלימה. אבל קשה: היכא יצטרף אותו שלם לבזית נבילות? הלא אין איסור נבלה חל עליו. דהכי נמי אמר במסכת מעילה פרק "קדשי מזבח" (טז,א) דאין איסור נבלה חל על איסור (נבלת) בהמה טמאה! ויש לומר: דהכא אתיא כמאן דאית ליה איסור חל על איסור. דאיכא מאן דאמר התם דלאבילה נמי מצטרפין ללקות משום נבלה טמאה וטהורה, ואף על גב שאין איסור כולל ולא איסור מוסיף, והתם — משום דמצינו דאיסור נבלה חל על איסור דחלב. ואפילו למאן דלית ליה איסור חל על איסור כלל אמרינן נמי דטמאים מצטרפין מהאי טעמא (ועיין עוד תוס' חולין צו,ב דיבור המתחיל "ורבי יהודה").

ואפילו שנים והוא — ואם תאמר: ומאי הידור הוא בשנים יותר מבעשר, ביון דבשנים (והוא) איכא בזית? ויש לומר: דקא משמע לן רבותא טפי, דכיון דעשה בשהוא חי שלם משלימו לבזית אף על פי שאם היה מרוסק כמו האחר לא היה משלימו לבזית. אבל בתשע נמלים דאיכא סגי, אפילו נתרסקו כולם היה משלים, שיש מהם הרבה.

ולא פליגי הא ברברבי הא בזוטרי — פירוש: ברברבי — אחד והוא. ולא ידענא, ביון דנחית להכי — לימא בחד לבד לוקה שש משום בריה ומשום כזית נבלה! ושמא לא שכיח דבחד איכא כזית.

ורבנן

התם גברא בר תשלומין הוא — בשטרפו, ולא נתחייב מלקות בביטול זה. והאי דלא משלם — משום דשיעבודא דגר קא פקע לאחר זמן. **תעזוב אותם** — וקא סבר תעזוב לאחר עבירה הלאו משמע, לא תבלה, ואם כליתיה — תעזוב אותם. **משכחת לה בביטלו** — כגון שטחן את החטין, דתו לית ליה לקוימיה לעשה שהרי קנאן בשינוי, כדתניא דבעודן חטה היא מחזיבו ליחנה אבל אם טחנן — לא. **מיהמו** — ונתחייב במעשר — מעשר תחלה את הכרי ואחר כך נותן לו הפאה, שלא להפסיד את העני. שהלקט והשכחה והפאה פטורין מן המעשר, וזה הביאן לידי חיוב. **אבל לרבי מצוה** — כגון הכא, דכל ימיו בעמוד והחזיר קאי — יש לו הפרה. **דהוה פשע בינוקי** — מכה אותם יותר מדאי. **אדריה רב אחא** — שלא ילמד עוד תינוקות. **ביניתא דבי כרבא** — תולעת הנמצאת בכרוב שקורין *צייל"א. **אבל פיטיתא** — בלע שרץ המים. **לוקה אלבעה** — שני לאוין כתובין בשרץ המים, אחד בתורת כהנים (יא) ואחד במשנה תורה (יד), ושני לאוין כתובין בשרץ סתם "(ולא) (אל) תשקצו את נפשותיכם בכל השרץ השורץ ולא תטמאו בהם" (משמע בין שרץ המים בין שרץ הארץ, הרי ארבעה. **נמלה** — בלע נמלה חיה, הואיל ובריה שלימה היא — אבילתה בכל שהוא, ולוקה חמש: שני לאוין הכתובין בשרץ סתם כמו שפירשתי, ושלשה לאוין הכתובין בשרץ הארץ בתורת כהנים. **צרעה** לוקה **שש** — חמש משום שרץ הארץ, ואחד משום שרץ העוף דכתיב במשנה תורה (יד) "וכל שרץ העוף טמא הוא לכם לא יאכלו". אבל "לא תשקצו את נפשותיכם בבהמה ובעוף" וגו' הכתוב בפרשת "קדושים תהיו" אינו מן הממין, דלאו בשרץ כתיב. ואף על גב דכתיב ביה "אשר תרמש האדמה" – לשון בריות גדולות הוא, ו"שרץ" לשון קטנה ונמוכה שנכרת בהלוכה בקושי ונראית כרוחשת. **בקרנא דאומנא** — מקיזי דם בקרן במציצה. **ריסק** — מיעך וכיתת, וביטלן מתורת בריה. **משום כזית נבלה** — שכשבולעו הוא מת ומצטרף לכזית נבלה. **אפילו שנים** — מרוסקין והוא, אם גדולים הן להיות כזית בין שלשתם כדמפרש ואזיל, ולא פליגי. **טבל של מעשר עני** — שהופרשו כל מעשרותיו חוץ מזה — לוקה. ואף על גב דמעשר עני אין בו קדושה, שהרי לזרים נאכל ובכל מקום, אפילו הכי טביל. **מה להלן מעשר עני** — דכתיב "לגר ליתום ולאלמנה" ובענינא דשנה השלישית, אף "בשעריך" האמור כאן יש ללמוד ממנו מעשר עני, והכי קאמר: לא תוכל לאכול טבל בעוד שהמעשר בתוכו שכתב בו "בשעריך". **אין צריך לקרות את השם** — (דאמרינן) (סוטה מח,א) דיוחנן כהן גדול שלח בכל גבול ישראל וראה את עמי הארץ חשודין על המעשרות חוץ מתרומה גדולה, אמר להן לישראל: בניי, כשם שהתרומה במיתה כך הטבל במיתה. עמד ותיקן: הלוקח מעם הארץ יפרוש כל המעשרות ומעבדן לעצמו, ואוכל מעשר ראשון שהרי מותר לזרים, ומעשר שני אוכלו בירושלים, ואם שנת מעשר עני היא נחלקו רבי אליעזר וחכמים. וקאמר רבי אליעזר דלא מיבעי אפרושי מטפק דלא צריך, אלא אפילו לקרות עליו את השם ולומר "מעשר עני של כרי זה יהא בצפונו או בדרומו" נמי לא צריך.

קורא

חָתָם גַּבְרָא בַּר תַּשְׁלוּמֵי הוּא, וְשִׁעְבּוּדָא דְּגַר הוּא דְּקָא פָּקַע. - וְהָא אֵיכָא פָּאָה, דְּרַחֲמָנָא אָמַר "לֹא תְכַלֶּה פְּאַת וגו' לָעָנִי וְלַגֵּר תַּעֲזֹב אֹתָם" וגו', דְּמַשְׁכַּחַתְּ לָהּ בְּקִיְּימוּ וְלֹא קִיְּימוּ בִּיטְּלוּ וְלֹא בִּיטְּלוּ! דְּתַנְיָן: מְצֹרָע פֵּאָה לְחַפְּרִישׁ מִן הַקָּמָה, לֹא הִפְרִישׁ מִן הַקָּמָה - מַפְרִישׁ מִן הָעוֹמְרִין, לֹא הִפְרִישׁ מִן הָעוֹמְרִין - מַפְרִישׁ מִן הַכָּרִי, עַד שֶׁלֹּא מֵירַח. מֵירְחוּ - מְעַשֵּׂר וְנוֹתֵן לוֹ! - כְּדְרַבִּי יִשְׁמָעֵאל, דְּאָמַר: אַף מַפְרִישׁ מִן הָעִיסָּה. - וּלְרַבִּי יִשְׁמָעֵאל נַמִּי מְשַׁכַּחַתְּ לָהּ, דְּאָכַל עִיסָּה! - אֶלָּא, זֹאת וְעוֹד אַחֶרֶת - אַהָא, אָכַל אוֹנֵס - לָא. דְּהֵיכָא אֲמַרִינַן עַל דַּעַת רַבִּים אֵין לוֹ הַפְרָה - לְדָבָר הֶרְשׁוּת, אָכַל לְדָבָר מִצְוָה - יֵשׁ לוֹ הַפְרָה. כִּי הָא דְּהוּהוּא מַקְרֵי דְּרִדְקֵי דַּהֲוָה פָּשֵׁע בִּינּוּקֵי, אַדְרִיהּ רַב אַחָא, וְאַהַדְרִיהּ רַבִינָא, דְּלָא אִשְׁתְּכַח דְּקַיֵּים בָּווֹתֵיהּ. "הָאוֹכֵל נְבֵילוֹת וּטְרֵיפוֹת שְׁקָצִים וּרְמָשִׂים" וכו'. אָמַר רַב יְהוּדָה: הָאי מַאן דְּאָכַל בִּינִיתָא דְּבֵי כַּרְבָּא - מַלְקִינַן לֵיהּ מִשּׁוּם "שֶׁרֶץ הַשֹּׁרֵץ עַל הָאָרֶץ". הַהוּא דַּאֲכַל בִּינִיתָא דְּבֵי כַּרְבָּא וְנִגְּדֵיהּ רַב יְהוּדָה. אָמַר אַבַּיֵי: אָכַל פּוּטִיתָא - לוֹקֶה אַרְבָּעָה. נְמָלָה - לוֹקֶה חָמֵשׁ, מִשּׁוּם "שֶׁרֶץ הַשֹּׁרֵץ עַל הָאָרֶץ". צְרָעָה - לוֹקֶה שֵׁשׁ, מִשּׁוּם שֶׁרֶץ הָעוֹף. אָמַר רַב אַחַאי: הַמַּשְׁהֶה אֶת נִקְבֵּיהוּ עוֹבֵר מִשּׁוּם "לֹא תְשַׁקְּצוּ". אָמַר רַב בֵּיבִי בַּר אַבַּיֵי: הָאי מַאן דְּשָׁתֵי בְּקַרְנָא דְּאוּמָנָא קָא עָבַר מִשּׁוּם "לֹא תְשַׁקְּצוּ". אָמַר רָבָא בַּר רַב הוּנָא: רִיסֵּק תִּשְׁעָה נְמָלִים, וְחֵבְיָא אֶחָד חַי וְהִשְׁלִימָן לְכַזִּית - לוֹקֶה שֵׁשׁ, חֲמֵשׁ מִשּׁוּם בְּרִיָּה וְאֶחָד מִשּׁוּם כַּזַּיִת נְבֵילָה. רָבָא אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: אֲפִילּוּ שְׁנַיִם וְהוּא. רַב יוֹסֵף אָמַר: אֲפִילּוּ אֶחָד וְהוּא. וְלָא פְּלִיגִי, הָא בִּרְבָרְבֵי וְהָא בִּזוּטְרֵי. "אָכַל טֶבֶל וּמַעֲשֵׂר רִאשׁוֹן" כו'. אָמַר רַב: אָכַל טֶבֶל שֶׁל מַעֲשֵׂר עָנִי - לוֹקֶה. כְּמַאן - כִּי הַאי תַּנָּא, דְּתַנְיָא, אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: יָכוֹל לֹא יְהֵא חַיָּיב אֶלָּא עַל הַמֻּבְלָע שֶׁלֹּא הוּרַם מִמְּנּוּ כָּל עִיקָּר, הוּרַם מִמְּנּוּ תְּרוּמָה גְּדוֹלָה וְלֹא הוּרַם מִמְּנּוּ מַעֲשֵׂר רִאשׁוֹן, מַעֲשֵׂר רִאשׁוֹן וְלֹא מַעֲשֵׂר שֵׁנִי, וְאַפִּילּוּ מַעֲשֵׂר עָנִי, מַנַּיִן? תַּלְמוּד לוֹמַר "לֹא תוּכַל לֶאֱכֹל בִּשְׁעָרֶיךָ" וגו', וְלֹהֵלֶן הוּא אוֹמֵר "וְאָכְלוּ בִּשְׁעָרֶיךָ וְשָׂבֵעוּ", מַה לְּהַלָּן מַעֲשֵׂר עָנִי - אַף כָּאן מַעֲשֵׂר עָנִי, וְאָמַר רַחֲמָנָא: "לֹא תוּכַל". אָמַר רַב יוֹסֵף: כְּתָנָאֵי, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: אֵין צָרִיךְ לִקְרוֹת אֶת הַשֵּׁם עַל מַעֲשֵׂר עָנִי שֶׁל יָכוֹל, וַחֲכָמִים אוֹמְרִים:

קורא

קוֹרֵא אֶת הַשֵּׁם וְאֵינוֹ צָרִיךְ לְהַפְרִישׁ; מַאי לָאו בְּהָא קָא מִיפַּלְגִי, דְּמָר סָבַר: וַדַּאי טוֹבְלוֹ, וּמָר סָבַר: אֵינוֹ טוֹבְלוֹ? אָמַר לֵיהּ אַבַּיֵי: אִי הָכִי, אַדְּמִיפַּלְגִי בְּמִפְקִיקוֹ - לִיפְלְגוּ בְּוַדַּאי! אֶלָּא, דִּכּוּלֵּי עָלְמָא וַדַּאי טוֹבְלוֹ. וְהָכָא בְּהָא קָא מִיפַּלְגִי; מָר סָבַר: לֹא נֶחְשְׁדוּ עַמֵּי הָאָרֶץ עַל מַעֲשֵׂר עָנִי שֶׁל דְּמַאי, כֵּיוָן דְּמָמוֹנָא הוּא - אַפְרוּשֵׁי מִפְרֵשׁ. וְרַבָּנַן סָבְרִי: כֵּיוָן דְּטָרְחָא לֵיהּ מִילְּתָא - לָא מַפְרֵשׁ. "מַמָּה יֹאכַל מִן הַטָּבֶל" וכו'. אָמַר רַב בִּיבִי אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ: מַחֲלוֹקֶת בְּחִטָּה, אֲבָל בְּקֶמַח - דִּבְרֵי הַכֹּל כַּיָּצִיר. וְרַבִּי יִרְמְיָה אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ: כְּמַחֲלוֹקֶת בּוּז בְּךָ מַחֲלוֹקֶת בּוּז. תָּנָן, אָמַר לָהֶם רַבִּי שִׁמְעוֹן: אִי אַתֶּם מוֹדִים לִי בְּאוֹכֶל נְמָלָה כָּל שֶׁהוּא שֶׁהוּא חַיָּיב? אָמְרוּ לוֹ: מִפְּנֵי שֶׁהִיא בְּבְרִיָּתָהּ. אָמַר לָהֶן: אַף חִטָּה אַחַת בְּבְרִיָּתָהּ; חִטָּה - אִין, קֶמַח - לָא! לְדִבְרֵיהֶם קָאָמַר לְהוּ: לְדִידִי - אֲפִילּוּ קֶמַח נָמֵי, אֶלָּא לְדִידְכוּ - אוֹדוּ לִי מִיהַת דְּחִטָּה אַחַת בְּבְרִיָּתָהּ. וְרַבָּנַן? בְּרִיָּית נְשָׁמָה - חֲשׁוּבָה, חִטָּה - לָא חֲשׁוּבָה. תְּנֵיָא כְּוָותֵיהּ דְּרַבִּי יִרְמְיָה, רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: כָּל שֶׁהוּא לְמַפּוֹת, לֹא אָמְרוּ כֵּן אֶלָּא לְעִנְיַן קָרְבָּן. **משנה** הָאוֹכֵל בְּכּוּרִים עַד שֶׁלֹּא קָרָא עֲלֵיהֶם, קָדְשִׁי קָדָשִׁים חוּץ לַקְּלָעִים, קָדָשִׁים קַלִּים וּמַעֲשֵׂר שֵׁנִי חוּץ לַחוֹמָה, הַשּׁוֹבֵר אֶת הָעֶצֶם בְּפֶסַח הַטָּהוֹר - הֲרֵי זֶה לוֹקֶה אַרְבָּעִים. אֲבָל הַמּוֹתִיר בְּטָהוֹר וְהַשּׁוֹבֵר בְּטָמֵא - אֵינוֹ לוֹקֶה אַרְבָּעִים. הַנּוֹטֵל אֵם עַל הַבָּנִים, רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: לוֹקֶה וְאֵינוֹ מְשַׁלֵּחַ, וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: מְשַׁלֵּחַ וְאֵינוֹ לוֹקֶה. זֶה הַכְּלָל: כָּל מִצְוַת לֹא תַעֲשֶׂה שֵׁיֵּשׁ בָּהּ קוּם עֲשֵׂה - אֵין חַיָּיבִין עָלֶיהָ. **גמרא** אָמַר רַבָּה בַּר בַּר חָנָה אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: זוֹ דִּבְרֵי רַבִּי עֲקִיבָא סְתִימְתָאָה, אֲבָל חֲכָמִים אוֹמְרִים: בְּכּוּרִים - הַנָּחָה מְעֻכֶּבֶת בָּהֶן, קְרִיאָה אֵין מְעֻכֶּבֶת בָּהֶן. - וְלֵימָא זוֹ דִּבְרֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן סְתִימְתָאָה! - הָא קָא מַשְׁמַע לָן, דְּרַבִּי עֲקִיבָא בְּרַבִּי שִׁמְעוֹן סָבְרָא לֵיהּ. מַאי רַבִּי שִׁמְעוֹן? דְּתָנֵיָא: "וְתָרוּמַת יָדָךְ" - אֵלּוּ בְּכּוּרִים. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן: מָה בָּא זֶה לְלַמְּדֵנוּ? אִם לְאוֹכְלָן חוּץ לְחוֹמָה - קַל וָחוֹמֶר מִמַּעֲשֵׂר הַקָּל: וּמָה מַעֲשֵׂר הַקָּל אוֹכְלָן חוּץ לַחוֹמָה לוֹקֶה - בְּכּוּרִים לֹא כָּל שֶׁכֵּן? הָא לֹא בָּא הַכָּתוּב אֶלָּא לְאוֹכֵל מִבְּכּוּרִים עַד שֶׁלֹּא קָרָא עֲלֵיהֶם, שֶׁהוּא לוֹקֶה. "וּבִכּוּרֵי" - זֶה הַבְּכוֹר. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן: מַה בָּא זֶה לְלַמְּדֵנוּ? אִם לְאוֹכְלָן חוּץ לַחוֹמָה - קַל וָחוֹמֶר מִמַּעֲשֵׂר, אִם לִפְנֵי זְרִיקָה - קַל וָחוֹמֶר מִתּוֹדָה וּשְׁלָמִים! הָא לֹא בָּא הַכָּתוּב אֶלָּא לְאוֹכֵל מִן הַבְּכוֹר אֲפִילּוּ לְאַחַר זְרִיקָה, שֶׁהוּא לוֹקֶה. "בְּקָרְךָ וְצֹאנֶךָ" - זוֹ חַטָּאת וְאָשָׁם. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן: מַה בָּא זֶה לְלַמְּדֵנוּ? אִם לְאוֹכְלָן חוּץ לַחוֹמָה - קַל וָחוֹמֶר מִמַּעֲשֵׂר, אִם לִפְנֵי זְרִיקָה - קַל וָחוֹמֶר מִתּוֹדָה וּשְׁלָמִים, אִם לְאַחַר זְרִיקָה - קַל וָחוֹמֶר מִבְּכוֹר! הָא לֹא בָּא הַכָּתוּב אֶלָּא לְאוֹכֵל מֵחַטָּאת וְאָשָׁם אֲפִילּוּ לְאַחַר זְרִיקָה חוּץ לַקְּלָעִים, שֶׁהוּא לוֹקֶה. "נִדְרֶיךָ" - זוֹ עוֹלָה. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן: מַה בָּא זֶה לְלַמְּדֵנוּ? אִם לְאוֹכְלָן חוּץ לַחוֹמָה - קַל וָחוֹמֶר מִמַּעֲשֵׂר, אִם לִפְנֵי זְרִיקָה - קַל וָחוֹמֶר מִתּוֹדָה וּשְׁלָמִים, אִם לְאַחַר זְרִיקָה - קַל וָחוֹמֶר מִבְּכוֹר, אִם חוּץ לַקְּלָעִים - קַל וָחוֹמֶר מֵחַטָּאת וְאָשָׁם! הָא לֹא בָּא הַכָּתוּב אֶלָּא לְאוֹכֵל מִן הַבְּכוֹר אֲפִילּוּ לְאַחַר זְרִיקָה, שֶׁהוּא לוֹקֶה. "נְדָבֹתֶיךָ" - זוֹ שְׁלָמִים. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן: מַה בָּא זֶה לְלַמְּדֵנוּ? אִם לְאוֹכְלָן חוּץ לַחוֹמָה - קַל וָחוֹמֶר מִמַּעֲשֵׂר, אִם לִפְנֵי זְרִיקָה - קַל וָחוֹמֶר מִתּוֹדָה, שֶׁהִיא נֶאֱכֶלֶת לִשְׁנֵי יָמִים וְלַיְלָה אֶחָד, אִם לְאַחַר זְרִיקָה - קַל וָחוֹמֶר מִבְּכוֹר, שֶׁהוּא נֶאֱכָל לִשְׁנֵי יָמִים וְלַיְלָה אֶחָד! הָא לֹא בָּא הַכָּתוּב אֶלָּא לְאוֹכֵל מִן הַבְּכוֹר אֲפִילּוּ לְאַחַר זְרִיקָה, שֶׁהוּא לוֹקֶה. "וְנִדְבֹת יָדֶךָ" - זוֹ תּוֹדָה וּשְׁלָמִים. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן: מַה בָּא זֶה לְלַמְּדֵנוּ? אִם לְאוֹכְלָן חוּץ לַחוֹמָה - קַל וָחוֹמֶר מִמַּעֲשֵׂר, שֶׁהוּא לוֹקֶה. "וּבְכֹרֹת" - זֶה הַבְּכוֹר. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן: מַה בָּא זֶה לְלַמְּדֵנוּ? אִם לְאוֹכְלָן חוּץ לַחוֹמָה - קַל וָחוֹמֶר מִמַּעֲשֵׂר, אִם לִפְנֵי זְרִיקָה - קַל וָחוֹמֶר מִתּוֹדָה וּשְׁלָמִים! הָא לֹא בָּא הַכָּתוּב אֶלָּא לְאוֹכֵל מִן הַבְּכוֹר אֲפִילּוּ לְאַחַר זְרִיקָה, שֶׁהוּא לוֹקֶה. "בְּקָרְךָ וְצֹאנֶךָ" - זוֹ חַטָּאת וְאָשָׁם. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן: מַה בָּא זֶה לְלַמְּדֵנוּ? אִם לְאוֹכְלָן חוּץ לַחוֹמָה - קַל וָחוֹמֶר מִמַּעֲשֵׂר, אִם לִפְנֵי זְרִיקָה - קַל וָחוֹמֶר מִתּוֹדָה וּשְׁלָמִים, אִם לְאַחַר זְרִיקָה - קַל וָחוֹמֶר מִבְּכוֹר! הָא לֹא בָּא הַכָּתוּב אֶלָּא לְאוֹכֵל מֵחַטָּאת וְאָשָׁם אֲפִילּוּ לְאַחַר זְרִיקָה חוּץ לַקְּלָעִים, שֶׁהוּא לוֹקֶה. "וְנ

דלמא דסבירא ליה לרידיה מסרס ליה קרא ודריש ליה — דאילו היה דורש המקרא בסדרו — לא היה נפקא ליה מקרא כדדריש השתא, כדפירש הקונטרס. ואם תאמר: אבתי אנאי משבח לרבי שמעון בכך? אדרבה, קשה: מנלן למדרש הבי ולסרוסיו לקרא? ויש לומר: דשפיר קדריש, דעל כרחך בכור לא אתא לקודם זריקה אף על פי שנבחב קודם לתודה, דמכל מקום אי להבי אתא — לישתוק מיניה ולפגין ליה שפיר מתודה שנבחב בסוף. כך נראה למורי שיחיה, וכדפירש בתוספות, דעל כרחך תודה אתיא לקודם זריקה, דאיסורא אחרינא ליכא לאוקומא בה, דליכא לאוקומי (בה) [בור] אחר זריקה, דשרי לזרים. והלכך ליכא למימר דמוקמינן בכור שנבחב קודם לפני זריקה, דאתי בקל וחומר מתודה. וכולהו דמסתבר, דהא מכל מקום על כרחך צריך לאוקומי תודה לפני זריקה. אף על גב דחד צד חמור הוא אצל עולה, מכל מקום לא אתא אלא להכי בדפירש. ואם כן סוף סוף משמע בבכור. **א"ורא** בעלמא — איתא בכולהו. הא דמרבה אזהרה לכל חד וחד והוי בדבר חדש היינו איסורא בעלמא, אבל עיקרא דמלקות דכל חד וחד אתא חוץ לחומה, ואתי קל וחומר דרבי שמעון ומגלה בכולהו איסור בכל חד וחד בחדש, בבכורים עד שלא קורין, ובתודה עד שלא זרק. ואם תאמר: ומנלן לרבי שמעון לפרושי איסור חדש בהוּ? הא צריכא למלקות חוץ לחומה. ומנאי קאמר בבכורים חוץ לחומה קל וחומר ממעשר, אלא לא בא הכתוב אלא לאוכל עד שלא קרא עליהן? הא שפיר איצטריך למלקות דחוץ לחומה, וכן לכולהו! ויש לומר: דמסתברא ליה לרבי שמעון דכל קרא אתא לשני דברים, לאיתויי איסור חדש וגם לאיתויי נמי למלקות חוץ לחומה. והכי קאמר: אם ללמדנו בבכורים איסור לחוץ לחומה — הרי קל וחומר ממעשר. אלא לאורויי איסור דעד שלא קרו, וגם נמי אתו למלקות לחוץ לחומה. והא דקתני בתודה ושלמים "אלא לאוכל לפני זריקה לוקה" — לאו דוקא לוקה, אלא איסור בעלמא, ובכולהו לוקה לאו דוקא. ופריך, והא אמר רבא: זר שאכל מן העולה לפני זריקה כו' לרבי שמעון לוקה חמש, חד משום חוץ לחומה דאתי בקל וחומר ממעשר, וחד משום לאו דלפני זריקה כו', אלמא דרבי שמעון מלקות קאמר ולא איסורא! ומשני: מאי חמש — חמש איסורי, וליכא מלקות אלא באוכל חוץ לחומה ברידא. והא אנן תנן אלו הן הלוקין. פירש הקונטרס: וקתני בכורים עד שלא קרא עליהן וקדשי קדשים חוץ לקלעים. מה שהזכיר בקונטרס קדשי קדשים — קשה, דמזה לא משני מידי, כדפירש הקונטרס גופיה במסקנא! לכן נראה לפרש דהתלמוד לא פריך אלא מבכורים, דמקשי קדשים לא פריך התלמוד, דהתם איכא אזהרה כמו שאפרש מ"בשר בשדה טרפה" כדפירש הקונטרס בסמוך. אבל מקדשים קלים לא פריך התלמוד, דהתם עיקר מלקות איכא מפשטיה דקרא בלא שום ייתור. מכדי כתיב "והבאתם שמה" — לכתוב "לא תוכל לאוכלם" וקאי אקרא דלעיל שהם מפורשים בו. הלכך לאוכל חוץ לחומה לקי לא בעי קרא שהרי כולן מפורשים בו, ולכך לא הוי לאו שבכללות, מהדר פרושי בכל חד למה לי? שמע מינה ליחודי לאו לכל חד וחד כאילו כתוב בכל אחד פעם שניה לאו דחוץ לחומה, וכיון דאינו ענין לו תנהו ענין לדבר אחר, הלכך בבורים לאוכל עד שלא קרא עליהן אתא, וכן לכל חד וחד למילתיה לדבר חדש. ואם תאמר: בכל הקדשים הכתובים בבאן דייך אם תתן הלאו ענין למלקות לפני זריקה, בכולן חוץ מבבורים. אף על גב דילפינן מקל וחומר — אין מוזהירין מן הדין. דבשלמים ותודה על כרחך צריך לאוקומי קודם זריקה, דלא שייך בהו איסור דבבורים! ופירש רש"י: אין הבי נמי, דהא דפטרינן לבולהו איצטריך באוכל לפני זריקה. והא דרבי שמעון מפרש לבבור לאזהרה לאוכל אחר זריקה — איסורא קאמר. מחטאת ואשם דתני חוץ לקלעים לוקה — היינו משום "בשר בשדה טרפה לא תאכלו" הוא דנפקא, כדלקמן. ולוקה חמשה דאמר רבא — חמש איסורי קאמר. וצריך לומר הכא בדפרישית לעיל, דרמינן ליה לרבי שמעון דבבור אתי לאזהרה דאיסורא לאחר זריקה, והא איצטריך ללקות לאוכל [חוץ לחומה לפי] שאין עונשין מן הדין. אלא משמע ליה דלאו דבבור ודבולהו אתו לשני דברים, חדא לאיסור חדא למלקות לפני זריקה. ולכך אמר דלאו דבבור לא הוצרך לאיסור לפני זריקה, דמקל וחומר דתודה למדנו, אלא איסור דלאחר זריקה. וכן בחטאת ועולה. עד כאן. וטובא קשה: דמנא ליה הא לרבי שמעון דאזהרה דכל חדא אתו משום איסור ומלקות? דהא אזהרה דבבורים לא אתי אלא למלקות בבבורים דעד שלא קרא, ולשום איסור חדש לא אתי. ותודה נמי לא אתי אלא למלקות דלפני זריקה. ומנליה דאינך אתו בשביל איסור חדש דבבל חו"ל אימא דלא אתי אלא משום מלקות דלפני זריקה בגרידא! ותו, מאי קאמר בתודה ובבולהו: אי לחוץ לחומה קל וחומר ממעשר? היה לו לומר דמגופיה אתא, דמצי למכתב "לא תוכל לאוכלם", דבשביל זה לא היה לו למהדר ולפרש! ועוד קשה: דלשנא דרבי שמעון דאמר: אלא לאוכל מבבור אחר זריקה שלוקה, ואינו אלא איסור בעלמא! ועוד קשה: דבין דהא דמרבינן איסוריו בעלמא הוא, כדפירש הקונטרס

אֲבָל לְאוֹכֵל מִן הָעוֹלָה לְאַחַר זְרִיקָה, אֲפִילּוּ בְּפָנִים, שֶׁהוּא לוֹקֶה. אָמַר רָבָא: דִּילְדָא אִימִּיהּ קָרֵי שִׁמְעוֹן - תֵּילִיד, וְאִי לָא - לָא תֵּילִיד. וְאַף עַל גַּב דְּאִית לְהוּ פְּיִרְכָא: מַאי חוּמְרָא דְּבִכּוּרִים מֵמַעֲשֵׂר - שֶׁכֵּן אֲסוּרִים לְזָרִים, אִדְרַבָּה מַעֲשֵׂר חָמוּר, שֶׁכֵּן אָסוּר לְאוֹנֵן; וּמַאי חוּמְרָא דִּתוֹדָה וּשְׁלָמִים מִמַּעֲשֵׂר - שֶׁכֵּן טְעוּנִין מַתָּן דָּמִים וְאֵימּוּרִין לְגַבֵּי מִזְבֵּחַ, אִדְרַבָּה מַעֲשֵׂר חָמוּר, שֶׁכֵּן טְעוּנִין פֶּסַח צוּרָה; וּמַאי חוּמְרָא דִּבְכוֹר מִתּוֹדָה וּשְׁלָמִים - שֶׁכֵּן קְדוּשָׁתוֹ מֵרֶחֶם, אִדְרַבָּה תּוֹדָה וּשְׁלָמִים חֲמוּרִים, שֶׁכֵּן טְעוּנִים סְמִיכָה וְנִסָּכִים וְתְנוּפַת חָזֶה וְשׁוֹק; וּמַאי חוּמְרָא דְּחַטָּאת וְאָשָׁם מִבְּכוֹר - שֶׁכֵּן קָדְשֵׁי קָדָשִׁים, אִדְרַבָּה בְּכוֹר חָמוּר, שֶׁכֵּן קְדוּשָׁתוֹ מֵרֶחֶם; וּמַאי חוּמְרָא דְּעוֹלָה מֵחַטָּאת וְאָשָׁם - שֶׁכֵּן כָּלִיל, אִדְרַבָּה חַטָּאת וְאָשָׁם חֲמִירֵי, שֶׁכֵּן מְכַפְּרִי; וְכוּלְּהוּ חֲמִירֵי מֵעוֹלָה, דְּאִית בְּהוּ שְׁתֵּי אֲכִילוֹת! - אֶלָּא מַאי דִּילְדָא אִימִּיהּ קְרֵי שִׁמְעוֹן? - דִּילְמַאי דְּסָבְרָא לֵיהּ לְרִידְיהּ, מְסָרֵס לֵיהּ לִקְרָא וְדָרֵישׁ לֵיהּ. - וְכִי מְזַהִירִין מִן הַדִּין? הָא אֲפִילּוּ לְמַאן דְּאָמַר עוֹנְשִׁין מִן הַדִּין, אֵין מְזַהִירִין מִן הַדִּין! - אִיסּוּרָא בְּעָלְמָא. - וְהָאָמַר רָבָא: זָר שֶׁאָכַל מִן הָעוֹלָה לִפְנֵי זְרִיקָה - אִיסּוּרָא בְּעָלְמָא, וְהָאָמַר רָבָא: זָר שֶׁאָכַל מִן הָעוֹלָה לִפְנֵי זְרִיקָה כּוּ' - לְרַבִּי שִׁמְעוֹן חָמֵשׁ! - אִיסּוּרֵי חָמֵשׁ, וְלֵיכָא מַלְקוּת אֶלָּא בְּאוֹכֵל חוּץ לְחוֹמָה בְּרִידָא. וְהָא אָנֵן תְּנַן אֵלּוּ הֵן הַלּוֹקִין: פִּירַשׁ הַקּוֹנְטְרֵס: וְקָתָנֵי בְּכוֹרִים עַד שֶׁלֹּא קָרָא עֲלֵיהֶן וְקָדְשֵׁי קָדָשִׁים חוּץ לַקְּלָעִים. מַה שֶּׁהִזְכִּיר בְּקוּנְטְרֵס קָדְשֵׁי קָדָשִׁים — קָשֶׁה, דְּמִזֶּה לֹא מְשַׁנֵּי מִידִּי, כְּדִפְרִישׁ הַקּוֹנְטְרֵס גּוּפֵיהּ בְּמַסְקָנָא! לְכֵן נִרְאֶה לְפָרֵשׁ דְּהַתַּלְמוּד לֹא פָּרִיךְ אֶלָּא מִבְּכוֹרִים, דְּמַקְשֵׁי קָדָשִׁים לֹא פָּרִיךְ הַתַּלְמוּד, דְּהָתָם אִיכָּא אַזְהָרָה כְּמוֹ שֶׁאֲפָרֵשׁ מ"בָּשָׂר בִּשְׂדֵה טְרֵפָה" כְּדִפְרִישׁ הַקּוֹנְטְרֵס בְּסָמוּךְ. אֲבָל מִקְדָּשִׁים קַלִּים לֹא פָּרִיךְ הַתַּלְמוּד, דְּהָתָם עִיקַּר מִלְקוּת אִיכָּא מִפְּשָׁטֵיהּ דִּקְרָא בְּלֹא שׁוּם יִתּוּר. מִכְּדֵי כְּתִיב "וְהֵבֵאתֶם שָׁמָּה" — לְכָתוֹב "לֹא תוּכַל לֶאֱכֹלָם" וְקָאֵי אִקְרָא דְּלֵעִיל שֶׁהֵם מְפוֹרָשִׁים בּוֹ. הִלְכָךְ לְאוֹכֵל חוּץ לְחוֹמָה לְקִי לָא בָּעֵי קְרָא שֶׁהֲרֵי כּוּלָּן מְפוֹרָשִׁים בּוֹ, וְלִכְךָ לָא הֲוֵי לָאו שֶׁבִּכְלָלוֹת, מְהַדַּר פְּרוּשֵׁי בְּכָל חַד לְמָה לִיהּ? שְׁמַע מִינַּהּ לִיחְדֵּי לָאו לְכָל חַד וְחַד כְּאִילּוּ כָּתוּב בְּכָל אֶחָד פַּעַם שְׁנִיָּה לָאו דְּחוּץ לְחוֹמָה, וְכֵיוָן דְּאֵינוֹ עִנְיָן לוֹ תַּנְהוּ עִנְיָן לְדָבָר אַחֵר, הִלְכָךְ בְּבוֹרִים לְאוֹכֵל עַד שֶׁלֹּא קָרָא עֲלֵיהֶן אֲתָא, וְכֵן לְכָל חַד וְחַד לְמִילְתֵיהּ לְדָבָר חָדָשׁ. וְאִם תֹּאמַר: בְּכָל הַקָּדָשִׁים הַכְּתוּבִים בְּבָאן דַּיְיךְ אִם תִּתֵּן הָלְאו עִנְיָן לְמַלְקוּת לְפְנֵי זְרִיקָה, בְּכוּלָּן חוּץ מִבְּבוֹרִים. אַף עַל גַּב דִּילְפִינַן מִקַּל וְחוֹמֶר — אֵין מוֹזְהִירִין מִן הַדִּין. דִּבְשְׁלָמִים וְתוֹדָה עַל כָּרְחָךְ צָרִיךְ לְאוֹקוֹמֵי קוֹדֶם זְרִיקָה, דְּלֹא שַׁיְיךְ בְּהוּ אִיסּוּר דִּבְכוֹרִים! וּפֵירֵשׁ רַשִׁ"י: אֵין הָכִי נַמִּי, דְּהָא דְּפָטְרִינַן לְכוּלְּהוּ אִיצְטְרִיךְ בְּאוֹכֵל לִפְנֵי זְרִיקָה. וְהָא דְּרַבִּי נַמִּי, דְּרָשׁ דְּשִׁמְעוֹן מִפְּרָשׁ לְבָבוֹר לְאַזְהָרָה לְאוֹכֵל אַחַר זְרִיקָה — אִיסּוּרָא קָאָמַר. מֵחַטָּאת וְאָשָׁם דְּתָנֵי חוּץ לַקְּלָעִים לוֹקֶה — הַיְינוּ מִשּׁוּם "בָּשָׂר בִּשְׂדֵה טְרֵפָה לֹא תֹאכְלוּ" הוּא דִּנְפַקָּא, כְּדִלְקַמָּן. וּלוֹקֶה חֲמִשָּׁה דְּאָמַר רַבָּא — חֲמִשׁ אִיסּוּרֵי קָאָמַר. וְצָרִיךְ לוֹמַר הָכָא בְּדִפְרִישַׁת לְעֵיל, דְּרַמְיִנַן לֵיהּ לְרַבִּי שִׁמְעוֹן דְּבָבוֹר אָתֵי לְאַזְהָרָה לְאַחַר זְרִיקָה, וְהָא אִיצְטְרִיךְ לְלָקוֹת לְאוֹכֵל [חוּץ לְחוֹמָה לְפִי] שֶׁאֵין עוֹנְשִׁין מִן הַדִּין. אֶלָּא מִשְּׁמַע לֵיהּ דְּלָאו דְּבָבוֹר וּדְכוּלְּהוּ אָתוּ לִשְׁנֵי דְּבָרִים, חֲדָא לְאִיסּוּר חֲדָשׁ לְמַלְקוּת לִפְנֵי זְרִיקָה. וְלִכְךָ אָמַר דְּלָאו דְּבָבוֹר לֹא הוּצְרַךְ לְאִיסּוּר לִפְנֵי זְרִיקָה, דְּמִקַּל וְחוֹמֶר דְּתוֹדָה לְמַדְנוּ, אֶלָּא אִיסּוּר דִּלְאַחַר זְרִיקָה. וְכֵן בְּחַטָּאת וְעוֹלָה. עַד כָּאן. וְטוֹבָא קָשֶׁה: דְּמִנָּא לֵיהּ הָא לְרַבִּי שִׁמְעוֹן דְּאַזְהָרָה דְּכָל חֲדָא אָתוּ מִשּׁוּם אִיסּוּר וּמִלְקוּת? דְּהָא אַזְהָרָה דִּבְבוֹרִים לֹא אָתֵי אֶלָּא לְמַלְקוּת בִּבְבוֹרִים דְּעַד שֶׁלֹּא קָרָא, וְלִשּׁוּם אִיסּוּר חָדָשׁ לֹא אָתֵי. וְתוֹדָה נַמִּי לֹא אָתֵי אֶלָּא לְמַלְקוּת דִּלְפְנֵי זְרִיקָה. וּמִנַּיְיהוּ דְּאִינָךְ אָתוּ בִּשְׁבִיל אִיסּוּר חָדָשׁ דִּבְבֶל חו"ל אֵימָא דְּלָא אָתֵי אֶלָּא מִשּׁוּם מִלְקוּת דִּלְפְנֵי זְרִיקָה בְּגַרְידָא! וְתוּ, מַאי קָאָמַר בְּתוֹדָה וּבְכוּלְּהוּ: אִי לְחוּץ לְחוֹמָה קַל וְחוֹמֶר מִמַּעֲשֵׂר? הֵיהּ לוֹ לוֹמַר דְּמִגּוּפֵיהּ אָתָא, דְּמָצֵי לְמִכְתַּב "לֹא תוּכַל לֶאֱכֹלָם", דְּבִשְׁבִיל זֶה לָא הֵיהּ לוֹ לְמֶהְדַּר וּלְפָרֵשׁ! וְעוֹד קָשֶׁה: דִּלְשִׁנְיָא דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן דְּאָמַר: אֶלָּא לְאוֹכֵל מִבָּבוֹר אַחַר זְרִיקָה שֶׁלּוֹקֶה, וְאֵינוֹ אֶלָּא אִיסּוּר בְּעָלְמָא! וְעוֹד קָשֶׁה: דְּבֵין דְּהָא דְּמַרְבִּינַן אִיסּוּרֵי בְּעָלְמָא הוּא, כְּדִפְרִישׁ הַקּוֹנְטְרֵס

– לְאִיסּוּרֵי בְּעָלְמָא קָאָמַר, וְלֹא לְמַלְקוֹת. **זר שאכל מן העולה כו'** – דּוּקָא זָר קָאָמַר. וְאַף עַל גַּב דִּכְתִיב לְגַבֵּי זָר הוּא — הָכָא זָר דּוּקָא קָאָמַר, דְּאִי בְּצַר לֵיהּ חַד לָאו. דְּהָא חָמֵשׁ דְּקָאָמַר, חַד מִשּׁוּם חוּץ לְחוֹמָה דְּאָתֵי בְּקַל וְחוֹמֶר מִמַּעֲשֵׂר, וְחַד מִשּׁוּם לָאו דִּלְפְנֵי זְרִיקָה דְּאָתֵי בְּקַל וְחוֹמֶר מְתוּדָה וּשְׁלָמִים, וְחַד מִשּׁוּם זָר גַּמּוֹר אֲפִילּוּ לְאַחַר זְרִיקָה דְּאָתֵי בְּקַל וְחוֹמֶר מִבְּכוֹר וְכָל שֶׁכֵּן לִפְנֵי זְרִיקָה, וְחַד מִשּׁוּם אוֹכֵל חוּץ לַקְּלָעִים דְּאָתֵי בְּקַל וְחוֹמֶר מֵחַטֹּאת וְאָשָׁם, וְחַד מִשּׁוּם אוֹכֵל עוֹלָה וַאֲפִילּוּ כֵּהֵן וּבְתוֹךְ הַקְּלָעִים, וְכָל שֶׁכֵּן זָר חוּץ לַקְּלָעִים וְחוּץ לְחוֹמָה. אֲלָמָא לוֹקֶה חָמֵשׁ. **משום חמשה איסורים** – קָאָמַר, וְלֹא לִלְקוֹת עֲלֵיהֶן. **והאנן תנן אלו הן הלוקין** – וְקָתָנֵי בְּבוֹרִים וְאוֹכֵל קָדְשֵׁי קָדָשִׁים חוּץ לַקְּלָעִים.

קרא

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40 41 42 43 44 45 46 47 48 49 50 51 52 53 54 55

קרא יתירא הוא — האי קרא ד"לא תחסם" דקא מני לבולהו בגויה. דמכדי כתיב לעיל מיניה "והבאתם שמה", ובולהו בהאי קרא כתיבי — ליכתוב בתריה "לא תוכל לאכלם בשעריך" אם על חזץ לחומה בא להזהיר, כיון דאכולה קאי הוי לאו אכל חד וחד. והיכי דמי לאו בשבללות — כגון "לא תאכל כי אם צלי אש", וכגון "מכל אשר יעשה מגפן היין" וגו' למיהוי לאו באנפיה נפשיה. לכל חד וחד — כאילו חזר וכתב בכל אחד לאו דחזץ לחומה, וכיון דאינו ענין לו תנהו ענין לדבר אחר. הלכך בבבורים לאוכל עד שלא קרא עליהן אתא, ואינך כל חד וחד למילתיה אתא. ואם תאמר: בכל הקדשים הכתובים כאן דייך אם תתן את הלאו ענין לאוכל לפני זריקה, בכולן חזץ מבבורים! אין הכי נמי, ומתניתא דקתני לוקין באוכל קדשי קדשים חזץ לקלעים — מ"ובשר בשדה טרפה לא תאבלו" נפקא כדלקמן, ולוקה חמש דקאמר רבא — חמשה איסורי קאמר. הכי גרסינן: **ולילקי נמי משום זוד לא יאבל** — דכתיב במלואים, ומדכתיב "כי קדש הם" ונתן טעם לדבר לפי שהם קדשי קדשים, להזהיר את הזר על כל קדשי קדשים. **דהוי ליבתן** — כדכתיב רישיה דקרא "ואבלו אותם אשר כופר בהם". **בין שיצא בשר חזץ למחיצתו נאבר** — מ"בשדה" יתירא קא דייק — כשדה שאין בו מחיצות, ולמדנו מכאן קדשי קדשים חזץ לקלעים, ועובר שהוציא את ידו בשעת שחיטת אמו.

אֲבָל קָרָא יִתְיָרָא הוּא, מִכְּדֵי כְּתִיב "וְהֵבֵאתָ שָׁם וְאָכַלְתָּ לִפְנֵי ה' אֱלֹהֶיךָ בַּמָּקוֹם" וגו', לְכְתּוֹב רַחֲמָנָא "לֹא תוּכַל לְאוֹכְלָם", מִיהַדַּר מְפָרֵשׁ בְּהוּ רַחֲמָנָא לְמָה לִי? אֶלָּא לְיַחוּדֵי לְהוּ לָאוֵי לְכָל חַד וְחַד. גּוּפָא, אָמַר רָבָא: זָר שֶׁאָכַל מִן הָעוֹלָה לִפְנֵי זְרִיקָה חוּץ לַחוֹמָה - לְרַבִּי שִׁמְעוֹן לוֹקֶה חֲמִשׁ. - וְלִילְקֵי נַמִי מִשּׁוּם "וְזָר לֹא יֹאכַל כִּי קֹדֶשׁ הֵם". - הָנֵי מִילֵּי הֵיכָא דְּלָכְהֲנִים חָזוּ, הָכָא דְּלָכְהֲנִים נַמִי לָא חָזוּ. - וְלִילְקֵי נַמִי מִשּׁוּם "וּבָשָׂר בַּשָּׂדֶה טְרֵפָה לֹא תֹאכֵלוּ", כֵּיוָן שֶׁיָּצָא בָּשָׂר חוּץ לְמַחִיצָתוֹ - נֶאֱסַר! - הָנֵי מִילֵּי הֵיכָא דְּכָפְנִים נַמִי לָא חָזוּ. - וְלִילְקֵי נַמִי כְּדְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר, דְּאָמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר: "לֹא יֵאָכֵל כִּי קֹדֶשׁ הוּא", אִיסּוּר דְּרוּתָא לְחוּמְרָא וְאִיסּוּר מִקְלָא לְחוּמְרָא לָא מַלְקִינַן.

דכתיב

איסור חזץ לחומה בכל חד מקל וחומר דמעשר, ועיקר הלאו דבבל חד וחד למלקות בדבר חדש הוא דקאתי בכל חד. והשתא דחזר ומפרש בבולהו — ליחידורי לאו בכל חד וחד, כלומר לגלויי לן למלקות באיסור דחזץ לחומה בכל חד וחד. והשתא איכא שני מלקות בכל חד וחד, מחזץ לחומה מקרא אתיא, ומלקות בדבר חדש במו שאנו מעמידין בו עיקר הלאו בקרא קמא. אבל מה שבבור למד מתודה, וחטאת נשתיתן, ועולה משלשתן — הנהו לאיסור ולא למלקות, דלא מהני דהייתור אלא לגלויי לאיסור לחזץ לחומה. דליפינן בולהו מקל וחומר למעשר לומר דמלקות נמי איכא. ולוקה חמש דקאמר רבא — לאו חמש מלקות. והכי קאמר בסוגיא [כדפירש רש"י]. ואם תאמר: ומעשר גופיה אמאי הדר ופרט ביה? ויש לומר דמעשר צריך על בתוך לבתוב בהדיא, והא דקאמר "לא תוכל" לאוכלם — אשארא. דהא ודאי אי לא בתיב מעשר בהדיא, ולא בתיב אלא "לא תוכל לאוכלם" — לא הייתי דורש דבר חדש, דודאי אין בהן יתור לומר מה בא זה ללמדנו מקל וחומר דמעשר, שהרי אין אריכות דקרא יותר משאם היה מפרש שנאמר לבדו. ומיהו קשה לפמורי שיחיטה: דאם כן היכי ילפינן בולהו אינך מתודה לענין לפני זריקה, וכן בבבור? הא ליכא שום ייתור אריכות לשון, דהא בולהו נפקי בחדא מ"לא תוכל לאוכלם"! אלא ודאי צריך לומר דיכון דכולן מפורשים בקרא דלעיל "והבאתם שמה" וגו', כי הדר בתיב "לא תוכל לאוכלם" דרי באילו נפרשו כולם בהדוה לאו, ושפיר גמיר חד מחבריה בקל וחומר באילו נבתב בהדיא. ומכל מקום לא קשה קושיא שפריך: מעשר גופיה אמאי הדר, לפרוש ביה. ואיכא למימר דאגב אינך כתביה, כדאמרינן (בבא קמא סד,ב): פרשה שנאמרה ונשנית — בשביל דבר חדש שנתחדש. ועוד, דעל כרחך הוה אמינא ליכא במעשר לאו בחזץ לחומה, מדפריש באינך ושייר במעשר, דהא השתא "לא תוכל לאוכלם" לא קאי אעיקרא. ורבינו יצחק מפרש: לייחודי לאו לכל חד וחד — דאתני הייתור לגלויי לן דעל כל איסורין שאנו שומעים בבולן מקלים וחמורים הללו, שבבולן יש חיוב מלקות. ולפי זה, לוקה חמש דקאמר רבא — לוקה חמש ממש. וקשה: דאם כן, מאי פריך בסמוך: ולילקי משום דרבי אלעזר וכו'? לישני דהא רבי אלעזר לאו שבבללות הוא ואין לוקין עליו, דהכי אמרינן פרק "כל שעה" (פסחים מא,ב), ורבא קא חשיב מלקות! ויש לומר דאין הכי נמי דמעי לשנויי הכי, אלא עדיפא מיניה משני דלא שייך הכא כלל אותו לאו. ואם תאמר: לפירוש שפירש "והא תנן אלו הן הלוקין", דפריך מהא דתנן קדשים קלים חוץ לחומה לילקי — לישני דמלקות חוץ לחומה מטעם "ובשר בשדה טרפה" בין שיצא חוץ למחיצתו נאסרו ואומר הרב רבינו יצחק: דקים ליה להתלמוד דטעמא דמתניתין דמחזיר חוץ לחומה — לאו מהאי קרא, דאם כן ליתני קדשי קדשים שיצאו חוץ מן הקלעים וקדשים קלים, והוי משתמע דמכין שיצאו חוץ לחומה נאסרו אפילו חזר ואבלם בפנים לוקה עליהן, כדאיתא בפרק "בהמה המקשה" (חולין סה,ב). והשתא דקתני חוץ לחומה משמע שיש מלקות מטעם שאדם האוכלו עומד חוץ לחומה, והיינו מקרא ד"לא תוכל לאכול בשעריך". וקצת קשה: בברייתא דמוקי רבי שמעון "בקרך ובצאנך" חוץ לקלעים, תיפוק לי מקרא ד"ובשר בשדה טרפה" וגו'! וכן בריש "בהמה המקשה" (שם) דקאמר: לפי שמצינו במעשר שאם יצא חוץ לתחיצתה וחזר דמותר, מדבתיב "לא תוכל לאכול בשעריך" — בשעריך הוא דלא תיכול, הא יצאו חוץ לקלעים מותרין. וקשה, דהא חטאת ואשם נמי בתיבי בהאי קרא, ואפילו הכי יצאו וחזרו אסורין! ופירש רבינו יצחק בן אשר: דודאי גבי חטאת ואשם הכי אמר קרא: לא תוכל לאכול בשעריך (אלא) כי אם תוך הקלעים, אבל מעשר ובבורים אמרינן בהאי פירקא דלית ביה לאו עד שיראו פני הבית, וקאמר "לא תוכל [לאכול] בשעריך", משמע: בשעריך ודאי לא תיכול, אבל אם חזרו ודאי מותרין. **ולילקי** משום זר לא יאכל קדש — רש"י פירש דלא גרסינן ליה, משום דהדהוא בתרומה כתיב. ואף כי גמרי "חטא" "חטא" מתרומה, אפילו הכי לא ניתא, דסוף סוף ליתיה אלא בשוה פרוטה וישנו (במו) אבילה, ורבא לא מני אלא אבילת בזיון. אלא גרס: "זר לא יאכל כי קדש הם".

ולילקי משום ובשר בשדה טרפה לא תאבלו — ושקיה: אמאי לא אמרינן "בשר בשדה" לאו בשבללות, דאמרינן בסוף פרק "גיד הנשה" (חולין קב,ב) דאוכל בשר מן החי לוקה משום "בשר בשדה טרפה" שהרי כולל הוא בל חסרון מחיצה, בין הוציא עובר ידו חוץ לאמו בין הוציא חוץ לחומה. דמאי שנא מ"ואם צלי אש" דתחשוב לאו שבבללות? ויש לומר: דלא חשבינן לאו שבבללות אלא בגון "אם צלי אש" שכולל נא ומבושל, וכן כל שבקודש פסול דיוצא ומא ופסולין אחרים שהן שני שמות. אבל הכא שכולל כל יוצא לבד, ושם יוצא חדא היא, רק דהוי בבמה דרבים — לא חשיב ליה לאו שבבללות. תדע, דהא לאו דנותר נפיק מ"ושרפת הנותר באש לא יאבל", והתם מיניה חזינן נותר דתרומה ונותר דקדשים קלים ונותר דקדשי קדשים, ולא חשיב ליה לאו שבבללות. כך נראה לפמורי שיחיה.

כל

מכות. ואלו הן הלוקין – פרק שלישי דף יח עמוד ב – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזלץ)"

תוספות

רש"י

כל שבקרב פסול בא הכתוב ליתן כו' — ואם תאמר: אמאי לא משני משום הכי לא לקי — דהוי לאו שבכללות, דכולל פסול דיוצא וטמא ופסולין אחרים! ויש לומר: דלפירוש הקונטרס דלעיל ניחא, דפירש דלוקה דקאמר אינו רוצה לומר כי אם איסור בעלמא, ומשום הכי פריך: נהי דמלקות לא הוי משום לאו שבכללות, מכל מקום איסורא מידחא איכא. ולילקי דקאמר — לאו דוקא. אבל לפירוש רבינו יצחק דלעיל קשה, דפירש דלוקה דוקא קאמר כדפירשתי, אם כן "ולילקי" דקאמר הכא דוקא קאמר, ואומאי? הלא הוי לאו שבכללות כדפירשתי! ויש לומר: דאין הכי נמי היה יכול לשנויי, אבל עדיפא מיניה משני, דלא מיירי כלל מזר שאכל חטאת לפני זריקה דפשוט. והא דאמר לעיל רבי שמעון (יז,א): אם לאוכל חטאת לפני זריקה קל וחומר מתודה — איסור בעלמא ולא מלקות, **ואמר** ליה ראוין לקריאה משקרא עליהן! — ואז דוקא מותר, ואי לא — אסורים. אלמא קריאה מעכבת. **הנחה** אהנחה לא קשיא הא רבי יהודה הא רבנן דתניא רבי יהודה אומר כו' — ומדאוקי רבי יהודה "והנחתו" לתנופה, ואם כן אין שנוי כתוב לעכב בהנחה, ומסתברא דלא מעכב. ונקשה: הרי קריאה לא שנה הכתוב לעכב, ומעכב לרבי שמעון, ומנא ליה לרבי יהודה דהנחה לא שנה הכתוב לעכב דלא מעכב? ומורי שיחיה תירץ דלא קשה, דהא גם לרבי שמעון לא היתה קריאה מעכבת אי לא משום דגלי קרא מ"לא תוכל לאכול בשעריך" בדלעיל. כך נראה למורי שיחיה. **ומאן** תנא דפליג ארבי יהודה רבי אליעזר ברבי יעקב הוא דתניא ובו' — פירוש דאפיק תנופה מגזרה שוה, ואם כן "והניחו" "והנחתו" תרוייהו לתנחה מעכבת. ונקשה: דבפרק "דרש" פירש רש"י בין "והניחו" בין "והנחתו" מיירי בתנופה. וראיה, דהתם מוכח דבעי שתי תנופות, ומוכח מן "והניחו" "והנחתו"! לכך פירש הרב רבינו אברהם בר יצחק, דרבי אליעזר בן יעקב סבירא ליה הכי: דתרי קראי מיירי בתנופה, ושתי תנופות היו, ולא מיירי כלל בהנחה, דהנחה לא מעכבת. והא דקאמרו: מאן דפליג עליה דרבי יהודה — הכי קאמר: דמפיק ליה לתנופה מקרא אחרינא. ורבנן דאית להו הנחה מעכבת, היינו תנא קמא בר פלוגתיה דרבי יהודה דמסכת בכורים פרק שלישי (משנה ו), דתניא: עודהו בסל קורא "הגדת היום" עד שהוא גומר כל הפרשה כולה. ואית ליה דליכא תנופה כלל, ותרי קראי בהנחה מעכבת. וקאמר רבי יהודה התם: קורא עד "ארמי אובד אבי" וגו', הגיע ל"ארמי" מוריד הסל מעל כתפו ואוחזו בשפתותיו, וכהן מניח ידיו תחתיו ומניפו, וקורא כל הפרשה כולה וגומרה, ובמילתיה דרבי יהודה יש לתמוה, דבשמעתין מפיק תנופה מ"והנחתו" שכתוב אחר כל הקריאה, ואם כן מנליה דמתחלת הקריאה הוא מניף? ותו, מנליה לרבי יהודה דכהן היה מניף? דבקרא "והנחתו" לא כתיב ביה כהן, ובקרא קמא דכתיב "ולקח הכהן הטנא" לא כתיב בהן תנופה! **בכורים** מאימתי חייבים עליהם — זר מיתה, וכהן מלקות חוץ לחומה, שמצותו בפנים בעזרה.

יכול

דכתיב בנותר "לא יאכל כי קדש הוא", נתן טעם לדבר — כי קדש הוא שנפסל, וכמו כן כל הקדשים שנפסלו. **הני מילי היכא דקודם פסולו חזי** — כנותר. **אותה תאכלו** — וכתיב: "כל בהמה מפרסת פרסה וגו' אותה תאכלו" ולא בהמה טמאה שאין סימנין הללו בהן, אלמא לאו הבא מכלל עשה עשה. **קרינא ביה חוץ לא יאכל** — דהוא סיפיה דזאת קרא. "וכל זר לא יאכל קדש" לאו בקדשים משתעי אלא בתרומה, כדכתיב ברישא דענינא "איש איש מזרע אהרן" — דבר השוה בזרעו של אהרן. **בכורים** — לפני הזבח בני קרייה ניתנו, לאחר הזבח לאו בני קרייה ניתנו. דכתיב בתר קרייה "ושמחת בכל הטוב", מעצרת ועד החג שהוא זמן שמחת לקיטת פירות מביא וקורא, מן החג ועד חנוכה מביא ואינו קורא (בכורים פרק א משנה ו). **הפריש לפני החג** — חלה עליהן חובת קרייה, ועבר עליהן החג, שאינן ראוין עוד לקריית — ירקבו. **בדרבי זירא** — לעולם בראוין לקריה לא מעכבא קרייה. אבל באלו שעבר זמנן ואינן ראוין עוד לקריה — מעכבא קרייה, כדרבי זירא. דאמר כל הראוי לבילה כו' — במסכת מנחות (קג,ב) תנן: "דרי עלי ששים ואחד עשרון" — מביא ששים בכלי אחד ואחד בכלי אחר. דעד ששים יכולין ליבלל בכלי אחד, אבל ששים ואחד קים להו לרבנן דאינן נבללין יפה. והיינן בה: וכי אינן נבללין מאי הויא? ותאנן תנן: אם לא בלל — כשרו! ומשני רבי זירא: כל דראוי לבילה אין בילה מעכבת בו כו'. **מתני לה** — להא דרבי אלעזר אמר רבי אושעיא כדרב אסי אמר רבי יוחנן, דרב אסי אמרה משמיה דרבי יוחנן. **הראוין לקריה** — מעצרת ועד החג. **משיראו פני הבית** — משיכנסו לעזרה. והנחה לא מעכבת בכלל. **הא רבי יהודה** — לרבי יהודה לא מעכבא הנחה, דדריש "והנחתו" יתירא לתנופה, ואין מקרא שנוי בהנחה לעכב. ולרבנן דלא דרשי ליה להכי, מיבעי להו לשנות בהנחה לעכב. **והנחתו זו תנופה** — קרי ביה "והנחתו" לשון "ולא נחם אלהים" וגו' (שמות יג), שהוא מנוחה אותו לארבע רוחות ומעלה ומורידו. **מאן תנא דפליג עליה** — למימר הנחה מעכבא. **רבי אליעזר בן יעקב היא** — דנפקא ליה תנופה מקרא אחרינא. **מה** להלן בעלים — דההוא בבעלים משתעי, דכתיב "יביא את קרבנו לה' מזבח שלמיו" וסמיך ליה "ידיו תביאינה".

מאימתי

כל שֶׁבַּקֹּדֶשׁ פָּסוּל, בָּא הַכָּתוּב לִיתֵּן לֹא תַעֲשֶׂה עַל אֲכִילָתוֹ! - הָנֵי מִילֵּי הֵיכָא דְּקוֹדֶם פְּסוּלוֹ חָזֵי, הָכָא דְּקוֹדֶם פְּסוּלוֹ נַמִּי לָא חָזֵי. - וְלִילְקֵי נַמִּי כְּאִידָךְ דְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר. דְּתַנְיָא, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: כָּל שֶׁהוּא בְּ"כָלִיל תִּהְיֶה" לִיתֵּן לֹא תַעֲשֶׂה עַל אֲכִילָתוֹ! - אֵין הָכִי נַמִּי, וְרָבָא מֵהַאי קְרָא קָאָמַר. אָמַר רַב גִּיחֵל אָמַר רַב: (סִימָן כוּ"א) כֹּהֵן שֶׁאָכַל מַחֲטָאת וְאָשָׁם לִפְנֵי זְרִיקָה - לוֹקֶה. מַאי טַעֲמָא? דְּאָמַר קְרָא "וְאָכְלוּ אֹתָם אֲשֶׁר כִּפַּר בָּהֶם", לְאַחַר כַּפָּרָה - אִין, לִפְנֵי כַּפָּרָה - לָא; לָאו הָבָא מִכְּלַל עֲשֵׂה - לָאו הוּא. מְתִיב רָבָא: "וְכָל בְּהֵמָה מִפְּרָסַת פַּרְסָה וְשֹׁסַעַת שֶׁסַע שְׁתֵּי פְרָסוֹת מַעֲלַת גֵּרָה בַּבְּהֵמָה אֹתָהּ תֹּאכֵלוּ", "אֹתָהּ תֹּאכֵלוּ" וְאֵין בְּהֵמָה אַחֶרֶת תֹּאכֵלוּ; וְאִי פְּדָקָאָמְרַתְּ, "אֶת זֶה לֹא תֹאכֵלוּ" לָמָּה לִי? אֶלָּא אִי אִיתְּמַר הָכִי אִיתְּמַר, אָמַר רַב גִּיחֵל אָמַר רַב: זָר שֶׁאָכַל מַחֲטָאת וְאָשָׁם לִפְנֵי זְרִיקָה - פָּטוּר, מַאי טַעֲמָא - דְּאָמַר קְרָא "וְאָכְלוּ אֹתָם אֲשֶׁר כִּפַּר בָּהֶם", כָּל הֵיכָא דְּקָרְבִּין בֵּיהּ "וְאָכְלוּ אוֹתָם אֲשֶׁר כִּפַּר בָּהֶם" - קָרְבִּין בֵּיהּ "וְזָר לֹא יֹאכַל קֹדֶשׁ", וְכָל הֵיכָא דְּלָא קָרְבִּין בֵּיהּ "וְאָכְלוּ אֹתָם אֲשֶׁר כִּפַּר בָּהֶם" - לָא קָרְבִּין בֵּיהּ "וְזָר לֹא יֹאכַל". אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר רַבִּי הוֹשַׁעְיָה: בְּכוֹרִים, הַנָּחָה מְעַכֶּבֶת בָּהֶן, קְרִיָּה אֵין מְעַכֶּבֶת בָּהֶן. - וּמִי אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר הָכִי? וְהָא אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר רַבִּי הוֹשַׁעְיָא: הִפְרִישׁ בְּכוֹרִים קוֹדֶם לַחַג וְעָבַר עֲלֵיהֶן הַחַג - יֵרָקְבוּ; מַאי לָאו מִשּׁוּם דְּלָא מְצֵי לְמֵיקְרֵי עֲלֵיהֶן? וְאִי סָלְקָא דַּעְתָּךְ קְרִיָּה אֵין מְעַכֶּבֶת בָּהֶן, מַאַמַּאי יֵרָקְבוּ? - כִּדְרַבִּי זֵירָא. דְּאָמַר רַבִּי זֵירָא: כָּל רָאוּי לְבִילָה - אֵין בִּילָה מְעַכֶּבֶת בּוֹ, וְכָל שֶׁאֵינוֹ רָאוּי לְבִילָה - בִּילָה מְעַכֶּבֶת בּוֹ. רַבִּי אַחָא בַּר יַעֲקֹב מַתְנֵי לַהּ כִּדְרַבִּי אַסִּי אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, וְקַשְׁיָא לֵיהּ דְּרַבִּי אַסִּי אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: וּמִי אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן בְּכוֹרִים הַנָּחָה מְעַכֶּבֶת בָּהֶן קְרִיָּה אֵין מְעַכֶּבֶת בָּהֶן? וְהָא בָּעָא מִינֵּיהּ רַבִּי אַסִּי מֵרַבִּי יוֹחָנָן: בְּכוֹרִים מֵאֵימָתַי מוּתָּרִין לַכֹּהֲנִים? וַאֲמַר לֵיהּ: הָרִאשׁוֹן לִקְרִיָּה - מִשֶּׁקָּרָא עֲלֵיהֶן, וְשֶׁאֵין רִאשׁוֹן לִקְרִיָּה מִשֶּׁשָּׁחַט אַחֲרָן; קְרִיָּה אִקְּרִיָּה לָא קָשְׁיָא; הָא - רַבִּי שִׁמְעוֹן, הָא - רַבָּנַן. הַנָּחָה אַהֲנָחָה נַמִּי לָא קָשְׁיָא, הָא - רַבִּי יְהוּדָה, וְהָא - רַבָּנַן. מַאי רַבִּי יְהוּדָה? דְּתַנְיָא, רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: "וְהִנַּחְתּוֹ" - זוֹ תְּנוּפָה. אֲתָה אוֹמֵר זוֹ תְּנוּפָה, אוֹ אֵינוֹ אֶלָּא הַנָּחָה מַמָּשׁ? כְּשֶׁהוּא אוֹמֵר "וְהִנִּיחוֹ" - הֲרֵי הַנָּחָה אָמוּר, הָא מָה אֲנִי מְקַיֵּם "וְהִנַּחְתּוֹ" - זוֹ תְּנוּפָה. וּמַאן תָּנָא דְּפָלֵיג עֲלֵיהּ דְּרַבִּי יְהוּדָה? רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב הִיא, דְּתַנְיָא: "וְלָקַח הַכֹּהֵן הַטֶּנֶא מִיָּדֶךָ" - לִימֵּד עַל הַבְּכוּרִים שֶׁטְּעוּנִין תְּנוּפָה, דִּבְרֵי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב. מַאי טַעֲמָא דְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב? אָתְיָא "יָד" "יָד" מִשְּׁלָמִים: כְּתִיב הָכָא "וְלָקַח הַכֹּהֵן הַטֶּנֶא מִיָּדֶךָ", וּכְתִיב "יָדָיו תְּבִיאֶינָה אֶת אִשֵּׁי ה'", מַה כָּאן כֹּהֵן - אַף לְהַלָּן כֹּהֵן, מַה לְהַלָּן בְּעָלִים - אַף כָּאן בְּעָלִים. הָא כֵּיצַד? מַנִּיחַ כֹּהֵן יָדָיו תַּחַת יְדֵי בְעָלִים וּמְנִיף. אָמַר רָבָא בַּר אַדָּא אָמַר רַבִּי יִצְחָק: בְּכוֹרִים מֵאימָתַי

[יח.]

הָדָא הִיא: מֻתָּר הוּא אָדָם בַּאֲחוֹת צָרַת חֲלוּצָתוֹ. וְיֵהֵא אָסוּר בַּצָּרָה מִשּׁוּם צָרַת אֲחוֹת חֲלוּצָתוֹ! אֲמַר רַבִּי יוּדָן: אִלּוּ בִקֵּשׁ לִבְעֹל אֶת הַצָּרָה עַד שֶׁלֹּא כָּנַס, שֶׁמָּא אֵינוֹ מֻתָּר בָּהּ?! כִּתְחִלָּה הוּא מֻתָּר בָּהּ וּבַסּוֹף הוּא אָסוּר? אִם אוֹמֵר אַתְּ כֵּן, נִמְצֵאתָ עוֹשֶׂה צָרָה לְאַחַר מִיתָה, וְאֵין צָרָה לְאַחַר מִיתָה.

הָיוּ חֲמִשָּׁה אַחִין, שִׁלְשָׁה מֵהֶן נְשׂוּאִין לְשָׁלֹשׁ אֲחָיוֹת, וּמֵתוּ - רַב אָמַר: זֶה חוֹלֵץ לְאַחַת וְזֶה חוֹלֵץ לְאַחַת, וְהַשְּׁלִישִׁית חוֹלֶצֶת מֵאֵי זֶה מֵהֶן שֶׁיִּרְצֶה. שְׁמוּאֵל אָמַר: זֶה חוֹלֵץ לְאַחַת וְזֶה חוֹלֵץ לְאַחַת, וְהַשְּׁלִישִׁית חוֹלֶצֶת מִשְּׁנֵיהֶן. רַב אוֹמֵר: חֲלִיצָה - קִנְיָן. שְׁמוּאֵל אָמַר: חֲלִיצָה - פְּטוּר. רַבִּי זְעִירָא אָמַר: חֲלִיצָה - קִנְיָן. רַבִּי הִילָא אָמַר: חֲלִיצָה - פְּטוּר. מְלֵיהוֹן דְּרַבָּנִין אָמְרִין: חֲלִיצָה - פְּטוּר. שִׁמְעוֹן בַּר בָּא בְּעָא קָמֵי רַבִּי יוֹחָנָן: מַה בֵּין חוֹלֵץ מַה בֵּין מְגָרֵשׁ? אֲמַר לֵהּ: אַתְּ סָבוּר חֲלִיצָה קִנְיָן, אֵינָהּ אֶלָּא פְּטוּר! אֵין הָאַחִין חַיָּבִין עָלֶיהָ מִשּׁוּם אִשְׁתּוֹ שֶׁל חוֹלֵץ, אֲבָל חַיָּבִין עָלֶיהָ מִשּׁוּם אִשְׁתּוֹ שֶׁל מֵת. לֵוִי אָמַר: זִקָּה - קִנְיָן, וְכָל אַחַת וְאַחַת צְרִיכָה חֲלִיצָה מִשְּׁנֵיהֶן.

מַתְנִיתָא פְּלִיגָא עַל שְׁמוּאֵל: ׳הַחוֹלֵץ לִיבְמָתוֹ - הוּא אָסוּר בִּקְרוֹבוֹתֶיהָ וְהִיא אֲסוּרָה בִּקְרוֹבָיו׳. שַׁנְיָא הִיא הָכָא, שֶׁכְּבָר נִרְאָה לִפְטֹר בָּהּ. מַתְנִיתָא פְּלִיגָא עַל רַב: ׳הַחוֹלֵץ לִיבְמָתוֹ וְנִשָּׂא אָחִיו אֶת אֲחוֹתָהּ וָמֵת - חוֹלֶצֶת וְלֹא מִתְיַבֶּמֶת׳. הָדָא מְסַיְּעָא לְמַאן דְּאָמַר: חֲלִיצָה - פְּטוּר. בְּרַם כְּמַאן דְּאָמַר: חֲלִיצָה - קִנְיָן, וְיֵשׁ אָדָם מִתְכַּוֵּן לִקְנוֹת שְׁתֵּי אֲחָיוֹת כְּאַחַת?! פְּתַר לַהּ, לְאַחַר מִיתָה. אֵין לְאַחַר מִיתָה יִבּוּם? פְּתַר לַהּ, כְּרַבִּי לְעָזָר. דְּרַבִּי לְעָזָר אָמַר: אַף־עַל־פִּי

[יח:]

שֶׁבָּטֵל הַגּוֹרֵם - הָאִסּוּר בִּמְקוֹמוֹ.

מַתְנִיתָא פְּלִיגָא עַל רַב: ׳שְׁלֹשָׁה אַחִין, שְׁנַיִם מֵהֶן נְשׂוּאִין שְׁתֵּי אֲחָיוֹת וְאֶחָד מֻפְנֶה: מֵת אֶחָד מִבַּעְלֵי אֲחָיוֹת וְעָשָׂה בָּהּ הַמֻּפְנֶה מַאֲמָר, וְאַחַר כָּךְ מֵת אָחִיו הַשֵּׁנִי - בֵּית־שַׁמַּאי אוֹמְרִים: אִשְׁתּוֹ עִמּוֹ, וְהַלָּזוֹ תֵּצֵא מִשּׁוּם אָחוֹת אִשָּׁה. בֵּית־הִלֵּל אוֹמְרִים: מוֹצִיא אֶת אִשְׁתּוֹ בְּגֵט וַחֲלִיצָה, וְאֶת אֵשֶׁת אָחִיו בַּחֲלִיצָה׳. הָדָא מְסַיְּעָא לְמַן דְּאָמַר: חֲלִיצָה - פְּטוּר. בְּרַם כְּמַן דְּאָמַר: חֲלִיצָה - קִנְיָן, וְיֵשׁ אָדָם מִתְכַּוֵּן לִקְנוֹת שְׁתֵּי אֲחָיוֹת כְּאַחַת?! פְּתַר לַהּ, לְאַחַר מִיתָה. וְאֵין לְאַחַר מִיתָה יִבּוּם? פְּתַר לַהּ, כְּרַבִּי לְעָזָר. דְּרַבִּי לְעָזָר אָמַר: אַף־עַל־פִּי שֶׁבָּטֵל הַגּוֹרֵם - הָאִסּוּר בִּמְקוֹמוֹ.

מַתְנִיתָא פְּלִיגָא עַל רַב: ׳שׁוֹמֶרֶת יָבָם שֶׁקִּדֵּשׁ אָחִיו אֶת אֲחוֹתָהּ - מִשּׁוּם רַבִּי יוּדָה בֶּן בְּתֵירָה אָמְרוּ: אוֹמְרִים לוֹ: ׳הַמְתֵּן עַד שֶׁיַּעֲשֶׂה אָחִיךָ הַגָּדוֹל מַעֲשֶׂה׳! חָלְצוּ לָהּ אַחִין, אוֹ כָּנְסוּ - יִכְנֹס אֶת אִשְׁתּוֹ. מֵתָה הַיָּבָמָה - יִכְנֹס. מֵת הַיָּבָם - מוֹצִיא אֶת אִשְׁתּוֹ בְּגֵט וְאֶת אֵשֶׁת אָחִיו בַּחֲלִיצָה׳. הָדָא מְסַיְּעָא לְמַאן דְּאָמַר: חֲלִיצָה - פְּטוּר. בְּרַם כְּמַן דְּאָמַר: חֲלִיצָה - קִנְיָן, יֵשׁ אָדָם מִתְכַּוֵּן לִקְנוֹת שְׁתֵּי אֲחָיוֹת כְּאַחַת?! פְּתַר לַהּ, לְאַחַר מִיתָה. אֵין לְאַחַר מִיתָה, יִבּוּם? פְּתַר לָהּ, כְּרַבִּי לְעָזָר. דְּרַבִּי לְעָזָר אָמַר: אַף־עַל־פִּי שֶׁבָּטֵל הַגּוֹרֵם - הָאִסּוּר בִּמְקוֹמוֹ.

מַתְנִיתָא פְּלִיגָא עַל רַב: ׳כֹּהֵן גָּדוֹל שֶׁמֵּת אָחִיו - חוֹלֵץ וְלֹא מְיַבֵּם׳. הָדָא מְסַיְּעָא לְמַאן דְּאָמַר: חֲלִיצָה - פְּטוּר. בְּרַם כְּמַן דְּאָמַר: חֲלִיצָה - קִנְיָן, אוֹמֵר לוֹ: ׳עֲבֹר עַל דִּבְרֵי תוֹרָה׳?! הָתִיב רַבִּי חַמָּא חֲבֵרִין דְּרַבָּנָן: וְהָא מַתְנִיתָא פְּלִיגָא עַל רַב: ׳שְׁלֹשָׁה אַחִין, שְׁנַיִם מֵהֶן נְשׂוּאִין שְׁתֵּי אֲחָיוֹת, אוֹ אִשָּׁה וּבִתָּהּ, אוֹ אִשָּׁה וּבַת בִּתָּהּ, אוֹ אִשָּׁה וּבַת בְּנָהּ - הֲרֵי אֵלּוּ חוֹלְצוֹת וְלֹא מִתְיַבְּמוֹת׳.

שְׁנַיָא הִיא אִסּוּר אִשָּׁה וּבִתָּהּ בֵּין בַּחַיִּים בֵּין לְאַחַר מִיתָה? ! אִלֵּין תְּרֵין אַחֲרָיָתָא פְּלִיגֵי עַל רַב, וְלֵית לְהוֹן קְיוּם[9].

[יט.]

הֲלָכָה ב: מַתְנִיתִין: הָיְתָה אַחַת מֵהֶן אֲסוּרָה עַל הָאֶחָד אִסּוּר עֶרְוָה – אָסוּר בָּהּ וּמֻתָּר בַּאֲחוֹתָהּ, וְהַשֵּׁנִי אָסוּר בִּשְׁתֵּיהֶן. אִסּוּר מִצְוָה אוֹ אִסּוּר קְדֻשָּׁה – חוֹלְצוֹת וְלֹא מִתְיַבְּמוֹת. הָיְתָה אַחַת מֵהֶן אֲסוּרָה עַל הָאֶחָד אִסּוּר עֶרְוָה, וְהַשְּׁנִיָּה אֲסוּרָה עַל זֶה אִסּוּר עֶרְוָה – הָאָסוּר לַזֶּה מֻתָּר לַזֶּה, וְהָאָסוּר לַזֶּה מֻתָּר לַזֶּה. וְזוֹ הִיא שֶׁאָמְרוּ: אֲחוֹתָהּ שֶׁהִיא יְבִמְתָּהּ – אוֹ חוֹלֶצֶת אוֹ מִתְיַבֶּמֶת.

גְּמָרָא: אָנַס אִשָּׁה וְיָלְדָה בַּת, וְהָלְכָה וְנִשֵּׂאת לְאָחִיו, וְלָהּ אָחוֹת מֵאֵם, מֵאִישׁ אַחֵר, נְשׂוּאָה לְאָחִיו הַשֵּׁנִי, וּמֵת בְּלֹא בָנִים – הֲרֵי זֶה אָסוּר בִּבְתּוֹ וּמֻתָּר בַּאֲחוֹתָהּ. הָדָא הִיא: בִּתּוֹ, אֲחוֹתָהּ שֶׁהִיא יְבִמְתָּהּ – מִתְיַבֶּמֶת.

הָיְתָה אַחַת מֵהֶן אֲסוּרָה עַל זֶה וְכוּ – אָנַס אִשָּׁה וְיָלְדָה בַּת, וּבָא אָחִיו וַאֲנָסָהּ וְיָלְדָה בַּת, וְנִשְׂאוּ שְׁתֵּיהֶן לִשְׁנֵי אַחִים מֵאָב, אֲבָל לֹא מֵאֵם – זֶה אָסוּר בִּבְתּוֹ וּמֻתָּר בַּאֲחוֹתָהּ, וְזֶה אָסוּר בִּבְתּוֹ וּמֻתָּר בַּאֲחוֹתָהּ. הָדָא הִיא: *הָאָסוּר לַזֶּה מֻתָּר לַזֶּה וְהָאָסוּר לַזֶּה מֻתָּר לַזֶּה*.

הֲלָכָה ג: מַתְנִיתִין: שְׁלֹשָׁה אַחִין, שְׁנַיִם מֵהֶן נְשׂוּאִין שְׁתֵּי אֲחָיוֹת, אוֹ אִשָּׁה וּבִתָּהּ, אוֹ אִשָּׁה וּבַת בִּתָּהּ, אוֹ אִשָּׁה וּבַת בְּנָהּ – הֲרֵי אֵלּוּ חוֹלְצוֹת וְלֹא מִתְיַבְּמוֹת; וְרַבִּי שִׁמְעוֹן פּוֹטֵר. הָיְתָה אַחַת מֵהֶן אֲסוּרָה עַל זֶה אִסּוּר עֶרְוָה – אָסוּר בָּהּ וּמֻתָּר בַּאֲחוֹתָהּ. אִסּוּר מִצְוָה, אוֹ אִסּוּר קְדֻשָּׁה – חוֹלְצוֹת וְלֹא מִתְיַבְּמוֹת; וְרַבִּי שִׁמְעוֹן פּוֹטֵר.

גְּמָרָא: עוּלָּא בַּר יִשְׁמָעֵאל אָמַר: כָּךְ פֵּרְשָׁהּ רַבִּי הוֹשַׁעְיָה אַבִּי הַמִּשְׁנָה: רַבִּי שִׁמְעוֹן פּוֹטֵר אֶת הַשְּׁנִיָּה מִן הַחֲלִיצָה וּמִן הַיִּבּוּם. אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: חֲבוּרָה הָיְתָה מַקְשָׁה, שֶׁלֹּא עָלְתָה עַל דַּעַת שֶׁיִּקָּנֶה אָדָם שְׁתֵּי אֲחָיוֹת כְּאַחַת! אָמַר רַבִּי חֲנִינָא קַמֵּי רַבִּי מָנָא: וּפְלִיגָא? וְלָמָּה רַבִּי שִׁמְעוֹן פּוֹטֵר אֶת הַשְּׁנִיָּה מִן הַחֲלִיצָה וּמִן הַיִּבּוּם? אָמַר לֵהּ: שֶׁלֹּא עָלְתָה עַל דַּעַת שֶׁיִּקָּנֶה אָדָם שְׁתֵּי אֲחָיוֹת כְּאַחַת.

[יט:]

תַּמָּן אָמְרִין: דִּבְרֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן אֵין זְקָה נוֹפֶלֶת לִמְקוֹם זְקָה. רַבִּי בָּא בְּשֵׁם רַבִּי לְעָזָר: וְהוּא שֶׁעָבַר וּבָעַל. הֵיךְ עֲבִידָא? קִדֵּשׁ אֶחָד מִן הַשּׁוּק אֶת הַשְּׁנִיָּה, עַל דַּעְתִּין דְּרַבָּנָן – קִדּוּשִׁין גְּמוּרִין. עַל דַּעְתֵּהּ דְּרַבִּי לְעָזָר – קִדּוּשִׁין תְּלוּיִין, לִכְשֶׁיִּבְעַל אֶת הָרִאשׁוֹנָה – קִדּוּשִׁין תּוֹפְסִין אֶת הַשְּׁנִיָּה. בָּא עַל הַשְּׁנִיָּה: עַל דַּעְתִּין דְּרַבָּנָן – בִּיאַת עֶרְוָה. עַל דַּעְתֵּהּ דְּרַבִּי לְעָזָר – אֵינָהּ בִּיאַת עֶרְוָה. מֵתָה הָרִאשׁוֹנָה: עַל דַּעְתִּין דְּרַבָּנָן – אָסוּר בַּשְּׁנִיָּה. עַל דַּעְתֵּהּ דְּרַבִּי לְעָזָר – מֻתָּר בַּשְּׁנִיָּה. הָיָה לָרִאשׁוֹנָה צָרָה, חָלַץ לָהּ – נִפְטְרָה צָרָתָהּ. הָיָה לַשְּׁנִיָּה צָרָה – כּוֹנֵס צָרָה וּמְקַיֵּם אֶת אִשְׁתּוֹ וְאָסוּר בַּשְּׁנִיָּה. הָדָא הִיא: מֻתָּר הוּא אָדָם בַּאֲחוֹת צָרַת חֲלוּצָתוֹ. וְיֵהֵא אָסוּר בַּצָּרָה מִשּׁוּם צָרַת קְרוֹבַת חֲלוּצָתוֹ? ! אֲמַר רַבִּי יוּדָן: אִלּוּ בִקֵּשׁ לְבָעֵל אֶת הַצָּרָה עַד שֶׁלֹּא כָּנַס, שֶׁמָּא אֵינוֹ מֻתָּר בָּהּ? כַּתְּחִלָּה הוּא מֻתָּר וּבַסּוֹף הוּא אָסוּר? אִם אוֹמֵר אַתְּ כֵּן – נִמְצֵאתָ עוֹשֶׂה צָרָה לְאַחַר מִיתָה, וְאֵין צָרָה לְאַחַר מִיתָה.

[9] תֵּרוּץ

מִחַלְפָא שִׁטְתֵּהּ דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן, תַּמָּן הוּא אָמַר: מִיבֵּם לְאֵי זוֹ שֶׁיִּרְצֶה, וְחוֹלֵץ לַשְּׁנִיָּה, וְהָכָא הוּא אָמַר אָכֵן! אֲמַר רַבִּי זְעֵירָא: עַד אֲנַן תַּמָּן שְׁמַעִית טַעֲמָא, תַּמָּן זַקַת שְׁנֵי יְבָמִין אֵינָהּ זְקָה. וְאֵין זְקָה נוֹפֶלֶת לִמְקוֹם מַאֲמָר. בְּרַם הָכָא: זַקַת יָבָם אֶחָד, וְאֵין זְקָה נוֹפֶלֶת לִמְקוֹם זְקָה.
אֲמַר רַבִּי מַתַּנְיָה: מָה אִכְפְּלִין אֲחָיוֹת גַּבֵּי נָכְרִיּוֹת. אִין אַתְּ בָּעֵי: מַקְשָׁיָא קַשְׁיֵתֵהּ עַל הַהִיא דְּרַבִּי זְעוֹרָא בְּשֵׁם רַב שֵׁשֶׁת, תָּנֵי תַּמָּן: דִּבְרֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן שְׁתֵּיהֶן אֲסוּרוֹת.

[כ.]

מִחַלְפָא שִׁטְתֵּהּ דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן. תַּמָּן הוּא אָמַר: שְׁתֵּיהֶן אֲסוּרוֹת. וְהָכָא אַתְּ אָמַר: שְׁתֵּיהֶן מֻתָּרוֹת.
הֲלָכָה ד: מַתְנִיתִין: שְׁלֹשָׁה אַחִין, שְׁנַיִם מֵהֶן נְשׂוּאִים שְׁתֵּי אֲחָיוֹת וְאֶחָד מֻפְנֶה, וּמֵת אֶחָד מִבַּעֲלֵי אֲחָיוֹת, וְעָשָׂה בָּהּ מֻפְנֶה מַאֲמָר, וְאַחַר־כָּךְ מֵת אָחִיו הַשֵּׁנִי, בֵּית־שַׁמַּאי אוֹמְרִים: אִשְׁתּוֹ עִמּוֹ, וְהַלָּז תֵּצֵא מִשּׁוּם אָחוֹת אִשָּׁה. וּבֵית־הִלֵּל אוֹמְרִים: מוֹצִיא אֶת אִשְׁתּוֹ בְּגֵט, וְאֵשֶׁת אָחִיו בַּחֲלִיצָה. וְזוֹ הִיא שֶׁאָמְרוּ: ׳אוֹי לוֹ עַל אִשְׁתּוֹ, אוֹי לוֹ עַל אֵשֶׁת אָחִיו׳!
גְּמָרָא: בֵּית־שַׁמַּאי אוֹמְרִים כְּרַבִּי לְעָזָר בֶּן עֲרָךְ. דְּרַבִּי לְעָזָר בֶּן עֲרָךְ אָמַר: הַמַּאֲמָר קוֹנֶה קִנְיָן גָּמוּר בַּיְבָמָה. אִין כְּרַבִּי לְעָזָר בֶּן עֲרָךְ: גֵּרֵשׁ לְבַעֲלַת מַאֲמָר - לֹא תִהְיֶה צְרִיכָה חֲלִיצָה. וְאָמַר רַבִּי הִלָּא בְּשֵׁם רַבִּי לְעָזָר: מוֹדֵיי בֵּית־שַׁמַּאי, שֶׁאִם גֵּרֵשׁ לְבַעֲלַת מַאֲמָר - שֶׁהִיא צְרִיכָה מִמֶּנּוּ חֲלִיצָה. אֶלָּא כְּרַבִּי שִׁמְעוֹן, דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר: הַמַּאֲמָר אוֹ קוֹנֶה אוֹ לֹא קוֹנֶה. אִין כְּרַבִּי שִׁמְעוֹן - מַה נַפְשָׁךְ, קָנָה מַאֲמָר וְאֵין אַחֲרָיו כְּלוּם. לֹא קָנָה מַאֲמָר - לָמָּה לִי אִשְׁתּוֹ עִמּוֹ וְהַלָּז תֵּצֵא מִשּׁוּם אָחוֹת אִשָּׁה?! שֶׁמָּא מַאֲמָר דְּבֵית־שַׁמַּאי כְּזִיקַת רַבִּי שִׁמְעוֹן עַל דַּעְתִּין דְּרַבָּנַן דְּתַמָּן. כְּמָה דְּרַבָּנַן אָמְרִין: הַמַּאֲמָר קוֹנֶה וּמְשַׁיֵּר - כֵּן רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: קוֹנֶה וּמְשַׁיֶּרֶת.
רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: אֵין זְקָה נוֹפֶלֶת לִמְקוֹם זְקָה. כֵּן בֵּית־שַׁמַּאי אוֹמְרִים: הָכָא אֵין זְקָה נוֹפֶלֶת לִמְקוֹם מַאֲמָר. רַבִּי יוּדָן בָּעֵי, קִדֵּשׁ אִשָּׁה מֵעַכְשָׁו לְאַחַר שְׁלֹשִׁים יוֹם, וְנָפְלָה לוֹ אֲחוֹתָהּ בְּתוֹךְ שְׁלֹשִׁים יוֹם,

[כ:]

אֲפִלּוּ כֵן אִשְׁתּוֹ עִמּוֹ וְהַלָּז תֵּצֵא מִשּׁוּם אָחוֹת אִשָּׁה? אָמַר: לֹא אָמְרוּ בֵּית־שַׁמַּאי, אֶלָּא עַל־יְדֵי זְקָה וְעַל־יְדֵי מַאֲמָר. וְהַהִיא דְּאָמַר רַבִּי אַבָּהוּ בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: אֲפִלּוּ קִדּוּשִׁין מֵאָה תּוֹפְשִׁין בָּהּ, וְלֹא כְּבֵית־שַׁמַּאי?!
הֲלָכָה ה: מַתְנִיתִין: שְׁלֹשָׁה אַחִין, שְׁנַיִם מֵהֶן נְשׂוּאִין שְׁתֵּי אֲחָיוֹת וְאֶחָד נָשׂוּי נָכְרִית, מֵת אֶחָד מִבַּעֲלֵי אֲחָיוֹת וְכָנַס נָשׂוּי נָכְרִית אֶת אִשְׁתּוֹ, וָמֵת - שְׁנִיָּה יוֹצִיא מִשּׁוּם אָחוֹת אִשָּׁה, וְרִאשׁוֹנָה מִשּׁוּם צָרָתָהּ. עָשָׂה בָּהּ מַאֲמָר, וָמֵת - נָכְרִית חוֹלֶצֶת וְלֹא מִתְיַבֶּמֶת.
גְּמָרָא: בֵּין רַבָּנִין בֵּין רַבִּי שִׁמְעוֹן מוֹדִין בָּהּ. כְּרַבָּנִין: צַד שֶׁקָּנָה מַאֲמָר כְּנֶגְדָּהּ - אָסוּר בַּצָּרָה. וְצַד שֶׁלֹּא קָנָה בָּהּ מַאֲמָר כְּנֶגְדּוֹ - מֻתָּר בַּצָּרָה, לְפִיכָךְ חוֹלֶצֶת וְלֹא מִתְיַבֶּמֶת. כְּרַבִּי שִׁמְעוֹן: קָנָה מַאֲמָר שְׁתֵּיהֶן - אֲסוּרוֹת. לֹא קָנָה מַאֲמָר - הָרִאשׁוֹנָה אֲסוּרָה וְהַשְּׁנִיָּה מֻתֶּרֶת, מִסְפֵּק - חוֹלֶצֶת וְלֹא מִתְיַבֶּמֶת.
הֲלָכָה ו: מַתְנִיתִין: שְׁלֹשָׁה אַחִים, שְׁנַיִם מֵהֶן נְשׂוּאִין שְׁתֵּי אֲחָיוֹת וְאֶחָד נָשׂוּי נָכְרִית, וּמֵת נָשׂוּי נָכְרִית, וְכָנַס אֶחָד מֵהֶן אֶת אִשְׁתּוֹ, וָמֵת - רִאשׁוֹנָה יוֹצְאָה מִשּׁוּם אָחוֹת אִשָּׁה וְהַשְּׁנִיָּה מִשּׁוּם צָרָתָהּ. עָשָׂה בָּהּ מַאֲמָר, וָמֵת - נָכְרִית חוֹלֶצֶת וְלֹא מִתְיַבֶּמֶת.

גְּמָרָא: בֵּין רַבָּנִין בֵּין רַבִּי שִׁמְעוֹן מוֹדַיי בַּהּ.

הֲלָכָה ז: מַתְנִיתִין: שְׁלֹשָׁה אַחִין, שְׁנַיִם מֵהֶן נְשׂוּאִין שְׁתֵּי אֲחָיוֹת וְאֶחָד נָשׂוּי נָכְרִית, מֵת אֶחָד מִבַּעֲלֵי אֲחָיוֹת וְכָנַס נָשׂוּי נָכְרִית אֶת אִשְׁתּוֹ, וּמֵתָה אִשְׁתּוֹ שֶׁל שֵׁנִי, וְאַחַר־כָּךְ מֵת נָשׂוּי נָכְרִית – הֲרֵי זוֹ אֲסוּרָה עָלָיו עוֹלָמִית, הוֹאִיל וְנֶאֱסְרָה עָלָיו שָׁעָה אַחַת.

גְּמָרָא: אֲמַר רַבִּי אַבִינָא: הָדָא הִיא דַּאֲמַר רַבִּי הִילָא, רַבִּי יוֹסֵה בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: לֹא דוֹמֶה אִסּוּר אֲחָיוֹת יְבָמוֹת לְאִסּוּר אֲחָיוֹת שֶׁאֵינָן יְבָמוֹת.

הֲלָכָה ח: מַתְנִיתִין: שְׁלֹשָׁה אַחִין, שְׁנַיִם מֵהֶן נְשׂוּאִין שְׁתֵּי אֲחָיוֹת וְאֶחָד נָשׂוּי נָכְרִית, גֵּרַשׁ אֶחָד מִבַּעֲלֵי אֲחָיוֹת אֶת אִשְׁתּוֹ וּמֵת נָשׂוּי נָכְרִית, וּכְנָסָהּ הַמְגֹרָשׁ וּמֵת – זוֹ הִיא שֶׁאָמְרוּ: וְכֵן אִם מֵתוּ אוֹ שֶׁמֵּאֲנוּ אוֹ נִתְגָּרְשׁוּ אוֹ שֶׁנִּמְצְאוּ אֲיִלּוֹנִיּוֹת - צָרוֹתֵיהֶן מֻתָּרוֹת.

[כא.]

גְּמָרָא: ׳גֵּרַשׁ׳ - רַבִּי חַגַּי בְּשֵׁם רַבִּי זְעִירָא: לֹא סוֹף דָּבָר בְּשֶׁגֵּרַשׁ וְאַחַר־כָּךְ כָּנַס, אֶלָּא אֲפִלּוּ כָּנַס וְאַחַר־כָּךְ גֵּרַשׁ. הָדָא הִיא דְתָנֵינַן: שֶׁאִם מֵתוּ אוֹ נִתְגָּרְשׁוּ - צָרוֹתֵיהֶן מֻתָּרוֹת. אֲמַר רַבִּי יוּדָן: אַף רַבִּי לְעָזָר מוֹדֶה. אֲמַר רַבִּי יוֹסֵה: וְיָאוּת, אִלּוּ מִי שֶׁהָיָה לוֹ בָּנִים וּמֵתוּ, וְאַחַר־כָּךְ מֵת הוּא, שֶׁמָּא אֵין אִשְׁתּוֹ זְקוּקָה לְיִבּוּם? ! תַּמָּן: וְהוּא שֶׁהָיוּ לוֹ בָּנִים בְּשָׁעַת מִיתָה, וְהָכָא: וְהוּא שֶׁתְּהֵא צָרָה בְּשָׁעַת מִיתָה.

הֲלָכָה ט: מַתְנִיתִין: וְכֵן שֶׁהָיוּ לָהֶן קְדוּשִׁין אוֹ גֵּרוּשִׁין בְּסָפֵק - הֲרֵי אֵלּוּ חוֹלְצוֹת וְלֹא מִתְיַבְּמוֹת. כֵּיצַד סְפֵק קִדּוּשִׁין? זָרַק לָהּ קִדּוּשֶׁיהָ, סָפֵק קָרוֹב לוֹ סָפֵק קָרוֹב לָהּ - זֶהוּ סְפֵק קִדּוּשִׁין. כֵּיצַד סְפֵק גֵּרוּשִׁין? כָּתַב בִּכְתַב יָדוֹ וְאֵין עָלָיו עֵדִים, יֵשׁ עָלָיו עֵדִים וְאֵין עָלָיו זְמַן, יֵשׁ בּוֹ זְמַן וְאֵין בּוֹ אֶלָּא עַד אֶחָד - זֶהוּ סְפֵק גֵּרוּשִׁין.

גְּמָרָא: לֵית כָּאן סְפֵק גֵּרוּשִׁין מַמָּשׁ. כֵּיצַד סְפֵק קִדּוּשִׁין? זָרַק לָהּ קִדּוּשֶׁיהָ, סָפֵק קָרוֹב לָהּ סָפֵק קָרוֹב לוֹ זֶהוּ סְפֵק קִדּוּשִׁין. וְהָכָא: זָרַק לָהּ גִּטָּהּ, סָפֵק קָרוֹב לָהּ סָפֵק קָרוֹב לוֹ - זֶהוּ סְפֵק גֵּרוּשִׁין.

רַבִּי יוֹחָנָן בְּשֵׁם רַבִּי חֲלַפְתָּא דִּמִן הַוָּה: וְכֵן, אִם נִשֵּׂאת בּוֹ - לֹא תֵצֵא, שֶׁלֹּא לְהוֹצִיא לִיזָה עַל בָּנֶיהָ. בִּתּוֹ שֶׁנִּשֵּׂאת לַשּׁוֹק בְּגֵט זֶה - לֹא תֵצֵא, כְּדֵי לָזוֹק צָרָתָהּ לְאָבִיהָ. צָרָתָהּ שֶׁנִּשֵּׂאת לַשּׁוֹק בְּגֵט זֶה - תֵּצֵא. בִּתּוֹ שֶׁנִּשֵּׂאת לְאָחִיו בְּגֵט זֶה - תֵּצֵא. צָרָתָהּ שֶׁנִּשֵּׂאת לְאָחִיו בְּגֵט זֶה, אֲפִלּוּ לְאָבִיהָ - לֹא תֵצֵא. תָּנֵי: ׳שְׁלֹשָׁה שְׁטָרוֹת הַלָּלוּ - גּוֹבָה מִבְּנֵי חוֹרִין וְאֵינוֹ גּוֹבֶה מִן הַמְשֻׁעְבָּדִין׳. אֲמַר רַבִּי בָּא:

[כא:]

הָדָא דְתֵימַר: בְּשֶׁלֹּא הֶחְזַק הַשְּׁטָר בְּיַד הַמַּלְוֶה, אֲבָל הֶחְזַק הַשְּׁטָר בְּיַד הַמַּלְוֶה - גּוֹבֶה. רַבִּי יוֹסֵה בָּעֵי: אִם שֶׁלֹּא הֶחְזַק הַשְּׁטָר בְּיַד הַמַּלְוֶה – אֲפִלּוּ מִבְּנֵי חוֹרִין לֹא יִגְבֶּה! אֶלָּא כֵּן אֲנַן קַיְמִין, בְּשֶׁהֶחְזַק הַשְּׁטָר בְּיַד הַמַּלְוֶה. וְלָמָּה אֵינוֹ גּוֹבֶה? אֲמַר רַבִּי בִּיסְנָא: מִפְּנֵי קִנּוּנְיָא. רַבִּי אָבוּן אָמַר: מִפְּנֵי שֶׁהוּא פָּסוּל. עַד כְּדוּן בְּשֶׁלָּוָה הַזָּקֵן וְשִׁעְבֵּד הַזָּקֵן. לָוָה הַזָּקֵן וְשִׁעְבֵּד הַבֵּן, אִית לָךְ מֵימַר מִפְּנֵי קִנּוּנְיָא? ! לֹא, מִפְּנֵי שֶׁהוּא פָּסוּל. וְהָכָא, מִפְּנֵי שֶׁהוּא פָּסוּל.

אֲמַר רַבִּי אָבוּן וְהָא תָּנֵי: אַף בְּגִטֵּי נָשִׁים כֵּן, אִית לָךְ מֵימַר מִפְּנֵי קִנּוּנְיָא? ! לֹא, מִפְּנֵי שֶׁהוּא פָּסוּל, וְהָכָא, מִפְּנֵי שֶׁהוּא פָּסוּל.

הֲלָכָה י: מַתְנִיתִין: שְׁלֹשָׁה אַחִין נְשׂוּאִין שָׁלֹשׁ נָשִׁים נָכְרִיוֹת, וּמֵת אֶחָד מֵהֶן, וְעָשָׂה בָּהּ שְׁנֵי מַאֲמָר, וָמֵת – הֲרֵי אֵלּוּ חוֹלְצוֹת וְלֹא מִתְיַבְּמוֹת, שֶׁנֶּאֱמַר (דְּבָרִים כה, ה): "יְבָמָהּ יָבֹא עָלֶיהָ"; שֶׁעָלֶיהָ זִקַּת יָבָם אֶחָד, וְלֹא שֶׁעָלֶיהָ זִקַּת שְׁנֵי יְבָמִין. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: מִיַּבֵּם לְאֵיזוֹ שֶׁיִּרְצֶה וְחוֹלֵץ לַשְּׁנִיָּה.

גְּמָרָא: אִלּוּ שׁוֹמֶרֶת יָבָם שֶׁנִּפְלָה לִפְנֵי כַמָּה יְבָמִין, שֶׁמָּא אֵינָהּ מִתְיַבֶּמֶת?! תְּנֵי רַבִּי חִיָּה: אֵשֶׁת מֵת אֶחָד מִתְיַבֶּמֶת, לֹא אֵשֶׁת שְׁנֵי מֵתִים.

נִיחָא, חוֹלֵץ לְבַעֲלַת מַאֲמָר, עַל שֵׁם אֵשֶׁת מֵת אֶחָד מִתְיַבֶּמֶת, לֹא אֵשֶׁת שְׁנֵי מֵתִים, שְׁנִיָּה לָמָּה אֵינָהּ מִתְיַבֶּמֶת? אָמַר רַבִּי לְעָזָר: דְּרַבִּי מֵאִיר הִיא, דַּאֲמַר רַבִּי מֵאִיר: כָּל שֶׁאֵין אַתְּ מְיַבְּמָנוּ – אֵין אַתְּ מְיַבֵּם צָרָתוֹ. אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: אִם אָמְרָה רַבִּי לְעָזָר – מִנַּי שְׁמָעָהּ וַאֲמָרָהּ. אָמַר רַבִּי יוֹסֵה: מַתְנִיתָא אָמְרָה כֵּן: בֵּן תֵּשַׁע שָׁנִים וְיוֹם אֶחָד שֶׁבָּא עַל יְבִמְתּוֹ, מְשֻׁהְגְדִּיל וְנָשָׂא אִשָּׁה אַחֶרֶת וּמֵת, אִם לֹא יָדַע אֶת הָרִאשׁוֹנָה מְשֻׁהְגְדִּיל: הַשְּׁנִיָּה – אוֹ חוֹלֶצֶת אוֹ מִתְיַבֶּמֶת. הָרִאשׁוֹנָה – חוֹלֶצֶת וְלֹא מִתְיַבֶּמֶת. הָכָא אַתְּ אוֹמֵר: חוֹלֶצֶת. וְהָכָא אַתְּ אוֹמֵר: מִתְיַבֶּמֶת. הָא דְאַתְּ אָמַר חוֹלֶצֶת – רַבִּי מֵאִיר וְרַבִּי שִׁמְעוֹן. וְהָן דְּאַתְּ אָמַר מִתְיַבֶּמֶת – רַבִּי שִׁמְעוֹן וְרַבָּנָן.

רַבִּי אָבוּן, רַבִּי בִּיסְנָא בְּשֵׁם רַבִּי אַחָא: וְהוּא שֶׁיִּבֵּם וְאַחַר־כָּךְ חָלַץ. אֲבָל אִם חָלַץ בַּתְּחִלָּה – אָסוּר, שֶׁמָּא קָנָה מַאֲמָר וְנִפְטְרָה בַּחֲלִיצַת חֲבֶרְתָּהּ.

[כב.]

הֲלָכָה יא: מַתְנִיתִין: שְׁנֵי אַחִין נְשׂוּאִין שְׁתֵּי אֲחָיוֹת, וּמֵת אֶחָד מֵהֶן, וְאַחַר־כָּךְ מֵתָה אִשְׁתּוֹ שֶׁל שְׁנִי – הֲרֵי זוֹ אֲסוּרָה עָלָיו עוֹלְמִית, הוֹאִיל וְנֶאֱסְרָה עָלָיו שָׁעָה אַחַת.

גְּמָרָא: אָמַר רַבִּי אַבִינָא: הָדָא הִיא דַּאֲמַר רַבִּי הִילָא, רַבִּי יַסָּא בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: לֹא דוֹמֶה אִסּוּר אֲחָיוֹת יְבָמוֹת, לְאִסּוּר אֲחָיוֹת שֶׁאֵינָן יְבָמוֹת.

הֲלָכָה יב: מַתְנִיתִין: שְׁנַיִם שֶׁקִּדְּשׁוּ שְׁתֵּי נָשִׁים, וּבִשְׁעַת כְּנִיסָתָן לַחֻפָּה הֶחֱלִיפוּ אֶת שֶׁל זֶה בְּזֶה וְאֶת שֶׁל זֶה לַזֶּה – הֲרֵי אֵלּוּ חַיָּבִין מִשּׁוּם אֵשֶׁת אִישׁ. וְאִם הָיוּ אַחִין – חַיָּבִין אַף מִשּׁוּם אֵשֶׁת אָח. וְאִם הָיוּ אֲחָיוֹת – חַיָּבִין אַף מִשּׁוּם (וַיִּקְרָא יח, יח): "וְאִשָּׁה אֶל אֲחֹתָהּ"; וְאִם הָיוּ נִדּוֹת – חַיָּבִין אַף מִשּׁוּם נִדּוֹת.

וְכֻלָּן, מַפְרִישִׁין אוֹתָן שְׁלֹשָׁה חֲדָשִׁים, שֶׁמָּא מְעֻבָּרוֹת הֵן. וְאִם הָיוּ קְטַנּוֹת שֶׁאֵינָן רְאוּיִין לֵילֵד – מַחֲזִירִין אוֹתָן מִיָּד. אִם הָיוּ כֹּהֲנוֹת – נִפְסְלוּ מִן הַכְּהֻנָּה.

גְּמָרָא: אִם בָּא עַל הַשְּׁנִיָּה – חַיָּב שְׁתַּיִם, מִשּׁוּם אֵשֶׁת אָח, וּמִשּׁוּם (וַיִּקְרָא יח, יח): "אִשָּׁה אֶל אֲחוֹתָהּ". תְּנֵי רַבִּי חִיָּה: פְּעָמִים אַרְבַּע, פְּעָמִים שְׁמוֹנָה, פְּעָמִים שְׁתֵּים־עֶשְׂרֵה, פְּעָמִים שֵׁשׁ עֶשְׂרֵה. הֲרֵי אֵלּוּ חַיָּבִין מִשּׁוּם אֵשֶׁת אִישׁ – הַהֵן תַּרְתֵּי הַהֵן תַּרְתֵּי. אִם הָיוּ אַחִין מִשּׁוּם אֵשֶׁת אָח – הַהֵן אַרְבַּע וְהַהֵן אַרְבַּע. אִם הָיוּ אֲחָיוֹת מִשּׁוּם (וַיִּקְרָא יח, יח): "אִשָּׁה אֶל אֲחוֹתָהּ" – הַהֵן שְׁתָּא וְהַהֵן שְׁתָּא. אִם הָיוּ נִדּוֹת מִשָּׁם נִדָּה – הַהֵן תַּמְנֵי וְהַהֵן תַּמְנֵי. הֵן קְטַנִּים וְהֵן גְּדוֹלוֹת – פְּטוּרִין, וְכֻלָּן, הֵן גְּדוֹלִין וְהֵן קְטַנּוֹת – חַיָּבִין שְׁתַּיִם, מִשּׁוּם נִדָּה. וְאִם הִשִּׂיאָן אֲבִיהֶן – מִשּׁוּם שְׁמוֹנָה. הָיוּ אֶחָד גָּדוֹל וְאֶחָד קָטָן: הַנִּבְעֶלֶת מִן הַקָּטָן – חַיֶּבֶת מִשּׁוּם אִשְׁתּוֹ שֶׁל גָּדוֹל, הַנִּבְעֶלֶת מִן הַגָּדוֹל – פְּטוּרָה מִשּׁוּם אִשְׁתּוֹ שֶׁל קָטָן.

רַבִּי בָּא בְּשֵׁם רַבִּי יִרְמְיָה: אֲנוּסָה אֵינָהּ צְרִיכָה לְהַמְתִּין שְׁלֹשָׁה חֳדָשִׁים. וְהָא תְּנַן: ׳מַפְרִישִׁין אוֹתָן שְׁלֹשָׁה חֳדָשִׁים, שֶׁמָּא מְעֻבָּרוֹת הֵן. אִם לֹא הָיוּ רְאוּיוֹת לְיַלֵּד - מַחֲזִירִין אוֹתָן מִיָּד׳! שָׁנְיָא הִיא הָכָא, מִפְּנֵי תִּקּוּן הַוָּלָד.

׳אִם הָיוּ כֹּהֲנוֹת - נִפְסְלוּ מִן הַכְּהֻנָּה׳ - אָמַר רַבִּי יוֹסֵה: זֹאת אוֹמֶרֶת שֶׁהָאֲנָסִין - פּוֹסְלִין בִּכְהֻנָּה כְּאֵשֶׁת אִישׁ.

הַדָּרָן עָלָךְ פֶּרֶק אַרְבָּעָה אַחִים

פֶּרֶק ד: הֲלָכָה א: מַתְנִיתִין: הַחוֹלֵץ לִיבִמְתּוֹ וְנִמְצֵאת מְעֻבֶּרֶת וְיָלְדָה, בִּזְמַן שֶׁהַוָּלָד שֶׁל קַיָּמָא - הוּא מָתָר בִּקְרוֹבוֹתֶיהָ וְהִיא מָתֶרֶת בִּקְרוֹבָיו, וְלֹא פְסָלָהּ מִן הַכְּהֻנָּה. בִּזְמַן שֶׁאֵין הַוָּלָד שֶׁל קַיָּמָא - הוּא אָסוּר בִּקְרוֹבוֹתֶיהָ וְהִיא אֲסוּרָה בִּקְרוֹבָיו, וּפְסָלָהּ מִן הַכְּהֻנָּה.

[כב:]

גְּמָרָא: בְּשֶׁעָבַר, הָא בַּתְּחִלָּה - לָא. דִּי מַתְנִיתָא: ׳הַיְבָמָה לֹא תַחֲלֹץ וְלֹא תִתְיַבֵּם עַד שֶׁיִּהוּ לָהּ שְׁלֹשָׁה חֳדָשִׁים׳. וְתַחֲלֹץ מִיָּד, מַה נַפְשָׁךְ? אִם בֶּן קַיָּמָא הוּא - לֹא נָגַע בָּהּ חֲלִיצָה. אִם אֵינוֹ בֶּן קַיָּמָא הוּא - הֲרֵי חֲלִיצָתָהּ בְּיָדָהּ. רַבִּי זְעִירָה, רַבִּי חִיָּה בְּשֵׁם רַבִּי בּוּן, בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: שֶׁלֹּא תְהֵא צְרִיכָה כָּרוֹז לַכְּהֻנָּה. רַבִּי בָּא, רַבִּי יַעֲקֹב בַּר אִידִי בְּשֵׁם רַבִּי הוֹשַׁעְיָה: שֶׁלֹּא תְּהֵא צְרִיכָה כָּרוֹז לַכְּהֻנָּה. תָּנֵי רַבִּי הוֹשַׁעְיָה (דְּבָרִים כה, ז): "מֵאֵן יְבָמִי" - אֶת שֶׁאוֹמְרִין לוֹ: ׳יַבֵּם׳! - אוֹמְרִים לוֹ: ׳חֲלֹץ׳! וְאֶת שֶׁאֵין אוֹמְרִין לוֹ: ׳יַבֵּם׳! - אֵין אוֹמְרִים לוֹ: ׳חֲלֹץ׳! מַה נָפַק מִן בֵּינֵיהוֹן? הָיְתָה כְּשֵׁרָה וְנִתְחַלְּלָה, כְּגוֹן אַלְמָנָה לְכֹהֵן גָּדוֹל, וּגְרוּשָׁה וַחֲלוּצָה לְכֹהֵן הֶדְיוֹט. מַאן דְּאָמַר, שֶׁלֹּא תְּהֵא צְרִיכָה כָּרוֹז לַכְּהֻנָּה, וְזוֹ הוֹאִיל וְאֵינָהּ צְרִיכָה כָּרוֹז לַכְּהֻנָּה - חוֹלֶצֶת. מַאן דְּאָמַר, אֶת שֶׁאוֹמְרִים לוֹ: ׳יַבֵּם׳! - אוֹמְרִים לוֹ: ׳חֲלֹץ׳! - אֵינָהּ חוֹלֶצֶת.

חָלַץ בְּתוֹךְ שְׁלֹשָׁה חֳדָשִׁים, מַהוּ שֶׁתְּהֵא צְרִיכָה לְאַחַר שְׁלֹשָׁה חֳדָשִׁים? נִשְׁמְעִנַּהּ מִן הָדָא: ׳קְטַנָּה שֶׁחָלְצָה - תַּחֲלֹץ מִשֶּׁתַּגְדִּיל, וְאִם לֹא חָלְצָה - חֲלִיצָתָהּ כְּשֵׁרָה׳. רַבִּי מָנָא אָמַר לַהּ סְתָם. רַבִּי יִצְחָק בְּרֵהּ דְּרַבִּי חִיָּה, מָטֵי בַהּ בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: דְּרַבִּי מֵאִיר הִיא. דְּרַבִּי מֵאִיר אָמַר: אֵין חוֹלְצִין וְאֵין מְיַבְּמִין אֶת הַקְּטַנָּה, שֶׁמָּא תִּמְצֵא אֵילוֹנִית. כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר תַּמָּן: אַף־עַל־פִּי שֶׁחָלְצָה - חוֹלֶצֶת. וְהָכָא נַמִּי, אַף־עַל־פִּי שֶׁחָלְצָה - חוֹלֶצֶת. רַבִּי יוּדָן בָּעֵי, חָלַץ לָהּ מְעֻבֶּרֶת וְהִפִּילָה? נִשְׁמְעִנַּהּ מִן הָדָא: הֲרֵי שֶׁמֵּת וְהִנִּיחַ אֶת אִשְׁתּוֹ מְעֻבֶּרֶת, יָכוֹל תְּהֵא זְקוּקָה לַיָּבָם? תַּלְמוּד לוֹמַר (דְּבָרִים כה, ו): "וְלֹא יִמְחֶה שְׁמוֹ מִיִּשְׂרָאֵל" - אֶת שֶׁשְּׁמוֹ מָחוּי. יָצָא זֶה שֶׁאֵין שְׁמוֹ מָחוּי. יָכוֹל תְּהֵא מֻתֶּרֶת לְהִנָּשֵׂא? תַּלְמוּד לוֹמַר (שָׁם, ז):

[כג.]

"לְהָקִים לְאָחִיו שֵׁם בְּיִשְׂרָאֵל" - עַד שֶׁתֵּדַע אִם בֶּן קַיָּמָא הוּא, אִם אֵינוֹ בֶּן קַיָּמָא. יָכוֹל אַף אֵשֶׁת סָרִיס תְּהֵא צְרִיכָה לְיִבּוּם? תַּלְמוּד לוֹמַר: "וְלֹא יִמְחֶה שְׁמוֹ מִיִּשְׂרָאֵל" - אֶת שֶׁאֵין שְׁמוֹ מָחוּי. יָצָא זֶה שֶׁשְּׁמוֹ מָחוּי. יָכוֹל אוֹמֵר צָרָתָהּ מֻתֶּרֶת לְהִנָּשֵׂא? הַכּוֹנֵס אֶת יְבִמְתּוֹ וְנִמְצֵאת מְעֻבֶּרֶת - הֲרֵי זוֹ לֹא תִנָּשֵׂא צָרָתָהּ, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר: צָרָתָהּ לֹא תִנָּשֵׂא עַד שֶׁתֵּדַע בַּמָּה הִיא מֻתֶּרֶת, אִם בְּעִבּוּר אִם בִּבְיאָה. אַף בַּחֲלוּצָה כֵּן.

חֲלִיצָה פְּטוּר וּבִיאָה פְּטוּר. כְּמָה דְּתֵימַר בְּבִיאָה - כָּךְ אַתְּ מַר בַּחֲלִיצָה. שְׁמוּאֵל אָמַר: זָכִין לְעֻבְּרִין. רַבִּי לְעָזָר אָמַר: אֵין זָכִין לְעֻבְּרִין. אָמַר רַבִּי יוֹסֵה: אַף־עַל־גַּב דְּשְׁמוּאֵל אָמַר זָכִין

לְעֶבְרִין, מוֹדֵי, וְהוּא שֶׁיָּצָא רֹאשׁוֹ וְרֻבּוֹ בַּחַיִּים. דִּי מַתְנִיתָא: ׳הַחוֹלֵץ לִיבִמְתּוֹ וְנִמְצֵאת מְעֻבֶּרֶת׳. כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר תַּמָּן: בֵּן הוּא לְמַפְרֵעַ לֹא נָגְעָה בָהּ חֲלִיצָה. וְהָכָא בֵּן הוּא לְמַפְרֵעַ וְהוּא שֶׁיִּזְכֶּה. תַּמָּן תָּנֵינַן: ׳הָאוֹמֵר: ׳אִם יָלְדָה אִשְׁתִּי זָכָר - יִטֹּל מָנֶה׳; יָלְדָה זָכָר - נוֹטֵל מָנֶה. ׳אִם נְקֵבָה - מָאתַיִם׳. יָלְדָה נְקֵבָה - נוֹטֶלֶת מָאתַיִם׳. רַבִּי לְעָזָר אָמַר: לֹא אָמְרוּ אֶלָּא בְּנוֹ, הָא אַחֵר - לָא. רַבִּי יוֹסֵה אָמַר: אֲפִלּוּ אַחֵר. עַל דַּעְתֵּהּ דְּרַבִּי לְעָזָר, וּבִלְבַד שְׁכִיב מְרַע, הָא בָרִיא - לָא. בִּלְבַד מִטַּלְטְלִין, הָא קַרְקָעוֹת - לָא. מַתְנִיתָא פְלִיגָא עַל רַבִּי לְעָזָר: ׳גֵּר שֶׁמֵּת וּבִזְבְּזוּ יִשְׂרָאֵל אֶת נְכָסָיו, וְנוֹדַע שֶׁיֵּשׁ לוֹ בֵּן בִּמְדִינַת הַיָּם. אוֹ שֶׁהָיְתָה עִבְּרָה - הַכֹּל חַיָּבִין לְהַחֲזִיר׳.

[כג:]

מָה עָבֵד לַהּ רַבִּי לְעָזָר? שָׁנְיָה הִיא הָכָא, שֶׁהוּא בְּנוֹ. וְסֵיפָא פְלִיגָא עַל שְׁמוּאֵל, מִן הָדָא דְּרַבִּי יוֹסֵה: ׳הֶחֱזִירוּ הַכֹּל, אַחַר־כָּךְ מֵת הַבֵּן אוֹ שֶׁהִפִּילָה: כָּל הַקּוֹדֶם בָּאַחֲרוֹנָה - זָכָה, בָּרִאשׁוֹנָה - לֹא זָכָה׳. אֲפִלּוּ בָרִאשׁוֹנָה יִזְכֶּה! לָא־כֵן אָמַר רַבִּי יוֹסֵה: אַף־עַל גַּב דִּשְׁמוּאֵל אָמַר: זָכִין לְעֻבְּרִין, מוֹדֵי, וְהוּא שֶׁיָּצָא רֹאשׁוֹ וְרֻבּוֹ בַּחַיִּים. הֲרֵי אֵינוֹ בֶּן קַיָּמָא! אֲמַר רַבִּי יִצְחָק בַּר אֶלְעָזָר: מִשּׁוּם יֵאוּשׁ. רַבָּנָן דְּקֵיסָרִין, רַבִּי חִיָּה בַּר וָא בְּשֵׁם רַבִּי אַבָּא בַּר נָתָן: חָזַר בָּהּ רַבִּי לְעָזָר. מִן מַתְנִיתָא: ׳אִם זָכָר - מָנֶה. אִם נְקֵבָה - מָאתַיִם׳. וּנְקֵבָה גַּבֵּי בֶּן לָאו כְּאַחֵר הוּא? ! תָּנֵי בַּר קַפָּרָא: בֶּן יוֹמוֹ זָכִין לוֹ.

הֲלָכָה ב: **מַתְנִיתִין**: הַכּוֹנֵס אֶת יְבִמְתּוֹ וְנִמְצֵאת מְעֻבֶּרֶת, וְיָלְדָה: בִּזְמַן שֶׁהַוָּלָד שֶׁל קַיָּמָא - יוֹצִיא, וְחַיָּבִין בִּקְרָבָן. וְאִם אֵין הַוָּלָד שֶׁל קַיָּמָא - יְקַיֵּם. סָפֵק בֶּן תִּשְׁעָה לָרִאשׁוֹן וּבֶן שִׁבְעָה לָאַחֲרוֹן - יוֹצִיא, וְהַוָּלָד כָּשֵׁר, וְחַיָּבִין בְּאָשָׁם תָּלוּי.

גְּמָרָא: אֲמַר רַבִּי יוֹסֵה: כָּל שֶׁאֶפְשָׁר לְךָ לַעֲמֹד עַל וַדָּאוֹ - אֵין חַיָּבִין עַל סְפֵקוֹ אָשָׁם תָּלוּי. הֵיךְ עֲבִידָא? הָיוּ לְפָנָיו שְׁנֵי זֵיתִים, אֶחָד שֶׁל חֵלֶב וְאֶחָד שֶׁל שֻׁמָּן, וְאָכַל אֶחָד מֵהֶן וַחֲבֵרוֹ מֻנָּח בַּתֵּבָה, וְאָמַר: ׳מֵאַחַר שֶׁאִלּוּ אֶמְצָא אֶת הַמַּפְתֵּחַ - יָכוֹל אֲנִי לַעֲמֹד עַל וַדָּאוֹ׳. מַהוּ שֶׁיְּהוּ חַיָּבִין עַל סְפֵקוֹ אָשָׁם תָּלוּי? נִשְׁמְעִנַּהּ מִן הָדָא: ׳הַכּוֹנֵס אֶת יְבִמְתּוֹ וְנִמְצֵאת מְעֻבֶּרֶת, עַד שֶׁלֹּא יְוַדַּע לוֹ, אִם בֶּן קַיָּמָא הוּא, אִם אֵינוֹ בֶּן קַיָּמָא - אֵינוֹ מֵבִיא׳. הָדָא אָמְרָה: שֶׁאֵינוֹ מֵבִיא. רַב אָמַר: כָּל שֶׁאִי אֶפְשָׁר לוֹ לַעֲמֹד עַל וַדָּאוֹ - אֵין חַיָּבִין עַל סְפֵקוֹ אָשָׁם תָּלוּי. הֵיךְ עֲבִידָא? הָיוּ לְפָנָיו שְׁנֵי זֵיתִים, אֶחָד שֶׁל חֵלֶב וְאֶחָד שֶׁל שֻׁמָּן, וְאָכַל אֶחָד מֵהֶן, וּבָא עוֹרֵב וְאָכַל אֶת הַשֵּׁנִי. מֵאַחַר שֶׁהוּא יָכוֹל לַעֲמֹד עַל וַדָּיוֹ - אֵין חַיָּבִין עַל סְפֵקוֹ אָשָׁם תָּלוּי. אֲבָל אִם אָכַל עוֹרֵב תְּחִלָּה, וְאַחַר־כָּךְ אָכַל הוּא, מֵאַחַר שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לַעֲמֹד עַל וַדָּיוֹ - אֵין חַיָּבִין עַל סְפֵקוֹ אָשָׁם תָּלוּי.

[כד.]

לָא־כֵן אָמַר רַב: וְהוּא שֶׁיּוֹכִיחַ לְפָנָיו חֵלֶב בָּרוּר. אַף־עַל־גַּב דְּרַב אָמַר: וְהוּא שֶׁיּוֹכִיחַ לְפָנָיו חֵלֶב בָּרוּר, מוֹדֶה הוּא הָכָא, שֶׁיָּכוֹל לַעֲמֹד עַל וַדָּאוֹ.

מַתְנִיתָא פְלִיגָא עַל רַב. כּוּי - רַבִּי לְעָזָר אוֹמֵר: חַיָּבִין עַל חֶלְבּוֹ אָשָׁם תָּלוּי. מָה עֲבַד רַב? פְּתַר לַהּ, חֲלוּקִין עַל דִּבְרֵי רַבִּי לְעָזָר.

מַתְנִיתָא פְלִיגָא עַל רַב: חֲתִיכָה שֶׁל חֻלִּין וַחֲתִיכָה שֶׁל קֹדֶשׁ: אָכַל אֶת אַחַת מֵהֶן, וְאֵין יָדוּעַ אֶת אֵי זֶה מֵהֶן אָכַל - מֵבִיא אָשָׁם תָּלוּי. אָכַל אֶת הַשְּׁנִיָּה - מֵבִיא אָשָׁם וַדַּאי. אָכַל אֶת הָרִאשׁוֹנָה וּבָא אַחֵר וְאָכַל אֶת הַשְּׁנִיָּה - זֶה מֵבִיא אָשָׁם תָּלוּי, וְזֶה מֵבִיא אָשָׁם תָּלוּי. נִיחָא, רִאשׁוֹן מֵבִיא

אָשָׁם תָּלוּי. שֵׁנִי, לָמָּה? אָמַר רַבִּי יוֹסֵה: תִּפְתֵּר, שֶׁהָיְתָה חֲתִיכָה גְּדוֹלָה, וְאָכַל חֶצְיָהּ וְהִנִּיחַ חֶצְיָהּ.

מַתְנִיתָא פְּלִיגָא עַל רַב: סָפֵק בֶּן תִּשְׁעָה לָרִאשׁוֹן בֶּן שִׁבְעָה לָאַחֲרוֹן - יוֹצִיא, וְהַוָּלָד כָּשֵׁר, וְחַיָּבִין אָשָׁם תָּלוּי. הֲרֵי אִי אֶפְשָׁר לְךָ לַעֲמֹד עַל וַדָּיוֹ, וְחַיָּבִין עַל סְפֵקוֹ אָשָׁם תָּלוּי. אָמַר רַבִּי יוֹסֵה: קַיְמָהּ רַבִּי זְעֵירָא קָמֵי רַבִּי חִיָּה, רַב וָא, רַבִּי חִזְקִיָּה, רַב חִיָּה בַּר בָּא: קַיְמָהּ רַבִּי זְעוֹרָה קָמֵינָן: מֵאַחַר שֶׁהוּא יָכוֹל לְהַעֲרוֹת וְלִפְרֹשׁ, וְלֵידַע אִם מִמֶּנּוּ הוּא אִם מֵאַחֵר הוּא, כְּמִי שֶׁהוּא יָכוֹל לַעֲמֹד עַל וַדָּיוֹ.

מָה אֲנַן קָיְמִין? אִם בְּשֶׁבָּא עָלֶיהָ לְאַחַר מִיתַת בַּעְלָהּ מִיָּד - הֵכַר עֻבָּרָה לְאַחַר שְׁלֹשָׁה חֳדָשִׁים - נִתְנֵי בֶּן תִּשְׁעָה לַזֶּה וְלַזֶּה, בֶּן שִׁבְעָה לַזֶּה וְלַזֶּה. אֶלָּא כֵּן אֲנַן קָיְמִין: בְּשֶׁבָּא עָלֶיהָ לְאַחַר שְׁנֵי חֳדָשִׁים, וְהֵכַר עֻבָּרָהּ לְאַחַר שְׁלֹשָׁה חֳדָשִׁים. נִתְנֵי: הַיְבָמָה לֹא תַחֲלֹץ וְלֹא תִתְיַבֵּם, עַד שֶׁיִּהוּ לָהּ חֲמִשָּׁה חֳדָשִׁים. אֶלָּא כֵּן אֲנַן קָיְמִין: כְּשֶׁבָּא עָלֶיהָ לְאַחַר אַרְבָּעִים יוֹם, וְהֵכַר עֻבָּרָהּ לְאַחַר חֲמִשִּׁים יוֹם. הֲרֵי יֵשׁ כָּאן שְׁלֹמִין לָרִאשׁוֹן, וּמְקָטָּעִין לַשֵּׁנִי. שְׁמַע מִנָּהּ: שֶׁהָאִשָּׁה יוֹלֶדֶת לְחֳדָשִׁים שְׁלֵמִים. אַתְּ שְׁמַע מִנָּהּ: שֶׁהֵן שְׁתֵּי יְצִירוֹת. אַתְּ שְׁמַע מִנָּהּ: שֶׁהָאִשָּׁה יוֹלֶדֶת לְחֳדָשִׁים מְקָטָּעִין. אַתְּ שְׁמַע מִנָּהּ:

[כד:]

שֶׁהָאִשָּׁה מְעֻבֶּרֶת אֵינָהּ חוֹזֶרֶת וּמִתְעַבֶּרֶת. אַתְּ שְׁמַע מִנָּהּ: שֶׁהָאִשָּׁה אֵינָהּ מִתְעַבֶּרֶת מִשְּׁנֵי בְנֵי־אָדָם כְּאַחַת. וּפְלִיגָא עַל דְּרַבָּנָן דְּאַגַּדְתָּא, דְּרַבָּנָן דְּאַגַּדְתָּא אוֹמְרִים (שְׁמוּאֵל־א יז, ד/כג): "וַיֵּצֵא אִישׁ הַבֵּנַיִם... מִמַּעַרְכוֹת פְּלִשְׁתִּים". מִמֵּאָה עֲרֻלּוֹת פְּלִשְׁתִּים, שֶׁהֶעֱרוּ בָהּ מֵאָה עֲרֻלּוֹת פְּלִשְׁתִּים. אָמַר רַבִּי מַתַּנְיָה: וְלָא פְלִיגִין. עַד שֶׁלֹּא נִסְרַח הַזֶּרַע - הָאִשָּׁה מְעֻבֶּרֶת מִשְּׁנֵי בְנֵי־אָדָם כְּאַחַת. מִשֶּׁנִּסְרַח הַזֶּרַע - אֵין הָאִשָּׁה מְעֻבֶּרֶת מִשְּׁנֵי בְנֵי־אָדָם כְּאַחַת.

מִנַּיִן שְׁתֵּי יְצִירוֹת. רַבִּי זְעֵירָא בְּשֵׁם רַב חוּנָא (בְּרֵאשִׁית ב, ז): "וַיִּיצֶר" - יְצִירָה לְשִׁבְעָה וִיצִירָה לְתִשְׁעָה. נוֹצָר לְשִׁבְעָה וְנוֹלַד לִשְׁמוֹנָה - חַיֵּי, כָּל־שֶׁכֵּן לְתִשְׁעָה. נוֹצָר לְתִשְׁעָה וְנוֹלַד לִשְׁמוֹנָה - אֵינוֹ חַיֵּי. נוֹצָר לְתִשְׁעָה וְנוֹלַד לְשִׁבְעָה? אֶתָּא חֲמִי, אִם לִשְׁמוֹנָה אֵינוֹ חָיֶיה, לֹא כָּל־שֶׁכֵּן לְשִׁבְעָה?! בְּעוֹן קָמֵי רַבִּי אַבָּהוּ: מִנַּיִן לְבֵן שִׁבְעָה שֶׁהוּא חָיֶיה? אָמַר לוֹן: מִדִּידְכוֹן אֲנָה יָהֵב לְכוֹן[10] זוּטָא אַבְטָא, זוּטָא אַבְטָא.

בָּא הַסָּפֵק לִטֹּל אֶת חֶלְקוֹ שֶׁל אָבִיו, אָמְרִין לֵהּ: הָנֵי אָבִיךְ, בָּא הַיָּבָם לִטֹּל חֶלְקוֹ שֶׁל אָחִיו - אָמְרִין לֵהּ: הָנֵי בְּרֵהּ. הָא כֵּיצַד? עוֹשִׂין שִׁפְּיוּת[11] בֵּינֵיהֶן וּמְחַלְּקִין נִכְסֵי הַמֵּת. נִמְצֵאתָ אוֹמֵר שִׁפְּיוּת לָאַחִין - הֶפְסֵד לָאַחִין. תַּחֲרוּת בָּאַחִין - שָׁכָר בָּאַחִין. מֵת הַזָּקֵן - הֲרֵי יֵשׁ כָּאן בָּנִים בְּוַדַּאי, וּבֵן הַבֵּן בְּסָפֵק. מֵת הַסָּפֵק - הֲרֵי יֵשׁ אָחִי אָב בְּוַדַּאי, וְאָב בְּסָפֵק. מֵת אֶחָד מִן הָאַחִין - הֲרֵי יֵשׁ כֵּן אָח בְּוַדַּאי, וּבֶן אָח בְּסָפֵק. מֵתָה אִמּוֹ שֶׁל סָפֵק - הֲרֵי יֵשׁ כָּאן בֵּן בְּוַדַּאי, וּבַעַל בְּסָפֵק. מֵת הַסָּפֵק, וְאַחַר־כָּךְ מֵתָה אִמּוֹ - הֲרֵי יֵשׁ כָּאן אָחִי אֵם בְּוַדַּאי, וּבַעַל בְּסָפֵק. מֵת הַיָּבָם, וּבָא הַסָּפֵק לִטֹּל חֶלְקוֹ שֶׁל אָבִיו: אִי הֲוָה קַדְמָיָא מִסְכֵּן - אָמְרִין לֵהּ: הָנֵי אֲבוּךְ. אִין הֲוָה עַתִּיר - אָמְרִין לֵהּ: כְּלָן אַחִין בְּנֵי אַחִין, בֹּאוּ וְנִירַשׁ חֶלְקוֹ שֶׁל אָבִינוּ וְחֶלְקוֹ שֶׁל אָחִי אָבִינוּ.

---

[10] מִלְּשׁוֹנְכֶם - אָשִׁיבְכֶם

[11] פְּשָׁרָה

תָּנֵי: ׳הָרִאשׁוֹן רָאוּי לִהְיוֹת כֹּהֵן גָּדוֹל. וְהַשֵּׁנִי מַמְזֵר בְּסָפֵק׳. רַבִּי לִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב אוֹמֵר: אֵין מַמְזֵר בְּסָפֵק. מוֹדֵי רַבִּי לִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב, בִּסְפֵק כּוּתִים וּבִסְפֵק חֲלָלִים, כְּהָהִיא דְתָנֵינַן תַּמָּן: ׳עֲשָׂרָה יְחֻסִין עָלוּ מִבָּבֶל׳. עַל דַּעְתֵּהּ דְּרַבִּי לִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב: שְׁמוֹנָה.

תּוֹסֶפְתָּא

מַסֶּכֶת גִּיטִּין פֶּרֶק שֵׁנִי

א. הַמֵּבִיא גֵּט מִמְּדִינַת הַיָּם, וּנְתָנוֹ לָהּ, וְלֹא אָמַר לָהּ: ׳בְּפָנַי נִכְתַּב וּבְפָנַי נֶחְתַּם׳ - הֲרֵי זֶה מְקֻבָּלוֹ הֵימֶנּוּ, אֲפִלּוּ לְאַחַר שָׁלֹשׁ שָׁנִים וְיַחֲזֹר וְיִתְּנֶנּוּ לָהּ, וְיֹאמַר לָהּ: ׳בְּפָנַי נִכְתַּב וּבְפָנַי נֶחְתַּם׳.

ב. נֶאֱמָנֶת אִשָּׁה שֶׁתֹּאמַר: ׳זֶהוּ גֵּט שֶׁנְּתָתָ לִי׳. נִקְרָע - כָּשֵׁר, נִתְקָרַע - פָּסוּל, נִקְרָע בּוֹ קֶרַע שֶׁל בֵּית דִּין - פָּסוּל. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר: מְדַבֵּק אֶת הַקְּרָעִים וְנוֹתֵן לָהּ, וְאוֹמֵר לָהּ: ׳בְּפָנַי נִכְתַּב וּבְפָנַי נֶחְתַּם׳.

ג. אֶחָד אוֹמֵר ׳בְּפָנַי נִכְתַּב וְאֶחָד אוֹמֵר בְּפָנַי נֶחְתַּם׳ - פָּסוּל. שְׁנַיִם אוֹמְרִים: ׳בְּפָנַי נִכְתַּב׳, וְאֶחָד אוֹמֵר: ׳בְּפָנַי נֶחְתַּם׳ - פָּסוּל. רַבִּי יְהוּדָה מַכְשִׁיר בָּזֶה.

ד. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: אֲפִלּוּ כָּתְבוּ הַיּוֹם וְחָתְמוּ לְמָחָר - כָּשֵׁר. כָּתְבוּ בְּעִיר זוֹ - לֹא יַחְתְּמֶנּוּ בְּעִיר אַחֶרֶת. וְאִם חָתְמוּ - כָּשֵׁר. כָּתְבוּ בָּאָרֶץ וַחֲתָמוּ בְּחוּץ לָאָרֶץ - צָרִיךְ שֶׁיֹּאמַר: ׳בְּפָנַי נִכְתַּב וּבְפָנַי נֶחְתַּם׳. כָּתְבוּ בְּחוּץ לָאָרֶץ וַחֲתָמוּ בָּאָרֶץ יִשְׂרָאֵל, אֵין צָרִיךְ שֶׁיֹּאמַר: ׳בְּפָנַי נִכְתַּב וּבְפָנַי נֶחְתַּם׳.

ה. כָּתְבוּ בְּקִלְיפֵי אֱגוֹזִים, בְּקִלְיפֵי רִמּוֹנִים, בְּדָם הַקָּרוֹשׁ, וּבְחֶלֶב הַקָּרוֹשׁ, עַל עֲלֵי זַיִת, עַל עֲלֵי דְּלַעַת, עַל עֲלֵי חָרוּב, עַל כָּל דָּבָר שֶׁהוּא שֶׁל קַיָּמָא - כָּשֵׁר. עַל עֲלֵי חַזְרִין, עַל עֲלֵי כְּרִשִׁין, עַל עֲלֵי בְּצָלִים, עַל עֲלֵי יְרָקוֹת וּוְרָדִין, עַל כָּל דָּבָר שֶׁאֵינוֹ שֶׁל קַיָּמָא - פָּסוּל. זֶה הַכְּלָל: כָּתַב דָּבָר שֶׁהוּא שֶׁל קַיָּמָא עַל גַּבֵּי דָּבָר שֶׁאֵינוֹ שֶׁל קַיָּמָא, אוֹ בְּדָבָר שֶׁאֵינוֹ שֶׁל קַיָּמָא עַל גַּבֵּי דָּבָר שֶׁהוּא שֶׁל קַיָּמָא - פָּסוּל, עַד שֶׁיִּכְתֹּב בְּדָבָר שֶׁהוּא שֶׁל קַיָּמָא, וְעַל דָּבָר שֶׁהוּא שֶׁל קַיָּמָא.

ו. הַמְקָרֵעַ עַל הָעוֹר כְּתָבִית כְּתַב - פָּסוּל. הָרוֹשֵׁם עַל הָעוֹר כְּתָבִית כְּתַב - כָּשֵׁר. רַבִּי יוֹסֵי הַגְּלִילִי אוֹמֵר: מַה סֵּפֶר מְיֻחָד שֶׁאֵין בּוֹ רוּחַ חַיִּים, יָצָא דָּבָר שֶׁיֵּשׁ בּוֹ רוּחַ חַיִּים. רַבִּי יְהוּדָה בֶּן בְּתֵירָה אוֹמֵר: מַה סֵּפֶר מְיֻחָד

הַשָּׁלֵם

שֶׁהוּא תָּלוּשׁ מִן הַקַּרְקַע, יָצָא דָּבָר הַמְחֻבָּר לַקַּרְקַע. כְּתַב עַל קֶרֶן הַצְּבִי, וְחָתְכוֹ, וַחֲתָמוֹ, וּנְתָנוֹ לָהּ - פָּסוּל, שֶׁנֶּאֱמַר (דְּבָרִים כד): ״וְכָתַב וְנָתַן״ - ׳מַה נִּתְּנָה בְּתָלוּשׁ, אַף כְּתִיבָה בְּתָלוּשׁ׳. כְּתַב עַל קֶרֶן פָּרָה, וְנָתַן לָהּ אֶת הַפָּרָה, עַל הַיָּד שֶׁל עֶבֶד, וְנָתַן לָהּ אֶת הָעֶבֶד - זָכְתָה בָּהֶן.

ז. אָמַר לָהּ: ׳הֲרֵי זֶה גִּיטֵּיךְ, וְהַשְׁאֵר כְּתָבְתֵּיךְ׳. נִתְקַבְּלָה גִּטָּהּ וְנִתְקַבְּלָה כְּתֻבָּתָהּ. ׳הֲרֵי זֶה גִּיטֵּיךְ, עַל מְנָת שֶׁתַּחֲזִיר לִי אֶת הַנֵּיר׳ - הֲרֵי זוֹ מְגֹרֶשֶׁת. ׳עַל מְנָת שֶׁהַנֵּיר שֶׁלִּי׳, אוֹ שֶׁנָּתְנוּ לָהּ הַנֵּיר עַצְמוֹ אוֹ שֶׁכָּתְבוּ עַל יָדָהּ - אֵינָהּ מְגֹרֶשֶׁת.

ח. הַכֹּל כְּשֵׁרִין לְקַבֵּל אֶת גִּטָּהּ, חוּץ מֵחֵרֵשׁ שׁוֹטֶה וְקָטָן, הַכֹּל נֶאֱמָנִים לְהָבִיא לָהּ אֶת גִּטָּהּ, אֲפִלּוּ בְּנָהּ, אֲפִלּוּ בִּתָּהּ, וַאֲפִילּוּ חָמֵשׁ נָשִׁים שֶׁאֵין נֶאֱמָנוֹת לוֹמַר ׳מֵת בַּעְלָהּ׳ - נֶאֱמָנוֹת לְהָבִיא גִּטָּהּ. חָמוֹתָהּ, וּבַת חָמוֹתָהּ, וְצָרָתָהּ, וְיִבְמְתָּהּ, וּבַת בַּעְלָהּ. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר מִשּׁוּם רַבִּי עֲקִיבָא: אִשָּׁה עַצְמָהּ נֶאֱמֶנֶת לְהָבִיא גִּטָּהּ, מִקֹּל וָחֹמֶר, וּמַה צָּרָתָהּ שֶׁאֵין נֶאֱמֶנֶת לוֹמַר ׳מֵת בַּעְלָהּ׳, נֶאֱמֶנֶת לְהָבִיא גִּטָּהּ, הִיא שֶׁנֶּאֱמֶנֶת לוֹמַר ׳מֵת בַּעְלָהּ׳ אֵינוֹ דִּין שֶׁנֶּאֱמֶנֶת לְהָבִיא גִּטָּהּ? דַּיּוֹ לַבָּא מִן הַדִּין לִהְיוֹת כִּנְדוֹן! מַה בְּאֵלּוּ צְרִיכוֹת שֶׁיֹּאמְרוּ: ׳בְּפָנַי נִכְתַּב וּבְפָנַי נֶחְתַּם׳, אַף הִיא עַצְמָהּ שֶׁתְּבִיאָה, צְרִיכָה שֶׁתֹּאמַר: ׳בְּפָנַי נִכְתַּב וּבְפָנַי נֶחְתַּם׳.

ט. גֵּט אִשָּׁה שֶׁכָּתְבוּ שֶׁלֹּא לִשְׁמָהּ - פָּסוּל, שֶׁנֶּאֱמַר (דְּבָרִים כד, א): ״וְכָתַב לָהּ״ - ׳לִשְׁמָהּ׳. שִׁחְרוּר עֶבֶד שֶׁכָּתְבוּ שֶׁלֹּא לִשְׁמוֹ - פָּסוּל, שֶׁנֶּאֱמַר (וַיִּקְרָא יט, כ): ״אוֹ חֻפְשָׁה לֹא נִתַּן לָהּ״, וּלְהַלָּן הוּא אוֹמֵר: ״וְכָתַב לָהּ״ - מַה לְּהַלָּן לִשְׁמָהּ, אַף לָהּ הָאָמוּר כָּאן לִשְׁמָהּ.

י. מְגִלַּת סוֹטָה שֶׁכְּתָבָהּ שֶׁלֹּא לִשְׁמָהּ - פְּסוּלָה, שֶׁנֶּאֱמַר (בְּמִדְבַּר ה, ל): ״וְעָשָׂה לָהּ הַכֹּהֵן אֶת כָּל הַתּוֹרָה הַזֹּאת״ - ׳שֶׁיִּהְיוּ כָּל מַעֲשֶׂיהָ לִשְׁמָהּ׳. כָּתַב סוֹפֵר לִשְׁמָהּ, וְחָתְמוּ עֵדִים לִשְׁמָהּ, אַף עַל פִּי שֶׁכְּתָבוּהוּ

תּוֹסֶפְתָּא

וַחֲתָמוּהוּ וּנְתָנוּ לָהּ – פָּסוּל, עַד שֶׁיֹּאמַר לַסּוֹפֵר ׳כְּתוֹב׳, וְלָעֵדִים ׳חֲתוֹמוּ׳. וְלֹא עוֹד, אֶלָּא אֲפִלּוּ כָּתַב בִּכְתָב יָדוֹ לַסּוֹפֵר ׳כְּתוֹב׳ וְלָעֵדִים ׳חֲתוֹמוּ׳, אַף עַל פִּי שֶׁכְּתָבוּהוּ וַחֲתָמוּהוּ וּנְתָנוּ לָהּ – פָּסוּל, עַד שֶׁיֹּאמְרוּ אֶת קוֹלוֹ, שֶׁיֹּאמַר הוּא לַסּוֹפֵר: ׳כְּתוֹב׳ וְלָעֵדִים ׳חֲתוֹמוּ׳.

יא. לָוָה מִמֶּנּוּ אֶלֶף דִּינָר בִּשְׁטָר, וּפָרַע לוֹ, וּמְבַקֵּשׁ לְלָווֹת מִמֶּנּוּ שְׁנִיָּה – הֲרֵי זֶה לֹא יַחֲזִיר לוֹ שְׁטַר הָרִאשׁוֹן, מִפְּנֵי שֶׁמֵּרַע כֹּחַ הַלָּקוֹחוֹת. מִשְׁכֵּן לוֹ בַּיִת, מִשְׁכֵּן לוֹ שָׂדֶה, וּפָרַע לוֹ, וּמְבַקֵּשׁ לְלָווֹת מִמֶּנּוּ שְׁנִיָּה – הֲרֵי זֶה לֹא יַחֲזִיר לוֹ שְׁטַר הָרִאשׁוֹן, מִפְּנֵי שֶׁמֵּרַע כֹּחַ הַבָּאִין אַחֲרָיו. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: מַעֲשֶׂה בְּבֶן קְדָרָה שֶׁהָיָה כּוֹתֵב טְפוּסֵי גִּטִּין בְּעֶרֶב, וּבָא מַעֲשֶׂה לִפְנֵי חֲכָמִים וּפָסְלוּ אֶת כֻּלָּן. רַבִּי אֶלְעָזָר מַכְשִׁיר בְּכֻלָּן, חוּץ מִגִּטֵּי נָשִׁים, שֶׁנֶּאֱמַר (דְּבָרִים כד, א): ״וְכָתַב לָהּ״ – ׳לִשְׁמָהּ׳.

יב. גֵּט שֶׁאָבַד מִמֶּנּוּ, וּמְצָאוֹ לְאַחַר זְמַן, אַף עַל פִּי שֶׁמַּכִּיר אֶת סִימָנוֹ – פָּסוּל, לְפִי שֶׁאֵין סִימָן לַגִּטִּין. אֵיזֶהוּ לְאַחַר זְמַן? כְּדֵי שֶׁיֵּלֵךְ אַחֵר לְאוֹתוֹ מָקוֹם, אֲבָל נָתְנוּ בִּשְׂדֵה וּבְתֵבָה וּבְמִגְדָּל, וְנָעַל בְּפָנָיו, אָבַד, אַף עַל פִּי שֶׁמְּצָאוֹ לְאַחַר זְמַן – כָּשֵׁר.

יג. וְעוֹד שְׁלֹשָׁה הוֹסִיפוּ עֲלֵיהֶן: אֶת שֶׁגֵּרְרָתוּ חַיָּה, וְאֶת שֶׁשְּׁטָפוֹ נָהָר, וְאֶת שֶׁנָּפַל עָלָיו מַפֹּלֶת – נוֹתְנִין עֲלֵיהֶן חוּמְרֵי חַיִּים וְחוּמְרֵי מֵתִים. בַּת כֹּהֵן לְיִשְׂרָאֵל וּבַת יִשְׂרָאֵל לְכֹהֵן – לֹא תֹאכַל בִּתְרוּמָה. עֶבֶד כֹּהֵן שֶׁבָּרַח, וְאִשֶּׁת כֹּהֵן שֶׁמָּרְדָה – הֲרֵי אֵלּוּ אוֹכְלִין בִּתְרוּמָה. לֹא יֵצֵא הָרוֹצֵחַ חוּץ לִגְבוּל עִיר מִקְלָטוֹ, בְּחֶזְקַת שֶׁכֹּהֵן גָּדוֹל קַיָּם.

יד. הוֹלֵךְ גֵּט לְאִשְׁתִּי, עַל מְנָת שֶׁתִּתֵּן לְאַבָּא וּלְאָחִי מָאתַיִם זוּז – אֵין יָכוֹל לַעֲשׂוֹת שָׁלִיחַ, עַל מְנָת שֶׁתִּתֵּן לְךָ מָאתַיִם זוּז – אֵין יָכוֹל לַעֲשׂוֹת שָׁלִיחַ, שֶׁלֹּא הֶאֱמִין לְכָל אָדָם אֶלָּא לוֹ. אָמַר לוֹ: הוֹלֵךְ גֵּט זֶה לְאִשְׁתִּי, יָכוֹל לַעֲשׂוֹת שָׁלִיחַ. אַתְּ הוֹלֵךְ גֵּט זֶה לְאִשְׁתִּי[1] – אֵין יָכוֹל לַעֲשׂוֹת שָׁלִיחַ, שֶׁלֹּא הֶאֱמִין לְכָל אָדָם אֶלָּא לוֹ.

הַשָּׁלֵם

מַסֶּכֶת גִּיטִּין פֶּרֶק שְׁלִישִׁי

א. הַמַּלְוֶה מָעוֹת אֶת הַכֹּהֵן וְאֶת הַלֵּוִי, וְאֶת הָעָנִי, וְמֵת – צְרִיךְ לִטּוֹל רְשׁוּת מִן הַיּוֹרְשִׁין. אֵלּוּ הֵן הַיּוֹרְשִׁין, רַבִּי אוֹמֵר: כָּל שֶׁיִּרְשׁוּ. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב אוֹמֵר: הַמַּלְוֶה מָעוֹת אֶת הַכֹּהֵן, וְאֶת הַלֵּוִי, בִּפְנֵי בֵּית דִּין, וָמֵתוּ – מַפְרִישׁ עֲלֵיהֶן בִּרְשׁוּת אוֹתוֹ שֵׁבֶט. הַמַּלְוֶה מָעוֹת אֶת הֶעָנִי וָמֵת – מַפְרִישׁ עֲלֵיהֶם בִּרְשׁוּת כָּל עֲנִיִּים. רַבִּי אַחָא אוֹמֵר: בִּרְשׁוּת עֲנֵיֵּי עוֹלָם.

ב. הַמַּלְוֶה מָעוֹת אֶת הֶעָנִי וְהֶעֱשִׁיר – אֵין מַפְרִישִׁין, שֶׁאֵין מַפְרִישִׁין עַל הָאָבוּד, זָכָה עָנִי בְּמֶה שֶׁבִּידוֹ. הַמַּלְוֶה מָעוֹת אֶת הַכֹּהֵן וְאֶת הַלֵּוִי, וְאֶת הֶעָנִי לִהְיוֹת מַפְרִישׁ עֲלֵיהֶן מֵחֶלְקָן, מִפְּרִי שֶׁעֲלֵיהֶן, בְּחֶזְקַת שֶׁהֵן קַיָּמִין, וּמַפְרִישׁ עֲלֵיהֶן כְּשַׁעַר הַזּוֹל, וְאֵין בּוֹ מִשּׁוּם רִבִּית, וְאֵין שְׁבִיעִית מְשַׁמֶּטֶת, וְאִם בָּא לַחֲזוֹר – אֵינוֹ חוֹזֵר. וְאִם נִתְיָאֲשׁוּ הַבְּעָלִים – אֵין מַפְרִישִׁין עֲלֵיהֶן, לְפִי שֶׁאֵין מַפְרִישִׁין עַל הָאָבוּד.

ג. הָאוֹמֵר: ׳הֵילֵךְ מָנֶה וְתֵן לְפְלוֹנִי בֶּן לֵוִי מֵחֶלְקִי׳, אִם רָצָה לַחֲזוֹר – לֹא יַחֲזוֹר. קַח מָנֶה זוּ מִדְּמֵי מַעֲשֵׂר שֶׁיֵּשׁ לְךָ בְּיָדִי, וְהֵילֵךְ דָּמָיו – חוֹשְׁשִׁין לְתְרוּמַת מַעֲשֵׂר שֶׁבּוֹ, כּוֹר מַעֲשֵׂר יֵשׁ לְךָ בְּיָדִי – חוֹשְׁשִׁין לְתְרוּמַת מַעֲשֵׂר שֶׁבּוֹ, וְהֵילֵךְ וּנְתָנוֹ לְאַחֵר – אֵין לוֹ עָלָיו אֶלָּא תַּרְעֹמֶת.

ד. הַמַּנִּיחַ פֵּרוֹת לִהְיוֹת מַפְרִישׁ עֲלֵיהֶן תְּרוּמוֹת וּמַעֲשְׂרוֹת. מָעוֹת לִהְיוֹת מַפְרִישׁ עֲלֵיהֶן מַעֲשֵׂר שֵׁנִי – מַפְרִישׁ עֲלֵיהֶן בְּחֶזְקַת שֶׁהֵן קַיָּמִים, וְאֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ שֶׁמָּא הִרְקִיבָה הַתְּבוּאָה, וְשֶׁמָּא הֶחְמִיץ הַיַּיִן, וְשֶׁמָּא הֶחֱלִידוּ הַמָּעוֹת. הָלַךְ וּמְצָאָן שֶׁהִרְקִיבוּ,

---

[1] שֶׁהַבַּעַל מַקְפִּיד שֶׁדַּוְקָא הוּא בְּעַצְמוֹ יִמְסֹר לָהּ אֶת הַגֵּט וְלֹא אַחֵר.

תּוֹסֶפְתָּא

וְשֶׁהֶחֱמִין, וְשֶׁהֶחֱלִידוּ – הֲרֵי זֶה חוֹשֵׁשׁ לְתִבּוּאָה, כְּדֵי שֶׁתֵּרָקֵב, וּלְיֵין כְּדֵי שֶׁיַּחְמִין, וְלַמָּעוֹת כְּדֵי שֶׁיַּחְלִיד. אָבְדוּ – הֲרֵי זֶה חוֹשֵׁשׁ מֵעֵת לְעֵת; דִּבְרֵי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: בִּשְׁלֹשָׁה פְּרָקִים בּוֹדְקִין אֶת הַיַּיִן.

ה. קִדֵּם אֶצֶל אִשְׁתּוֹ, אוֹ שֶׁשָּׁלַח אֶצְלָהּ שָׁלִיחַ, וְאָמַר לָהּ: ׳גֵּט שֶׁשָּׁלַחְתִּי לָךְ אִי אֶפְשִׁי שֶׁתַּעֲשִׂי בּוֹ, הֲרֵי זֶה בָּטֵל הוּא׳ – דִּבְרֵיו קַיָּמִים. ׳פָּסוּל הוּא׳, ׳אֵינוֹ גֵּט׳ – לֹא אָמַר כְּלוּם. בְּרֵאשׁוֹנָה הָיָה עוֹשֶׂה בֵּית דִּין בְּמָקוֹם אַחֵר, וּמְבַטְּלוֹ, אִם בִּטְּלוֹ – מְבֻטָּל; דִּבְרֵי רַבִּי. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: אֵין יָכוֹל לְבַטְּלוֹ, וְלֹא הוֹסִיף עַל תְּנַאי, שֶׁאִם כֵּן, מַה כֹּחַ בֵּית דִּין יָפֶה?

ו. אָמַר לִשְׁנַיִם: תְּנוּ גֵּט זֶה לְאִשְׁתִּי, יָכוֹל לְבַטֵּל זֶה שֶׁלֹּא בְּפְנֵי זֶה; דִּבְרֵי רַבִּי. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: אֵינוֹ יָכוֹל לְבַטֵּל אֶלָּא זֶה בְּפְנֵי זֶה. אִם אָמַר לָזֶה בְּפְנֵי עַצְמוֹ וְלָזֶה בְּפְנֵי עַצְמוֹ – יָכוֹל לְבַטְּלוֹ, אֲפִלּוּ זֶה שֶׁלֹּא בְּפְנֵי זֶה.

ז. עֶבֶד שֶׁנִּשְׁבָּה וּפְדָאוּהוּ לְשֵׁם עֶבֶד – יִשְׁתַּעְבֵּד, וְרַבּוֹ נוֹתֵן דָּמָיו. לְשֵׁם בֶּן חוֹרִין – לֹא יִשְׁתַּעְבֵּד, וְאֵין רַבּוֹ נוֹתֵן דָּמָיו. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: בֵּין כָּךְ וּבֵין כָּךְ יִשְׁתַּעְבֵּד, וְרַבּוֹ נוֹתֵן דָּמָיו. אָמַר לוֹ רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל: כְּשֵׁם שֶׁמְּצַוִּין יִשְׂרָאֵל לִפְדּוֹת בְּנֵי חוֹרִין, כָּךְ מְצַוִּים לִפְדּוֹת אֶת הָעֲבָדִים.

ח. אֵיזֶהוּ נֵדֶר שֶׁצָּרִיךְ חֲקִירַת חָכָם? אָמַר: ׳קוֹנָם אִם אִשְׁתִּי נֶהֱנֵית לִי, שֶׁגָּנְבָה אֶת כִּיסִי, שֶׁהִכְּתָה אֶת בְּנִי׳. וְנוֹדַע שֶׁלֹּא הִכַּתּוּ, וְשֶׁלֹּא גָּנְבָה; רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: אַף בָּזֶה לֹא יַחֲזִיר מִפְּנֵי תִּקּוּן הָעוֹלָם. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בִּזְמַן שֶׁנָּדַר וְאַחַר כָּךְ גֵּרֵשׁ, אֲבָל גֵּרֵשׁ וְאַחַר כָּךְ נָדַר – מֻתָּר. נָדַר לְגָרֵשׁ וְנִמְלַךְ – מֻתָּר. נָדַר בְּנָזִיר וּבְקָרְבָּן וּבִשְׁבוּעָה – מֻתָּר.

הַשָּׁלֵם

ט. מִפְּנֵי מַה אָמְרוּ הַמּוֹצִיא אֶת אִשְׁתּוֹ מִשּׁוּם שֵׁם רָע לֹא יַחֲזִיר עוֹלָמִית? שֶׁהַמּוֹצִיא אֶת אִשְׁתּוֹ מִשּׁוּם שֵׁם רָע, וְנִשֵּׂאת לְאַחֵר וְיָלְדָה, וְאַחַר כָּךְ נִמְצְאוּ דְּבָרִים בַּדָּאִים, אָמַר: ׳אִלּוּ הָיִיתִי יוֹדֵעַ שֶׁהַדְּבָרִים בַּדָּאִין, אֲפִלּוּ נָתְנוּ לִי מֵאָה מָנֶה לֹא הָיִיתִי מְגָרְשָׁהּ׳ – נִמְצָא גֵּט בָּטֵל וְהַוָּלָד מַמְזֵר. וּמִפְּנֵי מַה אָמְרוּ ׳הַמּוֹצִיא אֶת אִשְׁתּוֹ מִשּׁוּם נֶדֶר – לֹא יַחֲזִיר׳? מִפְּנֵי שֶׁמּוֹצִיא בְּנֶדֶר, וְנִשֵּׂאת לְאַחֵר וְיָלְדָה, וְאַחַר כָּךְ נִמְצָא נֶדֶר בָּטֵל, וְאָמַר: ׳אִלּוּ הָיִיתִי יוֹדֵעַ שֶׁהַנֶּדֶר בָּטֵל, אֲפִלּוּ נָתְנוּ לִי מֵאָה מָנֶה – לֹא הָיִיתִי מְגָרְשָׁהּ׳, נִמְצָא גֵּט פָּסוּל וְהַוָּלָד מַמְזֵר.

י. רַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: מִפְּנֵי מַה אָמְרוּ הַמּוֹצִיא אֶת אִשְׁתּוֹ מִשּׁוּם שֵׁם רָע לֹא יַחֲזִיר? שֶׁלֹּא יִהְיוּ בְּנוֹת יִשְׂרָאֵל פְּרוּצוֹת בַּעֲרָיוֹת! אוֹמְרִין לָהּ: ׳הֱוֵי יוֹדַעַת, שֶׁהַמּוֹצִיא אֶת אִשְׁתּוֹ מִשּׁוּם שֵׁם רָע – אֵין יְכוֹלָה הִיא שֶׁתַּחֲזֹר׳. מִפְּנֵי מַה אָמְרוּ הַמּוֹצִיא אֶת אִשְׁתּוֹ מִשּׁוּם נֶדֶר לֹא יַחֲזִיר? שֶׁלֹּא יִהְיוּ בְּנוֹת יִשְׂרָאֵל פְּרוּצוֹת בִּנְדָרִים! אוֹמְרִים לָהּ: ׳הֱוֵי יוֹדַעַת, שֶׁהַמּוֹצִיא אֶת אִשְׁתּוֹ מִשּׁוּם נֶדֶר – אֵין יְכוֹלָה הִיא שֶׁתַּחֲזֹר׳.

יא. הַמּוֹצִיא אֶת אִשְׁתּוֹ מִשּׁוּם אֵילוֹנִית, וְנִשֵּׂאת לְאַחֵר, וְהָיוּ לָהּ בָּנִים, וְהִיא תּוֹבַעַת כְּתֻבָּתָהּ מִן הָרִאשׁוֹן. מִשּׁוּם רַבִּי יְהוּדָה בֶּן בְּתֵירָה אָמְרוּ, אוֹמְרִים לָהּ: ׳פָּה שְׁתִיקוּתֵיךְ מִדִּבּוּרֵיךְ׳. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בְּרַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: מִשּׁוּם אֵילוֹנִית נוֹתְנִים לָהּ כְּתֻבָּתָהּ, בְּחֶזְקַת שֶׁהִיא כְּשֵׁרָה.

יב. אֵין מַבְלִיעִין דִּנְרֵי זָהָב בַּמִּלְחָמָה מִפְּנֵי סַכָּנוֹת נְפָשׁוֹת. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: אֵין מַבְרִיחִין אֶת הַשְּׁבוּיִין מִפְּנֵי תַּקָּנַת הַשְּׁבוּיִים. בְּרֵאשׁוֹנָה הָיוּ אוֹמְרִים: הַמְטַמֵּא וּמְנַסֵּךְ. חָזְרוּ וְאָמְרוּ: אַף הַמְדַמֵּעַ. חָזְרוּ לוֹמַר: אַף הַמְנַסֵּךְ, בְּשׁוֹגֵג – פָּטוּר, בְּמֵזִיד – חַיָּב, מִפְּנֵי תִּקּוּן הָעוֹלָם.

יג. כֹּהֲנִים שֶׁפִּגְּלוּ בַּמִּקְדָּשׁ, שׁוֹגְגִין – פְּטוּרִין. מְזִידִין – חַיָּבִין, מִפְּנֵי תִּקּוּן הָעוֹלָם.

תּוֹסֶפְתָּא

שְׁלִיחַ בֵּית דִּין שֶׁהִכָּה בִּרְשׁוּת בֵּית דִּין, וְהִזִּיק בְּשׁוֹגֵג – פָּטוּר, בְּמֵזִיד – חַיָּב, מִפְּנֵי תִּקּוּן הָעוֹלָם. רוֹפֵא אָמַן שֶׁרִפֵּא בִּרְשׁוּת בֵּית דִּין וְהִזִּיק, בְּשׁוֹגֵג – פָּטוּר, בְּמֵזִיד – חַיָּב, מִפְּנֵי תִּקּוּן הָעוֹלָם. הַמְחַתֵּךְ אֶת הָעֻבָּר בְּמֵעֵי אִשָּׁה בִּרְשׁוּת בֵּית דִּין, וְהִזִּיק, בְּשׁוֹגֵג – פָּטוּר. בְּמֵזִיד – חַיָּב, מִפְּנֵי תִּקּוּן הָעוֹלָם.

יד. אֶרֶץ יְהוּדָה אֵין בָּהּ מִשּׁוּם סִקְרִיקִין[2], מִפְּנֵי יִשּׁוּב הַמְּדִינָה. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בַּהֲרוּגִין שֶׁנֶּהֶרְגוּ לִפְנֵי הַמִּלְחָמָה, וּבִשְׁעַת מִלְחָמָה אֲבָל הֲרוּגִין שֶׁנֶּהֶרְגוּ מִן הַמִּלְחָמָה וְאֵילָךְ – יֵשׁ בּוֹ מִשּׁוּם סִקְרִיקִין, גָּלִיל – לְעוֹלָם יֵשׁ בָּהּ מִשּׁוּם סִקְרִיקִין.

טו. הַלּוֹקֵחַ מִן הַסִּקְרִיקִין, וְחָזַר וְלָקַח מִבַּעַל הַבַּיִת – מִקָּחוֹ קַיָּם, מִבַּעַל הַבַּיִת, וְחָזַר וְלָקַח מִסִּקְרִיקִין – מִקָּחוֹ בָּטֵל, וְאִם עָשָׂה לוֹ בַּעַל הַבַּיִת אַחֲרָיוּת – מִקָּחוֹ קַיָּם. זוֹ מִשְׁנָה רִאשׁוֹנָה, בַּיִת דִּין שֶׁאַחֲרֵיהֶן אָמְרוּ: הַלּוֹקֵחַ מִן הַסִּקְרִיקִין – נוֹתֵן לַבְּעָלִים רְבִיעַ. רְבִיעַ בַּקְּרָקָעוֹת, רְבִיעַ בַּמָּעוֹת, וְיַד בְּעָלִים עַל הָעֶלְיוֹנָה, רָצוּ בַּקַּרְקַע – נוֹטְלִין, רָצוּ בַּמָּעוֹת – נוֹטְלִין. אֵימָתַי? בִּזְמַן שֶׁאֵין בְּיָדָן לִקַּח, אֲבָל אִם יֵשׁ בְּיָדָם לִקַּח – הֵן קוֹדְמִין לְכָל אָדָם. רַבִּי הוֹשִׁיב בֵּית דִּין, וְנִמְנוּ, שֶׁאִם שָׁהֲתָה בִּפְנֵי סִקְרִיקִין שְׁנַיִם עָשָׂר חֹדֶשׁ – כָּל הַקּוֹדֵם יִקַּח. אֲבָל נוֹתֵן לַבְּעָלִים רְבִיעַ, רְבִיעַ בַּקַּרְקַע, רְבִיעַ בַּמָּעוֹת – יַד בְּעָלִים עַל הָעֶלְיוֹנָה, אִם יֵשׁ בְּיָדָן לִקַּח – הֵן קוֹדְמִין לְכָל אָדָם.

טז. הָאֲרִיסִין, וְהַחֲבוּרוֹת, וְהָאַפּוֹטְרוֹפְּסִין – אֵין בָּהֶם מִשּׁוּם סִקְרִיקִין. הַבָּא מַחֲמַת חוֹב[3], וּמֵחֲמַת אַנְפָּרוֹת[4] – אֵין בָּהֶם מִשּׁוּם סִקְרִיקִין, וְאַנְפָּרוֹת עַצְמָהּ – מַמְתָּנֶת לַבְּעָלִים כָּל שְׁנֵים עָשָׂר חֹדֶשׁ.

הַשָּׁלֵם

יז. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר: לָקַח מִן הָאִשָּׁה בִּכְתֻבָּתָהּ, וְחָזַר וְלָקַח מִן הָאִישׁ – מִקָּחוֹ קַיָּם, מִן הָאִישׁ וְחָזַר וְלָקַח מִן הָאִשָּׁה – מִקָּחוֹ בָּטֵל. אִם עָשְׂתָה לוֹ אִשָּׁה אַחֲרָיוּת בִּכְתֻבָּתָהּ – מִקָּחָהּ קַיָּם. הַפְּעוּטוֹת – מִקָּחָן מִקָּח וּמִמְכָּרָן מִמְכָּר בַּמִּטַּלְטְלִין, אֲבָל לֹא בַּקַּרְקָעוֹת. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: לֹא אָמְרוּ פְּעוּטוֹת אֶלָּא בְּהוֹוָה. עָנִי שֶׁנּוֹטֵל בְּיָדוֹ וּמַשְׁלִיךְ אַחַת אַחַת, מַה שֶּׁתַּחְתָּיו גֶּזֶל גָּמוּר.

יח. עִיר שֶׁיֵּשׁ בָּהּ יִשְׂרָאֵל וְעוֹבְדֵי כוֹכָבִים – הַפַּרְנְסִין גּוֹבִין מִיִּשְׂרָאֵל וּמֵעוֹבְדֵי כוֹכָבִים, מִפְּנֵי דַּרְכֵי שָׁלוֹם, וּמְפַרְנְסִין עֲנֵיֵּי עוֹבְדֵי כוֹכָבִים עִם עֲנֵיֵּי יִשְׂרָאֵל מִפְּנֵי דַּרְכֵי שָׁלוֹם. מְסַפְּדִין וְקוֹבְרִין מֵתֵי עוֹבְדֵי כוֹכָבִים עִם מֵתֵי יִשְׂרָאֵל מִפְּנֵי דַּרְכֵי שָׁלוֹם. וּמְבַקְּרִין חוֹלֵי כּוּתִים עִם חוֹלֵי יִשְׂרָאֵל מִפְּנֵי דַּרְכֵי שָׁלוֹם. וּמְנַחֲמִין אֲבֵלֵי כּוּתִים עִם אֲבֵלֵי יִשְׂרָאֵל.

מַסֶּכֶת גִּטִּין פֶּרֶק רְבִיעִי

א. הָאִשָּׁה שֶׁאָמְרָה: ׳הִתְקַבֵּל לִי גִּיטִּי׳, וְאִשְׁתְּךָ אָמְרָה: ׳הִתְקַבֵּל לִי גִּיטִּי׳, ׳הֵילֵךְ׳, ׳הוֹלִיךְ לָהּ׳, ׳הִתְקַבֵּל לָהּ וְזַכִּי לָהּ׳, אִם רָצָה לַחֲזוֹר – לֹא יַחֲזוֹר. ׳הָבֵא לִי גִּיטִּי׳, וְאִשְׁתְּךָ אָמְרָה ׳הָבֵא לִי גִּיטִּי׳, ׳הֵילֵךְ׳, ׳הוֹלֵךְ לָהּ׳

---

[2] גְּבַר אַיְּים וְאַנָּס, שֶׁלּוֹקְחִין שָׂדוֹת מִיַּד בַּעֲלֵיהֶם בְּגִזְלָה וּבְלֹא דָּמִים.

[3] עַכּוּ״ם בַּעַל זְרוֹעַ שֶׁאָנַס נִכְסֵי יִשְׂרָאֵל וְיָרַד לְתוֹךְ שָׂדֵהוּ מֵחֲמַת שֶׁהָיָה לוֹ חוֹב עַל בַּעַל הַשָּׂדֶה, וְיֵשׁ עֵדִים לְעַכּוּ״ם שֶׁיֵּשׁ לוֹ חוֹב עַל יִשְׂרָאֵל זֶה, אוֹ שֶׁהַיִּשְׂרָאֵל עַצְמוֹ הוֹדָה בָּזֶה.

[4] אַנְפָּרוֹת – עַכּוּ״ם שֶׁאֵין הַיִּשְׂרָאֵל מְסוּר לְהָרְגוֹ, אַךְ נָטַל מִמֶּנּוּ הָעַכּוּ״ם אֶת שָׂדֵהוּ שֶׁל יִשְׂרָאֵל בְּטַעֲנָה שֶׁיֵּשׁ לוֹ חוֹב עַל יִשְׂרָאֵל בַּעַל הַשָּׂדֶה, וְאֵין לוֹ לְעַכּוּ״ם עֵדִים שֶׁיֵּשׁ לוֹ חוֹב עַל יִשְׂרָאֵל זֶה, וְגַם הַיִּשְׂרָאֵל אֵינוֹ מוֹדֶה שֶׁיֵּשׁ לְעַכּוּ״ם חוֹב עָלָיו.

תוֹסֶפְתָּא

וְתֵן לָהּ׳, ׳הִתְקַבֵּל לָהּ וְזַכֵּי לָהּ׳, אִם רָצָה לְחַזֵּר – יְחַזֵּר; דִּבְרֵי רַבִּי. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: הוֹלֵךְ לָהּ וְתֵן לָהּ, אִם רָצָה לְחַזֵּר – יְחַזֵּר. ׳הִתְקַבֵּל לָהּ וְזַכֵּי לָהּ׳, אִם רָצָה לְחַזֵּר – לֹא יְחַזֵּר. רַבִּי אוֹמֵר: בְּכָלָם לֹא יְחַזֵּר, עַד שֶׁיֹּאמַר: ׳אִי אֶפְשִׁי שֶׁתִּתְקַבֵּל אֶלָּא הוֹלֵךְ וְתֵן לָהּ׳.

ב. ׳הָבֵא לִי גִּיטִּי, וְאִשְׁתְּךָ אָמְרָה הִתְקַבֵּל לִי גִּיטִּי׳. ׳הִתְקַבֵּל לָהּ גִּטָּהּ׳ וְאִשְׁתְּךָ אָמְרָה ׳הִתְקַבֵּל לִי גִּיטִּי׳ – ׳הוֹלֵךְ לָהּ וְתֵן לָהּ, הִתְקַבֵּל לָהּ וְזַכֵּי לָהּ׳, אִם רָצָה לְחַזֵּר – יְחַזֵּר. ׳שָׁא לִי גִּיטִּי׳, ׳טוֹל לִי גִּיטִּי׳, ׳הֵא גִּיטִּי לִי בְּיָדֵךְ׳, הָאוֹמֶרֶת: ׳תִּתְקַבֵּל לִי׳, ׳הוֹלֵךְ גֵּט אִשְׁתְּךָ׳, ׳גֵּט בִּתְּךָ׳, ׳גֵּט אֲחוֹתְךָ׳, וְהָלַךְ וּנְתָנוֹ לָהּ – כָּשֵׁר. אָמְרוּ לוֹ: ׳נְכְתּוֹב גֵּט לְאִשְׁתְּךָ׳? ׳הוֹלֵךְ גֵּט אִשְׁתְּךָ׳, ׳גֵּט בִּתְּךָ׳, ׳גֵּט אֲחוֹתְךָ׳, וְהָלַךְ וּנְתָנוֹ לָהּ – פָּסוּל, אֲפִלּוּ הֵן הָרִאשׁוֹנִים הֵן הָאַחֲרוֹנִים. אוֹ אֶחָד מִן הָרִאשׁוֹנִים וְאֶחָד מִן הָאַחֲרוֹנִים. אֲפִלּוּ שְׁנֵי אַחִים וְאֶחָד מִצְּטָרֵף עִמָּהֶן.

ג. קְטַנָּה שֶׁיּוֹדַעַת לִשְׁמוֹר אֶת גִּטָּהּ – הֲרֵי זוֹ מִתְגָּרֶשֶׁת, אֲבָל אֵין עוֹשָׂה שְׁלִיחַ עַד שֶׁתָּבִיא שְׁתֵּי שְׂעָרוֹת. אֵיזוֹ הִיא קְטַנָּה? שֶׁיּוֹדַעַת לִשְׁמוֹר אֶת גִּטָּהּ, כָּל שֶׁמְּשַׁמֶּרֶת גִּטָּהּ וְדָבָר אַחֵר, וּמְחַזֶּרֶת לְאַחַר שָׁעָה.

ד. הָאִשָּׁה שֶׁאָמְרָה: ׳הִתְקַבֵּל לִי גִּיטִּי בְּמָקוֹם פְּלוֹנִי׳, וְקִבֵּל לָהּ בְּמָקוֹם אַחֵר – פָּסוּל. וְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר מַכְשִׁיר. הָבֵא לִי גִּיטִּי מִמָּקוֹם פְּלוֹנִי, וְהֵבִיאוֹ לָהּ מִמָּקוֹם אַחֵר – כָּשֵׁר, בְּכָלָם אֵין מְגָרֶשֶׁת, עַד שֶׁיֹּאמַר: ׳אִי אֶפְשִׁי שֶׁתִּתְקַבֵּלְנּוּ לָהּ אֶלָּא בְּמָקוֹם פְּלוֹנִי׳. הָאוֹמֵר: ׳תְּרוּכוּ[5] אֶת אִשְׁתִּי׳ – כּוֹתְבִין וְנוֹתְנִין לָהּ. ׳הֲרֵי זֶה גִּטֵּךְ׳, וְאָמְרָה: ׳תְּנוּהוּ לְפְלוֹנִי׳ – אֵין מְגָרֶשֶׁת. ׳שֶׁיְּקַבְּלֻנּוּ לִי׳ – הֲרֵי זוֹ מְגָרֶשֶׁת.

ה. הָאוֹמֵר לִשְׁנַיִם: ׳תְּנוּ גֵּט לְאִשְׁתִּי׳, אוֹ לִשְׁלֹשָׁה: ׳כִּתְבוּ גֵּט וּתְנוּ לְאִשְׁתִּי׳ – הֲרֵי זֶה יִכְתְּבוּ וְיִתְּנוּ לָהּ. וְאִם אֵינָם יוֹדְעִים – יְלַמְּדוּ. מַכִּירִין אֶת הָאִישׁ וְאֵין מַכִּירִין אֶת הָאִשָּׁה – כּוֹתְבִין וְנוֹתְנִין. מַכִּירִין אֶת הָאִשָּׁה וְאֵין מַכִּירִין אֶת הָאִישׁ – כּוֹתְבִין וְאֵין נוֹתְנִין. אָמַר: ׳כִּתְבוּ׳, וְלֹא אָמַר ׳תְּנוּ׳, אַף עַל פִּי שֶׁמַּכִּירִין אֶת שְׁנֵיהֶם – כּוֹתְבִין וְאֵין נוֹתְנִין. הָיָה צוֹרֵחַ וְצוֹוֵחַ מֵרֹאשׁ הָהָר: ׳כָּל הַשּׁוֹמֵעַ קוֹלִי יִכְתֹּב גֵּט לְאִשְׁתִּי׳ – הֲרֵי אֵלּוּ יִכְתְּבוּ וְיִתְּנוּ.

הַשָּׁלֵם

ו. בְּרִיא שֶׁאָמַר: ׳כִּתְבוּ גֵּט לְאִשְׁתִּי, וְעָלָה לְרֹאשׁ הַגַּג וְנָפַל – כּוֹתְבִין וְנוֹתְנִין לָהּ, כָּל זְמַן שֶׁיֵּשׁ בּוֹ נְשָׁמָה. רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: אִם מֵעַצְמוֹ נָפַל – הֲרֵי זֶה גֵּט. אִם לְאַחַר זְמַן נָפַל – כּוֹתְבִין וְאֵין נוֹתְנִין, שֶׁאֲנִי אוֹמֵר: ׳שָׁמָא הָרוּחַ דְּחָפַתּוּ׳.

ז. אָמַר לִשְׁנַיִם: ׳תְּנוּ גֵּט לְאִשְׁתִּי עַל מְנָת שֶׁתַּמְתִּין לִי שְׁתֵּי שָׁנִים׳, וְחָזַר וְאָמַר לִשְׁנַיִם: ׳תְּנוּ גֵּט לְאִשְׁתִּי עַל מְנָת שֶׁתִּתֵּן לִי מָאתַיִם זוּז׳, לֹא בִטְּלוּ דִּבְרֵיו הָאַחֲרוֹנִים אֶת הָרִאשׁוֹנִים, אֶלָּא הָרְשׁוּת בְּיָדָהּ. רָצְתָה תַּמְתִּין, רָצְתָה תִּתֵּן, אָמַר לִשְׁנַיִם: ׳תְּנוּ גֵּט לְאִשְׁתִּי עַל מְנָת שֶׁתַּמְתִּין לִי שְׁתֵּי שָׁנִים׳, וְחָזַר וְאָמַר לִשְׁנַיִם: ׳תְּנוּ גֵּט לְאִשְׁתִּי עַל מְנָת שֶׁתַּמְתִּין לִי שָׁלֹשׁ שָׁנִים׳, בִּטְּלוּ דִּבְרֵיו הָאַחֲרוֹנִים אֶת הָרִאשׁוֹנִים, וְאֵין אֶחָד מִן הָרִאשׁוֹנִים וְאֶחָד מִן הָאַחֲרוֹנִים מִצְטָרְפִין לָתֵת לָהּ אֶת גִּטָּהּ.

ח. ׳הֲרֵי זֶה גִּטֵּךְ׳ עַל מְנָת שֶׁתִּתְבָּעֵל לִפְלוֹנִי – הֲרֵי זֶה גֵּט, וְאֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ שֶׁמָּא תֵּלֵךְ וְתִתְבָּעֵל. ׳עַל מְנָת שֶׁתִּתְבָּעֵל וְתִנָּשֵׂא לְאַבָּא וּלְאָחִי׳ – הֲרֵי זוֹ לֹא תִנָּשֵׂא, וְלֹא תֵצֵא. ׳עַל מְנָת שֶׁתִּתְבָּעֲלִי לִפְלוֹנִי, אִם נִבְעֲלָה – הֲרֵי זֶה גֵּט, וְאִם לָאו אֵינוֹ גֵּט.

ט. ׳הֲרֵי זֶה גִּטֵּךְ עַל מְנָת שֶׁתֹּאכְלִי בְּשַׂר חֲזִיר׳, וְאִם הָיְתָה זָרָה: ׳עַל מְנָת שֶׁתֹּאכְלִי תְּרוּמָה׳, וְאִם הָיְתָה נְזִירָה: ׳עַל מְנָת שֶׁתִּשְׁתִּי יַיִן׳, אִם אָכְלָה וְשָׁתְתָה – הֲרֵי זֶה גֵּט. וְאִם לָאו – אֵינוֹ גֵּט.

---

[5] הֵינוּ: גָּרְשׁוּ!

תּוֹסֶפְתָּא

י. הָאוֹמֵר לְאִשְׁתּוֹ: ״הוֹלֵךְ גִּטֵּךְ שָׁעָה אַחַת לִפְנֵי מִיתָתִי״, וְכֵן הָאוֹמֵר לְשִׁפְחָתוֹ: ״הוֹלֵךְ גֵּט שִׁחְרוּרֵךְ שָׁעָה אַחַת לִפְנֵי מִיתָתִי״ – הֲרֵי אֵלּוּ לֹא יֹאכְלוּ בַּתְּרוּמָה, שֶׁמָּא יָמוּת לְאַחַר שָׁעָה.

יא. הָאוֹמֵר לַעֲשָׂרָה: ״כִּתְבוּ גֵּט וּתְנוּ לְאִשְׁתִּי״, אֶחָד כּוֹתֵב בְּמַעֲמַד כֻּלָּן. ״הוֹלִיכוּ גֵּט לְאִשְׁתִּי״ – אֶחָד מוֹלִיךְ לְכֻלָּן. ״כִּלְכֶם הוֹלִיכוּ״ – אֶחָד מוֹלִיךְ בְּמַעֲמַד כֻּלָּן, לְפִיכָךְ אִם מֵת אֶחָד מֵהֶן – הֲרֵי הַגֵּט פָּסוּל.

מַסֶּכֶת גִּטִּין פֶּרֶק חֲמִישִׁי

א. הָיָה צָלוּב וּמֻגָּיד, וְרָמַז לִכְתֹּב גֵּט לְאִשְׁתּוֹ – כּוֹתְבִין וְנוֹתְנִין לָהּ כָּל זְמַן שֶׁיֵּשׁ בּוֹ נְשָׁמָה. הָיָה חוֹלֶה וּמְשָׁתֵּק, אָמְרוּ: נִכְתּוֹב גֵּט לְאִשְׁתְּךָ? הִרְכִּין בְּרֹאשׁוֹ, בּוֹדְקִין אוֹתוֹ שָׁלֹשׁ פְּעָמִים, אִם אָמַר עַל לָאו וְלָאו וְעַל הֵן הֵן – דְּבָרָיו קַיָּמִין. וּכְשֶׁם שֶׁבּוֹדְקִין אוֹתוֹ לְגֵטִין, כָּךְ בּוֹדְקִין אוֹתוֹ לְמַקָּחוֹת, וְלִמַּתָּנוֹת, וְלִירוּשׁוֹת, וְלְעֵדוּת.

ב. ״הֲרֵי זֶה גִּטֵּךְ מֵהַיּוֹם אִם מַתִּי מֵחֳלִי זֶה״, אִם מֵת מֵחֳלִי זֶה, וְעָמַד וְהָלַךְ בַּשּׁוּק וְחָלָה וָמֵת – אוֹמְדִין אוֹתוֹ, אִם מֵחֲמַת חֳלִי הָרִאשׁוֹן מֵת – הֲרֵי זֶה גֵּט, וְאִם לָאו – אֵינוֹ גֵּט. ״זֶה גִּטֵּךְ מֵהַיּוֹם אִם מַתִּי מֵחֳלִי זֶה״, וְנָפַל הַבַּיִת עָלָיו, אוֹ הִכִּישׁוֹ נָחָשׁ – אֵינוֹ גֵּט. ״אִם לֹא אֶעֱמֹד מֵחֳלִי זֶה״, נָפַל עָלָיו בַּיִת, וּנְשָׁכוֹ נָחָשׁ – הֲרֵי זֶה גֵּט, שֶׁלֹּא עָמַד מֵאוֹתוֹ חֳלִי.

ג. הָאוֹמֵר לְאִשְׁתּוֹ: ״הֲרֵי זֶה גִּטֵּךְ מֵהַיּוֹם וּלְאַחַר מִיתָתִי״, רַבִּי אוֹמֵר: גֵּט, וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: אֵינוֹ גֵּט. אִם מֵת, חוֹלֶצֶת וְלֹא מִתְיַבֶּמֶת. וְכֵן הָאוֹמֵר לְשִׁפְחָתוֹ: ״הֵילֵךְ גֵּט שִׁחְרוּרֵךְ מֵהַיּוֹם וּלְאַחַר מִיתָתִי״. רַבִּי אוֹמֵר: גֵּט שִׁחְרוּר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: שִׁחְרוּר עֲבָדִים כִּגְּטֵי נָשִׁים. הָאוֹמֵר: ״עֲשׂוּ לְעַבְדִּי פְּלוֹנִי בֶּן חוֹרִין מֵהַיּוֹם וּלְאַחַר מִיתָתִי״ – לֹא אָמַר כְּלוּם. וְכוֹפִין אֶת הַיּוֹרְשִׁין לְקַיֵּם דִּבְרֵי הַמֵּת.

הַשָּׁלֵם

ד. ״זֶה גִּטֵּךְ מֵהַיּוֹם אִם מַתִּי מֵחֳלִי זֶה״ – יָמִים שֶׁבֵּינְתַיִם, בְּעָלָהּ זַכַּאי בְּמִצְיָאתָהּ, בְּמַעֲשֶׂה יָדֶיהָ וּבְהֲפָרַת נְדָרֶיהָ, וְיוֹרֶשֶׁת וּמְטַמְּאָה לָהּ. כְּלָלוֹ שֶׁל דָּבָר: הֲרֵי הִיא כְּאִשְׁתּוֹ לְכָל דָּבָר, אֶלָּא שֶׁאֵין צָרִיכָה הֵימֶנּוּ גֵּט שֵׁנִי; דִּבְרֵי רַבִּי יְהוּדָה. רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: בְּעֵילָתוֹ תְּלוּיָה. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: בְּעֵילָתוֹ סָפֵק, וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: מְגֹרֶשֶׁת וְאֵינָהּ מְגֹרֶשֶׁת, וּבִלְבַד שֶׁיָּמוּת. לֹא תִתְיַחֵד עִמּוֹ, אֲפִלּוּ בְּנָהּ הַקָּטָן, לְפִי שֶׁאֵינָהּ בּוֹשָׁה לְשַׁמֵּשׁ כְּנֶגְדּוֹ. רָאוּהָ שֶׁנִּתְיַחֲדָה עִמּוֹ בָּאֲפֵלָה, אוֹ שֶׁיָּשְׁנָה עִמּוֹ בְּמַרְגְּלוֹת הַמִּטָּה, אֲפִלּוּ הוּא עֵר וְהִיא יְשֵׁנָה, הוּא יָשֵׁן וְהִיא עֵרָה – אֵין חוֹשְׁשִׁין שֶׁמָּא נִתְעַסְּקוּ בְּדָבָר אַחֵר, וְחוֹשְׁשִׁין מִשּׁוּם זְנוּת, וְאֵין חוֹשְׁשִׁין מִשּׁוּם קִדּוּשִׁין. רַבִּי יִשְׁמָעֵאל בֶּן רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: אַף חוֹשְׁשִׁין מִשּׁוּם קִדּוּשִׁין. רָאוּ שְׁנַיִם שֶׁנִּתְיַחֲדָה עִמּוֹ – צְרִיכָה הֵימֶנּוּ גֵּט שֵׁנִי. אֶחָד – אֵינָהּ צְרִיכָה הֵימֶנּוּ גֵּט שֵׁנִי. אֶחָד בְּשַׁחֲרִית וְאֶחָד בֵּין הָעַרְבַּיִם, זֶה הָיָה מַעֲשֶׂה, וּבָא וְשָׁאַל רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן תַּדַּאי לַחֲכָמִים, וְאָמְרוּ: אֶחָד הֵן, וְאֵין צְרִיכָה מִמֶּנּוּ גֵּט שֵׁנִי.

ה. ״הֲרֵי זֶה גִּטֵּךְ עַל מְנָת שֶׁתִּתְּנִי לִי מָאתַיִם זוּז״, וָמֵת, אִם נָתְנָה – אֵין זְקוּקָה לְיָבָם. וְאִם לָאו – זְקוּקָה. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: תִּתֵּן לְאָבִיו וּלְאָחִיו אוֹ לְאֶחָד מִן הַיּוֹרְשִׁים. ״הֲרֵי זֶה גִּטֵּךְ עַל מְנָת שֶׁתִּתְּנִי לִי מָאתַיִם זוּז, וְנִתְקָרַע הַגֵּט אוֹ שֶׁנֶּאֱבַד – מְגֹרֶשֶׁת, וּלְאַחַר לֹא תִּנָּשֵׂא עַד שֶׁתִּתֵּן. ״לִכְשֶׁתִּתְּנִי לִי מָאתַיִם זוּז״, וְנִתְקָרַע גֵּט אוֹ אָבַד, אִם נָתְנָה – הֲרֵי זֶה גֵּט. אִם לָאו – אֵינוֹ גֵּט. ״הֲרֵי זֶה גִּטֵּךְ עַל מְנָת שֶׁתִּתְּנִי לִי מָאתַיִם זוּז״, וְחָזַר וְאָמַר לָהּ: ״הֲרֵי זֶה גִּטֵּךְ מֵעַכְשָׁיו״ – לֹא אָמַר כְּלוּם. כֵּיצַד יַעֲשֶׂה? יִטְּלֵנוּ מִיָּדָהּ וַיַּחְזֹר וְיִתְּנֶנּוּ לָהּ.

ו. ״הֲרֵי זֶה גִּטֵּךְ עַל מְנָת שֶׁתְּשַׁמְּשִׁי אֶת אַבָּא, וְעַל מְנָת שֶׁתְּנִיקִי אֶת בְּנִי״, שִׁמְּשָׁתוּ שָׁעָה אַחַת וְהֵנִיקָתְתּוּ שָׁעָה אַחַת – הֲרֵי זֶה גֵּט. ״עַל מְנָת שֶׁתְּנִיקִי אֶת בְּנִי״ – עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה חֹדֶשׁ; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר:

תּוֹסֶפְתָּא

שִׁמוֹנֶה עָשָׂר חֹדֶשׁ. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: מוֹנִין לַתִּינוֹק מִשָּׁעַת לִידָתוֹ. ״עַל מִנָּת שֶׁתְּשַׁמְּשִׁי אֶת אַבָּא וְעַל מְנָת שֶׁתְּנִיקִי אֶת בְּנִי – הֲרֵי זוֹ מְגֹרֶשֶׁת מִיָּד, עַד שֶׁיֹּאמַר: ׳לֹא תְּשַׁמְּשִׁי וְלֹא תְּנִיקִי׳; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: אִם נִתְקַיְּים הַתְּנַאי – מְגֹרֶשֶׁת, וְאִם לָאו – אֵינָהּ מְגֹרֶשֶׁת. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: אֵין תְּנַאי בִּכְתוּבִין שֶׁאֵינוֹ כָּפוּל.

ז. ״עַל מְנָת שֶׁתְּשַׁמְּשִׁי אֶת אַבָּא, וְעַל מְנָת שֶׁתְּנִיקִי אֶת בְּנִי״, וּמֵת הָאָב אוֹ הַבֵּן, הוֹאִיל וְלֹא נִתְקַיְּים הַתְּנַאי – אֵינוֹ גֵּט; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא נִתְקַיְּים הַתְּנַאי, יְכוֹלָה הִיא שֶׁתֹּאמַר לוֹ: ׳תֵּן לִי אֶבְיךְ וַאֲשַׁמְּשֶׁנּוּ, תֵּן לִי אֶת בִּנְךָ וַאֲנִיקֶנּוּ׳. ״עַל מְנָת שֶׁתְּשַׁמְּשִׁי אֶת אַבָּא׳, וְאָמַר הָאָב: ״אִי אֶפְשִׁי שֶׁתְּשַׁמְּשֶׁנּוּ׳, הוֹאִיל וְלֹא נִתְקַיְּים הַתְּנַאי – אֵינוֹ גֵּט. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: אִם בְּהַקְפָּדָה אָמַר – אֵינוֹ גֵּט, אִם בְּרָצוֹן אָמַר – הֲרֵי זֶה גֵּט.

ח. ״הֲרֵי זֶה גִּטֵּךְ עַל מְנָת שֶׁתְּשַׁמְּשִׁי אֶת אַבָּא שְׁתֵּי שָׁנִים, וְעַל מְנָת שֶׁתְּנִיקִי אֶת בְּנִי שְׁתֵּי שָׁנִים׳, וְנִתְקָרַע הַגֵּט אוֹ אָבַד, אֲפִלּוּ בְּתוֹךְ שְׁתֵּי שָׁנִים – הֲרֵי זֶה גֵּט, שֶׁהָאוֹמֵר ״עַל מְנָת׳ כְּאוֹמֵר ״מֵעַכְשָׁו׳ דָּמִי, ״לְכִשֶּׁתְּשַׁמְּשִׁי אֶת אַבָּא שְׁתֵּי שָׁנִים, לְכִשֶּׁתְּנִיקִי אֶת בְּנִי שְׁתֵּי שָׁנִים׳, וְנִתְקָרַע הַגֵּט אוֹ שֶׁאָבַד בְּתוֹךְ שְׁתֵּי שָׁנִים – אֵינוֹ גֵּט. לְאַחַר שְׁתֵּי שָׁנִים – הֲרֵי זֶה גֵּט. ״עַל מְנָת שֶׁתְּשַׁמְּשִׁי אֶת אַבָּא שְׁתֵּי שָׁנִים, וְ״עַל מְנָת שֶׁתְּנִיקִי אֶת בְּנִי שְׁתֵּי שָׁנִים׳, וָמֵת – יִתְקַיְּים הַתְּנַאי, אֲפִלּוּ לְאַחַר מִיתָה.

ט. אַנְטִיפַּרְס בִּיהוּדָה, כְּפַר עוֹתְנַאי בַּגָּלִיל, בֵּינְתַיִם – מַטִּילִין אוֹתוֹ לְחוּמְרָא, מְגֹרֶשֶׁת וְאֵינוֹ מְגֹרֶשֶׁת. ״שֶׁאֲנִי הוֹלֵךְ מִיהוּדָה לַגָּלִיל׳, וְהִגִּיעַ לְאַנְטִיפַּרְס, וְחָזַר – בָּטֵל הַתְּנַאי. ״שֶׁאֲנִי הוֹלֵךְ מִגָּלִיל׳, וְהִגִּיעַ לְכַפַּר עוֹתְנַאי וְחָזַר – בָּטֵל הַתְּנַאי. ״שֶׁאֲנִי הוֹלֵךְ לְמְדִינַת הַיָּם׳, וְהִגִּיעַ לְעַכּוֹ וְחָזַר – בָּטֵל הַתְּנַאי.

הַשָּׁלֵם

״שֶׁאֲנִי מְפָרֵשׁ לַיָּם הַגָּדוֹל׳, וְהִגִּיעַ לְמָקוֹם שֶׁהַסְּפִינוֹת מְפָרְשׁוֹת, וְחָזַר – בָּטֵל הַתְּנַאי.

י. ״הֲרֵי זֶה גִּטֵּךְ כָּל זְמַן שֶׁאֶעֱבֹר מִכָּנֶגֶד פָּנַיִךְ שְׁלֹשִׁים יוֹם׳, הָיָה הוֹלֵךְ וּבָא הוֹלֵךְ וּבָא, הוֹאִיל וְלֹא נִתְיַחֵד עִמָּהּ – הֲרֵי זֶה גֵּט. וְלֹא תִּנָּשֵׂא, עַד שֶׁיַּעֲבֹר מִכָּנֶגֶד פָּנֶיהָ שְׁלֹשִׁים יוֹם.

יא. ״הֲרֵי זֶה גִּטֵּךְ אִם לֹא בָּאתִי מִכָּאן וְעַד שְׁנַיִם עָשָׂר חֹדֶשׁ׳, וּמֵת בְּתוֹךְ שְׁנֵים עָשָׂר חֹדֶשׁ – לֹא תִּנָּשֵׂא. וְרַבּוֹתֵינוּ הִתִּירוּ לָהּ לִנָּשֵׂא. וְאִם נִתְקָרַע גֵּט אוֹ אָבַד בְּתוֹךְ שְׁנֵים עָשָׂר חֹדֶשׁ – אֵינוֹ גֵּט. ״לְאַחַר שְׁנֵים עָשָׂר חֹדֶשׁ׳ – הֲרֵי זֶה גֵּט. ״הֲרֵי זֶה גִּטֵּךְ עַל מְנָת שֶׁתִּתְּנִי לִי מָאתַיִם זוּז׳, וְחָזַר וְאָמַר לָהּ: ״הֲרֵי הֵן מְחוּלִּין לָךְ׳ – לֹא אָמַר כְּלוּם. כֵּיצַד יַעֲשֶׂה? יִטֹּל מִמֶּנָּה, וְיַחֲזֹר וְיִתֵּנֶם לָהּ, וְיֹאמַר: ״הֲרֵי הֵן מְחוּלִּין לָךְ׳.

יב. ״הֲרֵי זֶה גִּטֵּךְ עַל מְנָת שֶׁלֹּא תִּלְכִי לְבֵית אָבִיךְ לְעוֹלָם׳, ״עַל מְנָת שֶׁלֹּא תִּשְׁתִּי יַיִן לְעוֹלָם׳ – אֵינוֹ גֵּט, שֶׁמָּא תֵּלֵךְ, וְשֶׁמָּא תִּשְׁתֶּה. ״עַל מְנָת שֶׁלֹּא תֵּלְכִי לְבֵית אָבִיךְ, מִכָּאן וְעַד שְׁלֹשִׁים יוֹם׳, ״עַל מְנָת שֶׁלֹּא תִּשְׁתִּי יַיִן מִכָּאן וְעַד שְׁלֹשִׁים יוֹם׳ – הֲרֵי זֶה גֵּט, וְאֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ שֶׁמָּא תֵּלֵךְ וְשֶׁמָּא תִּשְׁתֶּה.

יג. ״הֲרֵי זֶה גִּטֵּךְ עַל מְנָת שֶׁלֹּא תַּעֲלִי בְּאִילָן זֶה׳, וְ״עַל מְנָת שֶׁלֹּא תַּעֲלִי בְּכֹתֶל זֶה׳, נִקְצַץ הָאִילָן נִסְתַּר הַכֹּתֶל – הֲרֵי זֶה גֵּט. ״עַל מְנָת שֶׁתַּעֲלִי בְּאִילָן זֶה׳, וְ״שֶׁתַּעֲלִי בְּכֹתֶל זֶה׳, וְנִקְצַץ הָאִילָן וְנָפַל הַכֹּתֶל – אֵינוֹ גֵּט. ״עַל מְנָת שֶׁלֹּא תַּפְרִיחִי בָּאֲוִיר׳, וְ״עַל מְנָת שֶׁלֹּא תַּעַבְרִי אֶת הַיָּם הַגָּדוֹל בְּרַגְלַיִךְ׳ – הֲרֵי זֶה גֵּט. ״עַל מְנָת שֶׁתַּפְרִיחִי בָּאֲוִיר׳, וְ״עַל מְנָת שֶׁתַּעַבְרִי אֶת הַיָּם הַגָּדוֹל בְּרַגְלַיִךְ׳ – הֲרֵי זֶה אֵינוֹ גֵּט. רַבִּי יְהוּדָה בֶּן תֵּימָא אוֹמֵר: כָּזֶה גֵּט! כְּלָל אָמַר רַבִּי יְהוּדָה בֶּן תֵּימָא: כָּל תְּנַאי שֶׁאֵי אֶפְשָׁר לָהּ לַעֲשׂוֹת, וְהִתְנָה עִמָּהּ, לֹא נִתְכַּוֵּן זֶה, אֶלָּא לְהַפְלִיגָהּ, בֵּין שֶׁאָמַר בַּפֶּה, וּבֵין שֶׁאָמַר בַּשֶּׁטַר. כְּלָלוֹ שֶׁל דָּבָר: כָּל תְּנַאי הַמִּתְקַיְּים בַּפֶּה – נִתְקַיְּים בִּשְׁטָר, כָּל תְּנַאי שֶׁאֵין מִתְקַיְּים בַּפֶּה – אֵין מִתְקַיְּים בִּשְׁטָר.

תּוֹסֶפְתָּא

מַסֶּכֶת גִּיטִּין פֶּרֶק שִׁישִּׁי

א. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: אֲפִלּוּ קָרוֹב לָהּ מִיל וּבָא כֶּלֶב וּנְטָלוֹ – אֵינָהּ מְגֹרֶשֶׁת. וְאִם לָאו – מְגֹרֶשֶׁת. הָיָה הוּא מְבַפְּנִים וְהִיא מִבַּחוּץ, זָרְקוּ לָהּ, כֵּיוָן שֶׁיָּצְאָה מֵאִסְקוּפָּה וְלַחוּץ – הֲרֵי זוֹ מְגֹרֶשֶׁת. הָיָה הוּא מִבַּחוּץ וְהִיא מִבְּפָנִים וּזָרְקוּ לָהּ, כֵּיוָן שֶׁנִּכְנַס מֵאִסְקוּפָּה וּלְפָנִים – הֲרֵי זוֹ מְגֹרֶשֶׁת.

ב. אָמַר לָהּ: ׳כִּנְסִי שְׁטַר חוֹב זֶה׳, אוֹ שֶׁמְּצָאתוּ מֵאֲחוֹרֶיהָ, קוֹרְאָהּ וַהֲרֵי הוּא גִּטָּהּ, וְאַחַר כָּךְ אָמַר לָהּ: ׳הֵא גִּטֵּךְ׳. רַבִּי אוֹמֵר: גֵּט. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר: אֵינוֹ גֵּט, עַד שֶׁיֹּאמַר לָהּ בִּשְׁעַת מַתָּנָה – ׳הֵא גִּטֵּךְ׳. נְתָנוֹ בְּיָדָהּ וְהִיא יְשֵׁנָה, נִנְעֶרֶת קוֹרְאָהּ, וְאַחַר כָּךְ אָמַר לָהּ: ׳הֵא גִּטֵּךְ׳. רַבִּי אוֹמֵר: גֵּט. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר: אֵינוֹ גֵּט, עַד שֶׁיֹּאמַר לָהּ בִּשְׁעַת מַתָּנָה: ׳הֵא גִּטֵּךְ׳.

ג. הָיְתָה עוֹמֶדֶת עַל רֹאשׁ הַגָּג וּזְרָקוֹ לָהּ, כֵּיוָן שֶׁהִגִּיעַ לַאֲוִיר הַגַּג – הֲרֵי זוֹ מְגֹרֶשֶׁת. הוּא מִלְמַעְלָה וְהִיא מִלְמַטָּה, וּזְרָקוֹ לָהּ, כֵּיוָן שֶׁיָּצָא מֵרְשׁוּת הַגַּג, נִמְחַק אוֹ נִשְׂרַף – הֲרֵי זוֹ מְגֹרֶשֶׁת.

ד. הֲרֵי זֶה גִּטֵּךְ, וְנָטַלְתּוֹ מִיָּדוֹ, וְהִטִּילַתּוּ לַיָּם אוֹ לַנָּהָר, חָזַר וְאָמַר לָהּ: ׳שְׁטַר פָּסוּל הוּא׳! ׳נְיָר חָלָק הוּא׳! לֹא כָּל הַיָּמִנּוּ לְאָסְרָהּ.

ה. בֵּית הִלֵּל אוֹמְרִים: אֵין אָדָם פּוֹטֵר אֶת אִשְׁתּוֹ בְּגֵט יָשָׁן, שֶׁלֹּא יְהֵא גִּטָּהּ גָּדוֹל מִבְּנָהּ.

ו. כָּתַב לְשֵׁם הַפַּרְכִין, לְשֵׁם הוּרְכִּינוּס, אוֹ שֶׁהָיָה שָׁם שְׁנֵי מְלָכִים עוֹמְדִים, וְכָתַב לְשֵׁם אֶחָד מֵהֶם – כָּשֵׁר, לְשֵׁם אֲבִי אָבִיו – כָּשֵׁר. לְשֵׁם אֲבִי מִשְׁפָּחָה – פָּסוּל. אִם הָיוּ נִקְרָאִין עַל שְׁמוֹ – כָּשֵׁר. גֵּר שֶׁשִּׁנָּה שְׁמוֹ כְּשֵׁם הָעוֹבֵד כּוֹכָבִים – כָּשֵׁר. וְכֵן אַתָּה אוֹמֵר בְּגִיּוֹרֶת. גִּטֵּין הַבָּאִין מִמְּדִינַת הַיָּם, אַף עַל פִּי שֶׁשְּׁמוֹתֵיהֶן כִּשְׁמוֹת הַכּוּתִים – כְּשֵׁרִים, מִפְּנֵי שֶׁיִּשְׂרָאֵל שֶׁבִּמְדִינַת הַיָּם – שְׁמוֹתֵיהֶן כִּשְׁמוֹת הַכּוּתִים.

הַשָּׁלֵם

ז. הָיָה לוֹ שְׁתֵּי נָשִׁים, אַחַת בַּגְּלִיל וְאַחַת בִּיהוּדָה, וְלוֹ שְׁנֵי שֵׁמוֹת, אֶחָד בִּיהוּדָה וְאֶחָד בַּגְּלִיל, גֵּרֵשׁ אִשְׁתּוֹ שֶׁבִּיהוּדָה בְּשֵׁם שֶׁשֵּׁבַגְּלִיל, וְאִשְׁתּוֹ שֶׁבַּגְּלִיל בְּשֵׁם שֶׁבִּיהוּדָה – פָּסוּל. וְאִם אָמַר: אֲנִי פְּלוֹנִי שֶׁבִּיהוּדָה עִם הַשֵּׁם שֶׁיֵּשׁ לִי בַּגְּלִיל. וְנָשׂוּי אֲנִי אִשָּׁה מִגְּלִיל, אוֹ שֶׁהָיָה בְּמָקוֹם אַחֵר. נִכְתַּב לַמָּקוֹם לְשֵׁם אֶחָד מֵהֶם – כָּשֵׁר. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: אֲפִלּוּ כָּתַב שֵׁם דִּיהוּדָה בַּגְּלִיל וְשֵׁם דְּגָלִיל בִּיהוּדָה – כָּשֵׁר.

ח. כָּל עֲרָיוֹת שֶׁאָמְרוּ צָרוֹתֵיהֶן מַתָּרוֹת, הָלְכוּ צָרוֹת אֵלּוּ וְנִשְּׂאוּ וְנִמְצְאוּ אֵלּוּ אִילוֹנִית – תֵּצֵא מִזֶּה וּמִזֶּה, וּשְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה דְּבָרִים בָּהּ; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר שֶׁאָמַר מִשּׁוּם רַבִּי עֲקִיבָא. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: אֵין מַמְזֵרִים בִּיבָמָה. הַכּוֹנֵס אֶת יְבִמְתּוֹ, וְהָלְכָה צָרָתָהּ וְנִשֵּׂאת לְאַחֵר, וְנִמְצֵאת זוֹ אִילוֹנִית, תֵּצֵא הִיא מִזֶּה וּמִזֶּה, וּשְׁלֹשָׁה עָשָׂר דְּבָרִים בָּהּ; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר שֶׁאָמַר מִשּׁוּם רַבִּי עֲקִיבָא. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: אֵין מַמְזֵרִים בִּיבָמָה.

ט. הַנּוֹתֵן גֵּט לְאִשְׁתּוֹ, וְלֹא סִיְּמוּ; בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: פְּסָלָהּ מִן הַכְּתוּבָּה. הוֹלִיךְ אִשְׁתּוֹ אֵצֶל לַבְלָר, וְנָטַל גִּטָּהּ וּנְתָנוֹ לָהּ, וְלֹא אָמַר לָהּ: ׳הֵא גִּטֵּךְ׳. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: אִם עֲסוּקִין בְּאוֹתוֹ עִנְיָן – מְגֹרֶשֶׁת. וְאִם לָאו – אֵין מְגֹרֶשֶׁת. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר: לֹא נֶחְלְקוּ בֵּית שַׁמַּאי וּבֵית הִלֵּל עַל הַמְּגָרֵשׁ אֶת אִשְׁתּוֹ, וְלָנָה עִמּוֹ בַּפּוּנְדָּקִי, מִשּׁוּם שֶׁאֵין צְרִיכָה הֵימֶנּוּ גֵּט שֵׁנִי, עַל מָה נֶחְלְקוּ? עַל שֶׁרָאוּהָ שֶׁנִּבְעֲלָה.

י. גֵּט פָּשׁוּט שֶׁכָּתוּב בּוֹ עֵד אֶחָד, מְקֻשָּׁר שֶׁכָּתוּב בּוֹ שְׁנֵי עֵדִים, עֲדָיו מְתוּכוֹ – תֵּצֵא הִיא וּשְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה דְּבָר בָּהּ; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר שֶׁאָמַר מִשּׁוּם רַבִּי עֲקִיבָא. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: אֵין הָעֵדִים חוֹתְמִין עַל הַגֵּט אֶלָּא מִפְּנֵי תִּקּוּן הָעוֹלָם.

יא. אֵיזֶהוּ גֵּט קָרֵחַ? כָּל שֶׁיֵּשׁ בּוֹ שִׁבְעָה קְשָׁרִים וְשִׁשָּׁה עֵדִים, שִׁשָּׁה קְשָׁרִים וַחֲמִשָּׁה עֵדִים, חֲמִשָּׁה קְשָׁרִים וְאַרְבָּעָה עֵדִים, אַרְבָּעָה קְשָׁרִים וּשְׁלֹשָׁה עֵדִים, שְׁלֹשָׁה

תּוֹסֶפְתָּא

קְשָׁרִים וּשְׁנֵי עֵדִים, פָּחוֹת מִכָּאן – אֵין מַשְׁלִימִין עָלָיו אֶלָּא קְרוֹבִין הָרְאוּיִן לְהָעִיד בְּמָקוֹם אַחֵר.

מַסֶּכֶת גִּיטִּין פֶּרֶק שְׁבִיעִי

א. הַמְגָרֵשׁ אֶת אִשְׁתּוֹ וְאָמַר לָהּ: ׳הֲרֵי אַתְּ מְתֻרֶּשֶׁת לְכָל אָדָם אֶלָּא לְפְלוֹנִי׳; רַבִּי אֱלִיעֶזֶר מְתִירָהּ לִנָּשֵׂא לְכָל אָדָם חוּץ מֵאוֹתוֹ הָאִישׁ. וּמוֹדֶה רַבִּי אֱלִיעֶזֶר שֶׁאִם נִשֵּׂאת לְאַחֵר וְנִתְאַרְמְלָה אוֹ נִתְגָּרְשָׁה, שֶׁמֻּתֶּרֶת לִנָּשֵׂא לְזֶה שֶׁנֶּאֶסְרָה עָלָיו. לְאַחַר פְּטִירָתוֹ שֶׁל רַבִּי אֱלִיעֶזֶר, נִכְנְסוּ אַרְבָּעָה זְקֵנִים לְהָשִׁיב עַל דְּבָרָיו, אֵלּוּ הֵן: רַבִּי יוֹסֵי הַגְּלִילִי, וְרַבִּי טַרְפוֹן, וְרַבִּי אֱלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה, וְרַבִּי עֲקִיבָא.

ב. נַעֲנָה רַבִּי טַרְפוֹן וְאָמַר: הֲרֵי שֶׁהָלְכָה זוֹ וְנִשֵּׂאת לְאָחִיו שֶׁל זֶה שֶׁנֶּאֶסְרָה עָלָיו וּמֵת בְּלֹא בָנִים, הֵיאַךְ זוֹ מִתְיַבֶּמֶת? לֹא נִמְצָא זֶה מַתְנֶה עַל מָה שֶׁכָּתוּב בַּתּוֹרָה? וְכָל הַמַּתְנֶה עַל מָה שֶׁכָּתוּב בַּתּוֹרָה – תְּנָאוֹ בָּטֵל! הָא לְמַדְנוּ, דְּאֵין זֶה כְּרִיתוּת. נַעֲנָה רַבִּי יוֹסֵי הַגְּלִילִי וְאָמַר: הֵיכָן מָצִינוּ הָאָסוּר לָזֶה וּמֻתָּר לָזֶה? הָאָסוּר – אָסוּר לַכֹּל! וְהַמֻּתָּר – מֻתָּר לַכֹּל! הָא לְמַדְנוּ שֶׁאֵין זוֹ כְּרִיתוּת.

ג. רַבִּי אֱלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה אוֹמֵר: כְּרִיתוּת – דָּבָר הַכְּתוּבָה בֵּינוֹ לְבֵינָהּ, הָא לְמַדְנוּ, שֶׁאֵין זוֹ כְּרִיתוּת. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: רוֹאֶה אֲנִי אֶת דִּבְרֵי רַבִּי אֱלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה מִדִּבְרֵי כֻלָּן. נַעֲנָה רַבִּי עֲקִיבָא וְאָמַר: הֲרֵי שֶׁהָלְכָה זוֹ וְנִשֵּׂאת לְאָחִד מִן הַשּׁוּק, וְהָיָה לָהּ בָּנִים וְנִתְאַרְמְלָה אוֹ נִתְגָּרְשָׁה, וְעָמְדָה וְנִשֵּׂאת לָזֶה שֶׁנֶּאֶסְרָה עָלָיו, לֹא נִמְצָא גֵּט בָּטֵל וּבָנֶיהָ מַמְזֵרִים? הָא לְמַדְתָּ, שֶׁאֵין זֶה כְּרִיתוּת. דָּבָר אַחֵר, הֲרֵי שֶׁהָיָה זֶה שֶׁנֶּאֶסְרָה לוֹ כֹּהֵן וָמֵת, הַמְגָרֵשׁ אַלְמָנָה אֶצְלוֹ, וּגְרוּשָׁה לְכָל אָדָם לֹא נִמְצֵאת? וְקַל וָחוֹמֶר מַה גְּרוּשָׁה שֶׁהִיא קַלָּה, אֲסוּרָה בְּשִׁבְיל צַד גְּרוּשִׁין שֶׁבָּהּ, אֵשֶׁת אִישׁ שֶׁהִיא חֲמוּרָה לֹא כָּל שֶׁכֵּן? הָא לְמַדְתָּ, שֶׁאֵין זֶה כְּרִיתוּת. אָמַר לוֹ רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: אֵין מְשִׁיבִין אֶת הָאֲרִי לְאַחַר מִיתָה.

הַשָּׁלֵם

ד. דָּבָר אַחֵר, אֶת מִי הֶחֱמִירָה תּוֹרָה, כֹּהֵל גְּרוּשָׁה אוֹ כֹּהֵל אַלְמָנָה? חֲמוּרָה גְּרוּשָׁה מֵאַלְמָנָה, מַה אַלְמָנָה קַלָּה נֶאֱסָרָה מִן הַמִּתָּר לָהּ, גְּרוּשָׁה חֲמוּרָה אֵינוֹ דִּין שֶׁתֵּאָסֵר מִן הַמִּתָּר לָהּ? הָא לְמַדְנוּ שֶׁאֵין זוֹ כְּרִיתוּת.

ה. דָּבָר אַחֵר, הָלְכָה וְנִשֵּׂאת לְאַחֵר, וְהָיוּ לוֹ בָּנִים הַיְּמָנָה וָמֵת, כְּשֶׁהִיא חוֹזֶרֶת לָזֶה שֶׁנֶּאֶסְרָה עָלָיו, לֹא נִמְצְאוּ בָנָיו שֶׁל רִאשׁוֹן מַמְזֵרִים? הָא לְמַדְנוּ שֶׁאֵין זוֹ כְּרִיתוּת. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר: הָלְכָה וְנִשֵּׂאת לְאַחֵר וְגֵרְשָׁהּ, וְאָמַר לָהּ: הֲרֵי אַתְּ מֻתֶּרֶת לְכָל אָדָם, הֵיאַךְ זֶה מַתִּיר מַה שֶּׁאָסַר הָרִאשׁוֹן? הָא לְמַדְנוּ שֶׁאֵין זוֹ כְּרִיתוּת.

ו. גֵּט שֶׁאֵין בּוֹ זְמַן, אַבָּא שָׁאוּל אוֹמֵר: אֲפִלּוּ כָתוּב בּוֹ: ׳אֲנִי הַיּוֹם גְּרַשְׁתִּיךְ׳ – כָּשֵׁר. ׳כִּתְבוּ בְּיוֹם שֶׁקָּרַע פְּלוֹנִי שִׁטָּרוֹתָיו׳ – כָּשֵׁר. גֵּט שֶׁאֵין עָלָיו עֵדִים אֶלָּא שֶׁנָּתְנוּ לָהּ בִּפְנֵי עֵדִים – כָּשֵׁר, מִשּׁוּם רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אָמְרוּ: מֵבִיא עֵדִים לְבֵית דִּין, וְאֵין צָרִיךְ לְהָבִיא אֶת הַגֵּט, וְגוֹבֶה מִנְּכָסִים מְשֻׁעְבָּדִים.

ז. גֵּט שֶׁיֵּשׁ בּוֹ מַחַק, אוֹ תָּלוּי מִגּוֹפוֹ – פָּסוּל, שֶׁלֹּא מִגּוֹפוֹ – כָּשֵׁר. אִם הֶחֱזִירוֹ מִלְמַטָּה, אֲפִלּוּ מִגּוֹפוֹ – כָּשֵׁר. גֵּט שֶׁחָתְמוּ עָלָיו עֵדָיו, אַחַר שְׁאֵלַת שָׁלוֹם – פָּסוּל, שֶׁלֹּא חָתְמוּ אֶלָּא עַל שְׁאֵלַת שָׁלוֹם. הֶחֱזִיר בּוֹ דָּבָר אֶחָד אוֹ שְׁנֵי דְּבָרִים מֵעִנְיָנוֹ שֶׁל גֵּט – כָּשֵׁר.

ח. כְּתָבוֹ בְּדַף זֶה, וְחָתְמוּ עָדָיו בְּדַף שֵׁנִי – פָּסוּל. הֶחֱזִיר בּוֹ דָּבָר אֶחָד אוֹ שְׁנֵי דְּבָרִים מֵעִנְיָנוֹ שֶׁל גֵּט – כָּשֵׁר.

ט. הִרְחִיק אֶת הָעֵדִים מִן הַכְּתָב מִלֹּא שִׁתֵּי שִׁיטִין – פָּסוּל. פָּחוֹת מִכֵּן – כָּשֵׁר. כַּמָּה יַרְחִיק אֶת הָעֵדִים מִן הַכְּתָב וְיִהְיֶה כָּשֵׁר? כְּדֵי שֶׁיְּהוּ נִקָּרִין עִמּוֹ; דִּבְרֵי רַבִּי. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: מִלֹּא שִׁיטָּה אַחַת. רַבִּי דּוֹסְתַּאי בֶּן רַבִּי יַנַּאי אוֹמֵר: מִלֹּא חֲתִימַת שְׁנֵי עֵדִים.

י. גֵּט שֶׁחָתְמוּ עָלָיו חֲמִשָּׁה עֵדִים, וְנִמְצְאוּ שְׁלֹשָׁה הָרִאשׁוֹנִים קְרוֹבִין אוֹ פְּסוּלִין –

תּוֹסֶפְתָּא

תִּתְקַיֵּם עֵדוּת בִּשְׁאָר עֵדִים. גֵּט שֶׁכְּתָבוֹ בַּחֲמִשָּׁה לְשׁוֹנוֹת, וְחָתְמוּ עָלָיו חֲמִשָּׁה עֵדִים בַּחֲמִשָּׁה לְשׁוֹנוֹת – פָּסוּל. נִקְרַע – כָּשֵׁר. נִתְקָרַע – פָּסוּל. נִקְרַע בּוֹ קֶרַע שֶׁל בֵּית דִּין – פָּסוּל. נִמּוֹק אוֹ שֶׁהִרְקִיב, אוֹ שֶׁנַּעֲשָׂה כִּכְבָרָה – כָּשֵׁר. נִמְחַק אוֹ שֶׁנִּטְשְׁטֵשׁ וּבִבּוּאָה שֶׁלּוֹ קַיֶּמֶת, אִם יָכוֹל לִקְרוֹת – כָּשֵׁר, אִם לָאו – פָּסוּל.

יא. ״אֲנִי עֵד, חָתַמְתִּי עֵד״, אִם הָיָה כָּתָב יָדוֹ יוֹצֵא מִמָּקוֹם אַחֵר – כָּשֵׁר. וְאִם לָאו – פָּסוּל. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: תַּקָּנָה גְּדוֹלָה הִתְקִינוּ שֶׁיִּהוּ הָעֵדִים מְשִׂימִין אֶת שְׁמָן בְּגִטִּין.

מַסֶּכֶת קִדּוּשִׁין פֶּרֶק רִאשׁוֹן

א. הָאִשָּׁה נִקְנֵית בְּשָׁלֹשׁ דְּרָכִים, וְקוֹנָה אֶת עַצְמָהּ בִּשְׁתֵּי דְּרָכִים. נִקְנֵית בְּכֶסֶף בִּשְׁטָר וּבִבְיָאָה. בְּכֶסֶף כֵּיצַד? נָתַן לָהּ כֶּסֶף אוֹ שָׁוֶה כֶּסֶף, אָמַר לָהּ: ״הֲרֵי אַתְּ מְקֻדֶּשֶׁת לִי״, ״הֲרֵי אַתְּ לְאִינְתּוּ״ – הֲרֵי זוֹ מְקֻדֶּשֶׁת. אֲבָל נָתְנָה הִיא לוֹ כֶּסֶף, אוֹ שָׁוֶה כֶּסֶף, וְאָמְרָה לוֹ: ״הֲרֵינִי מְאֹרֶסֶת לְךָ״, ״הֲרֵינִי מְקֻדֶּשֶׁת לְךָ״, ״הֲרֵינִי לְךָ לְאִינְתּוּ״ – אֵינָהּ מְקֻדֶּשֶׁת. וּבִשְׁטָר כֵּיצַד? אֵין צָרִיךְ לוֹמַר בִּשְׁטָר שֶׁיֵּשׁ בּוֹ שָׁוֶה פְּרוּטָה, וַהֲלֹא הִיא מְקֻדֶּשֶׁת בְּדָבָר שֶׁיֵּשׁ בּוֹ שָׁוֶה פְּרוּטָה, אֶלָּא אֲפִלּוּ כָּתַב עַל חֶרֶס וְנָתַן לָהּ עַל נֵיר, וְנָתַן לָהּ – הֲרֵי זוֹ מְקֻדֶּשֶׁת. וּבִבְיָאָה, כָּל בִּיאָה שֶׁהִיא לְשֵׁם קִדּוּשִׁין – אֵינָהּ מְקֻדֶּשֶׁת לְשֵׁם קִדּוּשִׁין – אֵינָהּ מְקֻדֶּשֶׁת.

ב. לֹא יִשָּׂא אָדָם אִשָּׁה עַד שֶׁתִּגְדַּל בַּת אֲחוֹתוֹ אוֹ עַד שֶׁיִּמְצָא אֶת הֶהָגוֹן לוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (וַיִּקְרָא יט, כט): ״וּמָלְאָה הָאָרֶץ זִמָּה״ – זִמָּה הִיא״. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: זֶה פָּנוּי שֶׁבָּא עַל הַפְּנוּיָה שֶׁלֹּא לְשֵׁם אִישׁוּת. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: מִנַּיִן שֶׁעָנוּשׁ לִפְנֵי הַמָּקוֹם כְּאִלּוּ בָּא עַל אִשָּׁה וְאִמָּהּ? נֶאֱמַר כָּאן ״זִמָּה״, וְנֶאֱמַר לְהַלָּן זִמָּה, שֶׁנֶּאֱמַר (וַיִּקְרָא כ, יד): ״וְאִישׁ אֲשֶׁר יִקַּח אֶת אִשָּׁה וְאֶת אִמָּהּ זִמָּה הוּא״ וְגוֹ׳. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב אוֹמֵר: מִתּוֹךְ שֶׁבָּא עַל נָשִׁים הָרַבֵּה, וְאֵין יָדוּעַ עַל אֵיזֶה מֵהֶן בָּא, וְכֵן הִיא, שֶׁבָּאוּ עָלֶיהָ אֲנָשִׁים הָרַבֵּה, וְאֵינָהּ יוֹדַעַת הָרַבֵּה, וְאֵין יָדוּעַ מֵאֵיזוֹ מֵהֶן קִבְּלָה, נִמְצָא זֶה נוֹשֵׂא אֶת בִּתּוֹ וְזֶה נוֹשֵׂא אֶת אֲחוֹתוֹ, נִמְצָא כָּל הָעוֹלָם מִתְמַלֵּא מַמְזֵרִין. יָתֵר עַל כֵּן אָמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב: לֹא יִשָּׂא אָדָם אִשָּׁה בִּמְדִינָה זוֹ וְיֵלֵךְ וְיִשָּׂא בִּמְדִינָה אַחֶרֶת, שֶׁמָּא יִזְדַּוְּגוּ זֶה לָזֶה, וְנִמְצָא אָח נוֹשֵׂא אֲחוֹתוֹ, לְכָךְ נֶאֱמַר: ״וּמָלְאָה הָאָרֶץ זִמָּה״. רַבִּי יְהוּדָה בֶּן בְּתֵירָא אוֹמֵר: הָרֵי הוּא אוֹמֵר (וַיִּקְרָא יט, כט): ״וְלֹא תִזְנֶה הָאָרֶץ״, מִזְּנִין הֵן הַפְּרוּטוֹת זֶה מִזֶּה, שֶׁהוּא לֹא כֹהֵן וְלֹא לֵוִי, וְלֹא יִשְׂרְאֵל, הִכְרִיעוּ חֲכָמִים לְסַיֵּעַ; דִּבְרֵי רַבִּי יְהוּדָה בֶּן בְּתֵירָא, שֶׁנֶּאֱמַר (יִרְמְיָה ג, ב-ג): ״שְׂאִי עֵינַיִךְ עַל שְׂפָיִם וּרְאִי אֵיפֹה לֹא שֻׁגַּלְתְּ; וַיִּמְנְעוּ רְבִבִים״ וְגוֹ׳.

ג. אֵיזֶהוּ גֵּרָעוֹן כֶּסֶף? רָצָה לִפְדּוֹת אֶת עַצְמוֹ בְּתוֹךְ הַשָּׁנִים הָאֵלּוּ – מְחַשֵּׁב אֶת הַמָּעוֹת וְאֶת הַשָּׁנִים, וְנוֹתֵן לָרַבּוֹ, מִפְּנֵי שֶׁיַּד הָעֶבֶד עַל הָעֶלְיוֹנָה. אֵיזוֹ הִיא חֶזְקַת קַרְקָעוֹת? נָעַל וְגָדַר וּפָרַץ כָּל שֶׁהוּא – הֲרֵי זוֹ חֶזְקָה. אֵיזוֹ הִיא חֶזְקַת עֲבָדִים? נָעַל לוֹ סַנְדָּלוֹ, הִתִּיר לוֹ סַנְדָּלוֹ, וְהוֹלִיךְ כֵּלָיו אַחֲרָיו לְבֵית הַמֶּרְחָץ, הִפְשִׁיטוֹ, הִרְחִיצוֹ, סָכוֹ, גִּרְדוֹ, הִלְבִּישׁוֹ הִנְעִילוֹ, הִגְבִּיהוֹ – קָנָאוֹ. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן: אֵין לְךָ חֶזְקָה גְּדוֹלָה מִזּוֹ.

ד. וְקוֹנֶה אֶת עַצְמוֹ בְּרֹאשֵׁי אִבְרִים, וְקוֹנֶה אֶת עַצְמוֹ בְּכֶסֶף עַל יְדֵי אֲחֵרִים, וּבִשְׁטָר עַל יְדֵי עַצְמוֹ, מִפְּנֵי שֶׁהוּא כְּנוֹתֵן מִשְּׁמֹאלוֹ לִימִינוֹ; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: בְּכֶסֶף עַל יְדֵי עַצְמוֹ, בִּשְׁטָר עַל יְדֵי אֲחֵרִים, וּבִלְבַד שֶׁיִּהֵא הַכֶּסֶף שֶׁל אֲחֵרִים, וְאוֹמֵר לוֹ: ׳עַל מְנָת שֶׁאֵין לְךָ רְשׁוּת אֶלָּא לִפְדּוֹת בּוֹ׳. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר מִשּׁוּם רַבִּי מֵאִיר: אַף בִּשְׁטָר עַל יְדֵי אֲחֵרִים, אֲבָל לֹא עַל יְדֵי עַצְמוֹ.

ה. סְפִינָה נִקְנֵית בִּמְשִׁיכָה. רַבִּי נָתָן אוֹמֵר: סְפִינָה וְאוֹתִיּוֹת נִקְנוֹת בִּמְשִׁיכָה וּבִשְׁטָר. כְּתַב לֹא מָשַׁךְ, מָשַׁךְ לֹא כָתַב – לֹא קָנָה עַד שֶׁיִּכְתֹּב וְיִמְשֹׁךְ. אֵיזוֹ הִיא מְשִׁיכָה? בֵּין שֶׁמָּשַׁךְ בֵּין שֶׁהִנְהִיג, בֵּין שֶׁקָּרָא לָהּ וּבָאת

הַשָּׁלֵם

תּוֹסֶפְתָּא

אַחֲרָיו – הֲרֵי זוֹ מִשְׁיכָה. אֵיזוֹ הִיא מְסִירָה? כָּל שֶׁמָּסַר לוֹ פְּרוּמְבָּיָא וּמוֹסָרָה – הֲרֵי זוֹ מְסִירָה. אֵימָתַי אָמְרוּ מְטַלְטְלִין נִקְנִין בְּמְשִׁיכָה, בִּרְשׁוּת הָרַבִּים אוֹ בְּחָצֵר שֶׁאֵינָהּ שֶׁל שְׁנֵיהֶם בִּרְשׁוּת הַלּוֹקֵחַ, כֵּיוָן שֶׁקִּבֵּל עָלָיו קִנְיָה. בִּרְשׁוּת הַמּוֹכֵר, עַד שֶׁיַּגְבִּיהַּ אוֹ עַד שֶׁיּוֹצִיא מֵרְשׁוּת הַבְּעָלִים, בִּרְשׁוּת זֶה, הַמַּפְקִדִים אֶצְלוֹ עַד שֶׁיְּקַבֵּל עָלָיו אוֹ עַד שֶׁיַּשְׁכִּיר לוֹ אֶת מְקוֹמָן.

ו. הֶחָלִיף עִמּוֹ קַרְקָעוֹת בְּקַרְקָעוֹת, מְטַלְטְלִין בְּמְטַלְטְלִין, קַרְקָעוֹת בְּמְטַלְטְלִין, מְטַלְטְלִין בְּקַרְקָעוֹת, כֵּיוָן שֶׁזָּכָה זֶה – נִתְחַיֵּב זֶה בַּחֲלִיפָיו.

ז. רְשׁוּת הַגָּבוֹהַּ בְּכֶסֶף כֵּיצַד? גִּזְבָּר שֶׁנָּתַן מָעוֹת הֶקְדֵּשׁ בְּמְטַלְטְלִין – קָנָה הֶקְדֵּשׁ בְּכָל מָקוֹם שֶׁהוּא. וּבְהֶדְיוֹט לֹא קָנָה עַד שָׁעָה שֶׁיִּמְשׁךְ. אֲמִירָתוֹ לַגָּבוֹהַּ כִּמְסִירָתוֹ לַהֶדְיוֹט, כֵּיצַד? הָאוֹמֵר: ׳שׁוֹר זֶה עוֹשָׂה וּבֵית זֶה הֶקְדֵּשׁ׳, אֲפִלּוּ מִכָּאן וְעַד סוֹף הָעוֹלָם – קָנָה. וּבְהֶדְיוֹט – לֹא קָנָה עַד שֶׁיַּחֲזִיק וְיִמְשׁךְ.

ח. אֵיזוֹ הִיא מִצְוַת עֲשֵׂה שֶׁהַזְּמַן גְּרָמָא? כְּגוֹן סֻכָּה וְלוּלָב וּתְפִלִּין. אֵיזוֹ הִיא מִצְוַת עֲשֵׂה שֶׁלֹּא הַזְּמַן גְּרָמָא? כְּגוֹן אֲבֵדָה וְשִׁלּוּחַ הַקֵּן וּמְעָקֶה וְצִיצִית. רַבִּי שִׁמְעוֹן פּוֹטֵר אֶת הַנָּשִׁים מִן הַצִּיצִית, מִפְּנֵי שֶׁהוּא מִצְוַת עֲשֵׂה שֶׁהַזְּמַן גְּרָמָא. אֵיזוֹ הִיא מִצְוַת הַבֵּן עַל הָאָב? מַאֲכִיל וּמַשְׁקֶה, מַלְבִּישׁ וּמְכַסֶּה, מוֹצִיא וּמַכְנִיס וּמַרְחִיץ אֶת פָּנָיו יָדָיו וְרַגְלָיו, אֶחָד הָאִישׁ וְאֶחָד הָאִשָּׁה, אֶלָּא שֶׁהָאִישׁ סַפֵּק בְּיָדוֹ לַעֲשׂוֹת, וְאִשָּׁה אֵין סַפֵּק בְּיָדָהּ לַעֲשׂוֹת, מִפְּנֵי שֶׁיֵּשׁ רְשׁוּת אֲחֵרִים עָלֶיהָ. אֵיזוֹ הִיא מִצְוַת אָב עַל הַבֵּן? לְמוּלוֹ, וְלִפְדּוֹתוֹ, וּלְלַמְּדוֹ תּוֹרָה, וּלְלַמְּדוֹ אֻמָּנוּת, וּלְהַשִּׁיאוֹ אִשָּׁה. וְיֵשׁ אוֹמְרִים: אַף לְהַשִּׁיטוֹ בַּנָּהָר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: כָּל שֶׁאֵין מְלַמֵּד אֶת בְּנוֹ אֻמָּנוּת כְּאִלּוּ מְלַמְּדוֹ לִסְטוּת.

ט. רַבָּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: כָּל שֶׁיֵּשׁ בְּיָדוֹ אֻמָּנוּת לְמָה הוּא דּוֹמֶה? לְכֶרֶם שֶׁאֵין מָקָף גָּדֵר, וְלָחָרִישׁ שֶׁאֵין מָקָף סָיָג, וְכָל שֶׁאֵין בְּיָדוֹ

הַשָּׁלֵם

אֻמָּנוּת לְמָה הוּא דּוֹמֶה? לְכֶרֶם שֶׁאֵין מָקָף גָּדֵר, וְלָחָרִישׁ שֶׁאֵין מָקָף סָיָג. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר מִשּׁוּם רַבָּן גַּמְלִיאֵל: כָּל שֶׁבְּיָדוֹ אֻמָּנוּת, לְמָה הוּא דּוֹמֶה? לְאִשָּׁה שֶׁיֵּשׁ לָהּ בַּעַל, בֵּין שֶׁהִיא מִתְקַשֶּׁטֶת וּבֵין שֶׁאֵינָהּ מִתְקַשֶּׁטֶת, אֵין הַכֹּל מִסְתַּכְּלִין בָּהּ. וְאִם אֵין מִתְקַשֶּׁטֶת אֵינָהּ יְרֵאָה. וְכָל שֶׁאֵין בְּיָדוֹ אֻמָּנוּת, לְמָה הוּא דּוֹמֶה? לְאִשָּׁה שֶׁאֵין לָהּ בַּעַל, בֵּין מִתְקַשֶּׁטֶת בֵּין שֶׁאֵינָהּ מִתְקַשֶּׁטֶת – הַכֹּל מִסְתַּכְּלִין בָּהּ. וְאִם אֵין מִתְקַשֶּׁטֶת לְתוֹכָהּ הִיא לֹא תֵהֵא לָהּ מוֹרָא. רַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי אֶלְיעֶזֶר אוֹמֵר מִשּׁוּם רַבָּן גַּמְלִיאֵל: כָּל שֶׁבְּיָדוֹ אֻמָּנוּת, לְמָה הוּא דּוֹמֶה? לְכֶרֶם גָּדוּר שֶׁאֵין בְּהֵמָה וְחַיָּה נִכְנָסִין לְתוֹכָהּ, וְאֵין עוֹבְרִין וְשָׁבִין נִכְנָסִין לְתוֹכָהּ, וְאֵין רוֹאִין אֶת מַה שֶּׁבְּתוֹכוֹ, וְכָל שֶׁאֵין בְּיָדוֹ אֻמָּנוּת, לְמָה הוּא דּוֹמֶה? לְכֶרֶם פָּרוּץ שֶׁבְּהֵמָה וְחַיָּה נִכְנָסִין לְתוֹכָהּ, וְעוֹבְרִים וְשָׁבִים נִכְנָסִין לְתוֹכָהּ וְרוֹאִין מַה שֶּׁבְּתוֹכוֹ.

י. רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: כָּל מִצְוָה שֶׁנִּתְחַיְּבוּ בָהּ יִשְׂרָאֵל קֹדֶם כִּנִּיסָתָן לָאָרֶץ, נוֹהֶגֶת בָּאָרֶץ וּבְחוּץ לָאָרֶץ, וְשֶׁלֹּא נִתְחַיְּבוּ בָהּ אֶלָּא מִשֶּׁבָּאוּ לָאָרֶץ – אֵין נוֹהֶגֶת אֶלָּא בָאָרֶץ, חוּץ מֵהַשְׁמָטַת מִלְוֶה וּגְאֻלַּת מִמְכָּר, וְשִׁלּוּחַ עֶבֶד עִבְרִי, שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁלֹּא נִתְחַיְּבוּ בָהֶן אֶלָּא מִשֶּׁבָּאוּ לָאָרֶץ – נוֹהֶגֶת בָּאָרֶץ וּבְחוּץ לָאָרֶץ.

יא. הָעוֹשֶׂה מִצְוָה אַחַת, מֵטִיבִין לוֹ וּמַאֲרִיכִין לוֹ אֶת יָמָיו, וְנוֹחֵל אֶת הָאָרֶץ. וְכָל הָעוֹבֵר עֲבֵרָה אַחַת, מְרִיעִין לוֹ וּמְקַצְּרִין אֶת יָמָיו, וְאֵינוֹ נוֹחֵל אֶת הָאָרֶץ, עַל זֶה נֶאֱמַר (קֹהֶלֶת ט, יח): ״וְחוֹטֵא אֶחָד יְאַבֵּד טוֹבָה הַרְבֵּה״, בְּחֹטֶא יְחִידִי שֶׁחָטָא זֶה אִבֵּד מִמֶּנּוּ טוֹבוֹת הַרְבֵּה. לְעוֹלָם יְהֵא אָדָם רוֹאֶה אֶת עַצְמוֹ כְּאִלּוּ חֶצְיוֹ זַכַּאי וְחֶצְיוֹ חַיָּב, עָשָׂה מִצְוָה אַחַת – אַשְׁרָיו שֶׁהִכְרִיעַ אֶת עַצְמוֹ לְכַף זְכוּת, עָבַר עֲבֵרָה אַחַת – אוֹי לוֹ שֶׁהִכְרִיעַ עַצְמוֹ לְכַף חוֹבָה, עַל זֶה נֶאֱמַר: ״וְחוֹטֵא אֶחָד יְאַבֵּד טוֹבָה הַרְבֵּה״, בְּשִׁבְיל חֹטֶא יְחִידִי שֶׁעָשָׂה זֶה – אִבֵּד מִמֶּנּוּ טוֹבוֹת הַרְבֵּה. רַבִּי שִׁמְעוֹן בְּרַבִּי אֶלְיעֶזֶר אוֹמֵר

תּוֹסֶפְתָּא

הַשָּׁלֵם

מְשׁוּם רַבִּי מֵאִיר: לְפִי שֶׁהַיָּחִיד נִדּוֹן אַחַר רַבּוֹ, וְהָעוֹלָם נִדּוֹן אַחַר רַבּוֹ, לְעוֹלָם יְהֵא אָדָם רוֹאֶה אֶת עַצְמוֹ חֶצְיוֹ זַכַּאי וְחֶצְיוֹ חַיָּב, וְאֶת הָעוֹלָם חֶצְיוֹ זַכַּאי וְחֶצְיוֹ חַיָּב, עָשָׂה מִצְוָה אַחַת, אַשְׁרָיו שֶׁהִכְרִיעַ אֶת עַצְמוֹ וְאֶת הָעוֹלָם לְכַף זְכוּת, עָבַר עֲבֵרָה אַחַת, אוֹי לוֹ שֶׁהִכְרִיעַ אֶת עַצְמוֹ וְאֶת הָעוֹלָם לְכַף חוֹבָה, וְעַל זֹאת נֶאֱמַר: "וְחוֹטֵא אֶחָד יְאַבֵּד טוֹבָה הַרְבֵּה", בְּחֵטְא יְחִידִי שֶׁחָטָא זֶה אִבֵּד מִמֶּנּוּ וּמִן הָעוֹלָם טוֹבוֹת הַרְבֵּה. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: הָיָה אָדָם צַדִּיק כָּל יָמָיו, וּבָאַחֲרוֹנָה מָרַד – אִבֵּד אֶת הַכֹּל, שֶׁנֶּאֱמַר (יְחֶזְקֵאל לג, יב): "צִדְקַת הַצַּדִּיק לֹא תַצִּילֶנּוּ בְּיוֹם פִּשְׁעוֹ". הָיָה אָדָם רָשָׁע כָּל יָמָיו וְעָשָׂה תְּשׁוּבָה בָּאַחֲרוֹנָה – הַמָּקוֹם מְקַבְּלוֹ, וְאֵין מַזְכִּירִין לוֹ שׁוּב רִשְׁעוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר (שָׁם): "וְרִשְׁעַת הָרָשָׁע לֹא יִכָּשֵׁל בָּהּ בְּיוֹם שׁוּבוֹ מֵרִשְׁעוֹ" וְגוֹ'. כָּל הָעוֹסֵק בִּשְׁלָשְׁתָּן, בְּמִקְרָא בְּמִשְׁנָה וּבְדֶרֶךְ אֶרֶץ, עַל זֶה נֶאֱמַר (קֹהֶלֶת ד, יב): "וְהַחוּט הַמְשֻׁלָּשׁ לֹא בִמְהֵרָה יִנָּתֵק".

ישעיהו פרק כא

א מַשָּׂא מִדְבַּר־יָם כְּסוּפוֹת בַּנֶּגֶב לַחֲלֹף מִמִּדְבָּר
בָּא מֵאֶרֶץ נוֹרָאָה: **ב** חָזוּת קָשָׁה הֻגַּד־לִי הַבּוֹגֵד |
בוֹגֵד וְהַשּׁוֹדֵד | שׁוֹדֵד עֲלִי עֵילָם צוּרִי מָדָי כָּל־
אַנְחָתָהּ הִשְׁבַּתִּי: **ג** עַל־כֵּן מָלְאוּ מָתְנַי חַלְחָלָה
צִירִים אֲחָזוּנִי כְּצִירֵי יוֹלֵדָה נַעֲוֵיתִי מִשְּׁמֹעַ
נִבְהַלְתִּי מֵרְאוֹת: **ד** תָּעָה לְבָבִי פַּלָּצוּת בִּעֲתָתְנִי
אֶת נֶשֶׁף חִשְׁקִי שָׂם לִי לַחֲרָדָה: **ה** עָרֹךְ הַשֻּׁלְחָן
צָפֹה הַצָּפִית אָכוֹל שָׁתֹה קוּמוּ הַשָּׂרִים מִשְׁחוּ
מָגֵן: {ס} **ו** כִּי כֹה אָמַר אֵלַי אֲדֹנָי לֶךְ הַעֲמֵד
הַמְצַפֶּה אֲשֶׁר יִרְאֶה יַגִּיד: **ז** וְרָאָה רֶכֶב צֶמֶד
פָּרָשִׁים רֶכֶב חֲמוֹר רֶכֶב גָּמָל וְהִקְשִׁיב קֶשֶׁב רַב־
קָשֶׁב: **ח** וַיִּקְרָא אַרְיֵה עַל־מִצְפֶּה | אֲדֹנָי אָנֹכִי
עֹמֶד תָּמִיד יוֹמָם וְעַל־מִשְׁמַרְתִּי אָנֹכִי נִצָּב כָּל־
הַלֵּילוֹת: **ט** וְהִנֵּה־זֶה בָּא רֶכֶב אִישׁ צֶמֶד פָּרָשִׁים
וַיַּעַן וַיֹּאמֶר נָפְלָה נָפְלָה בָּבֶל וְכָל־פְּסִילֵי אֱלֹהֶיהָ
שִׁבַּר לָאָרֶץ: **י** מְדֻשָּׁתִי וּבֶן־גָּרְנִי אֲשֶׁר שָׁמַעְתִּי
מֵאֵת יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל הִגַּדְתִּי לָכֶם:
{פ}

יא מַשָּׂא דוּמָה אֵלַי קֹרֵא מִשֵּׂעִיר שֹׁמֵר מַה־
מִּלַּיְלָה שֹׁמֵר מַה־מִּלָּיל: **יב** אָמַר שֹׁמֵר אָתָה בֹקֶר
וְגַם־לָיְלָה אִם־תִּבְעָיוּן בְּעָיוּ שֻׁבוּ אֲתָיוּ: {פ}
יג מַשָּׂא בַּעְרֶב בַּיַּעַר בַּעַרְבֹ תָּלִינוּ אָרְחוֹת
דְּדָנִים: **יד** לִקְרַאת צָמֵא הֵתָיוּ מָיִם יֹשְׁבֵי אֶרֶץ
תֵּימָא בְּלַחְמוֹ קִדְּמוּ נֹדֵד: **טו** כִּי־מִפְּנֵי חֲרָבוֹת
נָדָדוּ מִפְּנֵי | חֶרֶב נְטוּשָׁה וּמִפְּנֵי קֶשֶׁת דְּרוּכָה
וּמִפְּנֵי כֹּבֶד מִלְחָמָה: {ס} **טז** כִּי־כֹה אָמַר אֲדֹנָי
אֵלַי בְּעוֹד שָׁנָה כִּשְׁנֵי שָׂכִיר וְכָלָה כָּל־כְּבוֹד
קֵדָר: **יז** וּשְׁאָר מִסְפַּר־קֶשֶׁת גִּבּוֹרֵי בְּנֵי־קֵדָר
יִמְעֲטוּ כִּי יְהוָה אֱלֹהֵי־יִשְׂרָאֵל דִּבֵּר: {ס}

ישעיהו פרק כב

א מַשָּׂא גֵּיא חִזָּיוֹן מַה־לָּךְ אֲפוֹא כִּי־עָלִית כֻּלָּךְ
לַגַּגוֹת: **ב** תְּשֻׂאוֹת | מְלֵאָה עִיר הוֹמִיָּה קִרְיָה
עַלִּיזָה חֲלָלַיִךְ לֹא חַלְלֵי־חֶרֶב וְלֹא מֵתֵי
מִלְחָמָה: **ג** כָּל־קְצִינַיִךְ נָדְדוּ־יַחַד מִקֶּשֶׁת אֻסָּרוּ
כָּל־נִמְצָאַיִךְ אֻסְּרוּ יַחְדָּו מֵרָחוֹק בָּרָחוּ: **ד** עַל־כֵּן
אָמַרְתִּי שְׁעוּ מִנִּי אֲמָרֵר בַּבֶּכִי אַל־תָּאִיצוּ לְנַחֲמֵנִי
עַל־שֹׁד בַּת־עַמִּי: **ה** כִּי יוֹם מְהוּמָה וּמְבוּסָה
וּמְבוכָה לַאדֹנָי יְהוִה צְבָאוֹת בְּגֵי חִזָּיוֹן מְקַרְקַר
קֵר וְשׁוֹעַ אֶל־הָהָר: **ו** וְעֵילָם נָשָׂא אַשְׁפָּה בְּרֶכֶב
אָדָם פָּרָשִׁים וְקִיר עֵרָה מָגֵן: **ז** וַיְהִי מִבְחַר־
עֲמָקַיִךְ מָלְאוּ רָכֶב וְהַפָּרָשִׁים שֹׁת שָׁתוּ
הַשָּׁעְרָה: **ח** וַיְגַל אֵת מָסַךְ יְהוּדָה וַתַּבֵּט בַּיּוֹם
הַהוּא אֶל־נֶשֶׁק בֵּית הַיָּעַר: **ט** וְאֵת בְּקִיעֵי עִיר־
דָּוִד רְאִיתֶם כִּי־רַבּוּ וַתְּקַבְּצוּ אֶת־מֵי הַבְּרֵכָה
הַתַּחְתּוֹנָה: **י** וְאֶת־בָּתֵּי יְרוּשָׁלַם סְפַרְתֶּם וַתִּתְצוּ
הַבָּתִּים לְבַצַּר הַחוֹמָה: **יא** וּמִקְוָה | עֲשִׂיתֶם בֵּין
הַחֹמֹתַיִם לְמֵי הַבְּרֵכָה הַיְשָׁנָה וְלֹא הִבַּטְתֶּם אֶל־
עֹשֶׂיהָ וְיֹצְרָהּ מֵרָחוֹק לֹא רְאִיתֶם: **יב** וַיִּקְרָא אֲדֹנָי
יְהוִה צְבָאוֹת בַּיּוֹם הַהוּא לִבְכִי וּלְמִסְפֵּד וּלְקָרְחָה
וְלַחֲגֹר שָׂק: **יג** וְהִנֵּה | שָׂשׂוֹן וְשִׂמְחָה הָרֹג | בָּקָר
וְשָׁחֹט צֹאן אָכֹל בָּשָׂר וְשָׁתוֹת יַיִן אָכוֹל וְשָׁתוֹ כִּי
מָחָר נָמוּת: **יד** וְנִגְלָה בְאָזְנֵי יְהוָה צְבָאוֹת אִם־
יְכֻפַּר הֶעָוֹן הַזֶּה לָכֶם עַד־תְּמֻתוּן אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה
צְבָאוֹת: {פ}
טו כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה צְבָאוֹת לֵךְ־בֹּא אֶל־הַסֹּכֵן
הַזֶּה עַל־שֶׁבְנָא אֲשֶׁר עַל־הַבָּיִת: **טז** מַה־לְּךָ פֹּה

וּמִי לְךָ פֹּה כִּי־חָצַבְתָּ לְךָ פֹּה קֶבֶר חֹצְבֵי מָרוֹם קִבְרוֹ חֹקְקֵי בַסֶּלַע מִשְׁכָּן לוֹ׃ **יז** הִנֵּה יְהוָה מְטַלְטֶלְךָ טַלְטֵלָה גֶּבֶר וְעֹטְךָ עָטֹה׃ **יח** צָנוֹף יִצְנָפְךָ צְנָפָה כַּדּוּר אֶל־אֶרֶץ רַחֲבַת יָדָיִם שָׁמָּה תָּמוּת וְשָׁמָּה מַרְכְּבוֹת כְּבוֹדֶךָ קְלוֹן בֵּית אֲדֹנֶיךָ׃ **יט** וַהֲדַפְתִּיךָ מִמַּצָּבֶךָ וּמִמַּעֲמָדְךָ יֶהֱרָסֶךָּ׃ **כ** וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא וְקָרָאתִי לְעַבְדִּי לְאֶלְיָקִים בֶּן־חִלְקִיָּהוּ׃ **כא** וְהִלְבַּשְׁתִּיו כֻּתָּנְתֶּךָ וְאַבְנֵטְךָ אֲחַזְּקֶנּוּ וּמֶמְשַׁלְתְּךָ אֶתֵּן בְּיָדוֹ וְהָיָה לְאָב לְיוֹשֵׁב יְרוּשָׁלַם וּלְבֵית יְהוּדָה׃ **כב** וְנָתַתִּי מַפְתֵּחַ בֵּית־דָּוִד עַל־שִׁכְמוֹ וּפָתַח וְאֵין סֹגֵר וְסָגַר וְאֵין פֹּתֵחַ׃ **כג** וּתְקַעְתִּיו יָתֵד בְּמָקוֹם נֶאֱמָן וְהָיָה לְכִסֵּא כָבוֹד לְבֵית אָבִיו׃ **כד** וְתָלוּ עָלָיו כָּל | כְּבוֹד בֵּית־אָבִיו הַצֶּאֱצָאִים וְהַצְּפִעוֹת כֹּל כְּלֵי הַקָּטָן מִכְּלֵי הָאַגָּנוֹת וְעַד כָּל־כְּלֵי הַנְּבָלִים׃ **כה** בַּיּוֹם הַהוּא נְאֻם יְהוָה צְבָאוֹת תָּמוּשׁ הַיָּתֵד הַתְּקוּעָה בְּמָקוֹם נֶאֱמָן וְנִגְדְּעָה וְנָפְלָה וְנִכְרַת הַמַּשָּׂא אֲשֶׁר־עָלֶיהָ כִּי יְהוָה דִּבֵּר׃ {פ}

ישעיהו פרק כג

א מַשָּׂא צֹר הֵילִילוּ | אֳנִיּוֹת תַּרְשִׁישׁ כִּי־שֻׁדַּד מִבַּיִת מִבֹּוא מֵאֶרֶץ כִּתִּים נִגְלָה־לָמוֹ׃ **ב** דֹּמּוּ יֹשְׁבֵי אִי סֹחֵר צִידוֹן עֹבֵר יָם מִלְאוּךָ׃ **ג** וּבְמַיִם רַבִּים זֶרַע שִׁחוֹר קְצִיר יְאוֹר תְּבוּאָתָהּ וַתְּהִי סְחַר גּוֹיִם׃ **ד** בּוֹשִׁי צִידוֹן כִּי־אָמַר יָם מָעוֹז הַיָּם לֵאמֹר לֹא־חַלְתִּי וְלֹא־יָלַדְתִּי וְלֹא גִדַּלְתִּי בַּחוּרִים רוֹמַמְתִּי בְתוּלוֹת׃ **ה** כַּאֲשֶׁר־שֵׁמַע לְמִצְרַיִם יָחִילוּ כְּשֵׁמַע צֹר׃ **ו** עִבְרוּ תַּרְשִׁישָׁה הֵילִילוּ יֹשְׁבֵי אִי׃ **ז** הֲזֹאת לָכֶם עַלִּיזָה מִימֵי־קֶדֶם קַדְמָתָהּ יְבִלוּהָ רַגְלֶיהָ מֵרָחוֹק לָגוּר׃ **ח** מִי יָעַץ זֹאת עַל־צֹר הַמַּעֲטִירָה אֲשֶׁר סֹחֲרֶיהָ שָׂרִים כְּנַעֲנֶיהָ נִכְבְּדֵי־אָרֶץ׃ **ט** יְהוָה צְבָאוֹת יְעָצָהּ לְחַלֵּל גְּאוֹן כָּל־צְבִי לְהָקֵל כָּל־נִכְבְּדֵי־אָרֶץ׃ **י** עִבְרִי אַרְצֵךְ כַּיְאֹר בַּת־תַּרְשִׁישׁ אֵין מֵזַח עוֹד׃ **יא** יָדוֹ נָטָה עַל־הַיָּם הִרְגִּיז מַמְלָכוֹת יְהוָה צִוָּה אֶל־כְּנַעַן לַשְׁמֵד מָעֻזֶּיהָ׃ **יב** וַיֹּאמֶר לֹא־תוֹסִיפִי עוֹד לַעְלוֹז הַמְעֻשָּׁקָה בְּתוּלַת בַּת־צִידוֹן כתיים כִּתִּים קוּמִי עֲבֹרִי גַּם־שָׁם לֹא־יָנוּחַ לָךְ׃ **יג** הֶן | אֶרֶץ כַּשְׂדִּים זֶה הָעָם לֹא הָיָה אַשּׁוּר יְסָדָהּ לְצִיִּים הֵקִימוּ בחיניו בָּחוּנָיו עוֹרְרוּ אַרְמְנוֹתֶיהָ שָׂמָהּ לְמַפֵּלָה׃ **יד** הֵילִילוּ אֳנִיּוֹת תַּרְשִׁישׁ כִּי שֻׁדַּד מָעֻזְּכֶן׃ {ס} **טו** וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא וְנִשְׁכַּחַת צֹר שִׁבְעִים שָׁנָה כִּימֵי מֶלֶךְ אֶחָד מִקֵּץ שִׁבְעִים שָׁנָה יִהְיֶה לְצֹר כְּשִׁירַת הַזּוֹנָה׃ **טז** קְחִי כִנּוֹר סֹבִּי עִיר זוֹנָה נִשְׁכָּחָה הֵיטִיבִי נַגֵּן הַרְבִּי־שִׁיר לְמַעַן תִּזָּכֵרִי׃ **יז** וְהָיָה מִקֵּץ | שִׁבְעִים שָׁנָה יִפְקֹד יְהוָה אֶת־צֹר וְשָׁבָה לְאֶתְנַנָּהּ וְזָנְתָה אֶת־כָּל־מַמְלְכוֹת הָאָרֶץ עַל־פְּנֵי הָאֲדָמָה׃ **יח** וְהָיָה סַחְרָהּ וְאֶתְנַנָּהּ קֹדֶשׁ לַיהוָה לֹא יֵאָצֵר וְלֹא יֵחָסֵן כִּי לַיֹּשְׁבִים לִפְנֵי יְהוָה יִהְיֶה סַחְרָהּ לֶאֱכֹל לְשָׂבְעָה וְלִמְכַסֶּה עָתִיק׃ {פ}

ישעיהו פרק כד

א הִנֵּה יְהוָה בּוֹקֵק הָאָרֶץ וּבוֹלְקָהּ וְעִוָּה פָּנֶיהָ וְהֵפִיץ יֹשְׁבֶיהָ׃ **ב** וְהָיָה כָעָם כַּכֹּהֵן כָּעֶבֶד כַּאדֹנָיו כַּשִּׁפְחָה כַּגְּבִרְתָּהּ כַּקּוֹנֶה כַּמּוֹכֵר כַּמַּלְוֶה כַּלֹּוֶה כַּנֹּשֶׁה כָּאֲשֶׁר נֹשֶׁא בּוֹ׃ **ג** הִבּוֹק | תִּבּוֹק הָאָרֶץ וְהִבָּזוֹז | תִּבָּזֵז כִּי יְהוָה דִּבֶּר אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה׃ **ד** אָבְלָה נָבְלָה הָאָרֶץ אֻמְלְלָה נָבְלָה תֵּבֵל

אֻמְלְלוּ מְרוֹם עַם־הָאָרֶץ׃ **ה** וְהָאָרֶץ חֳנְפָה תַּחַת
יְשְׁבֶיהָ כִּי־עָבְרוּ תוֹרֹת חָלְפוּ חֹק הֵפֵרוּ בְּרִית
עוֹלָם׃ **ו** עַל־כֵּן אָלָה אָכְלָה אֶרֶץ וַיֶּאְשְׁמוּ יֹשְׁבֵי
בָהּ עַל־כֵּן חָרוּ יֹשְׁבֵי אֶרֶץ וְנִשְׁאַר אֱנוֹשׁ
מִזְעָר׃ **ז** אָבַל תִּירוֹשׁ אֻמְלְלָה־גָּפֶן נֶאֶנְחוּ כָּל־
שִׂמְחֵי־לֵב׃ **ח** שָׁבַת מְשׂוֹשׂ תֻּפִּים חָדַל שְׁאוֹן
עַלִּיזִים שָׁבַת מְשׂוֹשׂ כִּנּוֹר׃ **ט** בַּשִּׁיר לֹא יִשְׁתּוּ־יָיִן
יֵמַר שֵׁכָר לִשְׁתָּיו׃ **י** נִשְׁבְּרָה קִרְיַת־תֹּהוּ סָגַר כָּל־
בַּיִת מִבּוֹא׃ **יא** צְוָחָה עַל־הַיַּיִן בַּחוּצוֹת עָרְבָה
כָּל־שִׂמְחָה גָּלָה מְשׂוֹשׂ הָאָרֶץ׃ **יב** נִשְׁאַר בָּעִיר
שַׁמָּה וּשְׁאִיָּה יֻכַּת־שָׁעַר׃ **יג** כִּי כֹה יִהְיֶה בְּקֶרֶב
הָאָרֶץ בְּתוֹךְ הָעַמִּים כְּנֹקֶף זַיִת כְּעוֹלְלֹת אִם־כָּלָה
בָּצִיר׃ **יד** הֵמָּה יִשְׂאוּ קוֹלָם יָרֹנּוּ בִּגְאוֹן יְהוָה צָהֲלוּ
מִיָּם׃ **טו** עַל־כֵּן בָּאֵרִים כַּבְּדוּ יְהוָה בְּאִיֵּי הַיָּם שֵׁם
יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל׃ {ס} **טז** מִכְּנַף הָאָרֶץ זְמִרֹת
שָׁמַעְנוּ צְבִי לַצַּדִּיק וָאֹמַר רָזִי־לִי רָזִי־לִי אוֹי לִי
בֹּגְדִים בָּגָדוּ וּבֶגֶד בּוֹגְדִים בָּגָדוּ׃ **יז** פַּחַד וָפַחַת
וָפָח עָלֶיךָ יוֹשֵׁב הָאָרֶץ׃ **יח** וְהָיָה הַנָּס מִקּוֹל
הַפַּחַד יִפֹּל אֶל־הַפַּחַת וְהָעוֹלֶה מִתּוֹךְ הַפַּחַת
יִלָּכֵד בַּפָּח כִּי־אֲרֻבּוֹת מִמָּרוֹם נִפְתָּחוּ וַיִּרְעֲשׁוּ
מוֹסְדֵי אָרֶץ׃ **יט** רֹעָה הִתְרֹעֲעָה הָאָרֶץ פּוֹר
הִתְפּוֹרְרָה אֶרֶץ מוֹט הִתְמוֹטְטָה אָרֶץ׃ **כ** נוֹעַ
תָּנוּעַ אֶרֶץ כַּשִּׁכּוֹר וְהִתְנוֹדְדָה כַּמְלוּנָה וְכָבֵד
עָלֶיהָ פִּשְׁעָהּ וְנָפְלָה וְלֹא־תֹסִיף קוּם׃
{ס} **כא** וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא יִפְקֹד יְהוָה עַל־צְבָא
הַמָּרוֹם בַּמָּרוֹם וְעַל־מַלְכֵי הָאֲדָמָה עַל־
הָאֲדָמָה׃ **כב** וְאֻסְפוּ אֲסֻפָּה אַסִּיר עַל־בּוֹר וְסֻגְּרוּ
עַל־מַסְגֵּר וּמֵרֹב יָמִים יִפָּקֵדוּ׃ **כג** וְחָפְרָה הַלְבָנָה
וּבוֹשָׁה הַחַמָּה כִּי־מָלַךְ יְהוָה צְבָאוֹת בְּהַר צִיּוֹן
וּבִירוּשָׁלַם וְנֶגֶד זְקֵנָיו כָּבוֹד׃ {פ}

ישעיהו פרק כה

א יְהוָה אֱלֹהַי אַתָּה אֲרוֹמִמְךָ אוֹדֶה שִׁמְךָ כִּי
עָשִׂיתָ פֶּלֶא עֵצוֹת מֵרָחֹק אֱמוּנָה אֹמֶן׃ **ב** כִּי שַׂמְתָּ
מֵעִיר לַגָּל קִרְיָה בְצוּרָה לְמַפֵּלָה אַרְמוֹן זָרִים
מֵעִיר לְעוֹלָם לֹא יִבָּנֶה׃ **ג** עַל־כֵּן יְכַבְּדוּךָ עַם־עָז
קִרְיַת גּוֹיִם עָרִיצִים יִירָאוּךָ׃ **ד** כִּי־הָיִיתָ מָעוֹז לַדָּל
מָעוֹז לָאֶבְיוֹן בַּצַּר־לוֹ מַחְסֶה מִזֶּרֶם צֵל מֵחֹרֶב כִּי
רוּחַ עָרִיצִים כְּזֶרֶם קִיר׃ **ה** כְּחֹרֶב בְּצִיּוֹן שְׁאוֹן
זָרִים תַּכְנִיעַ חֹרֶב בְּצֵל עָב זְמִיר עָרִיצִים יַעֲנֶה׃
{פ}

ו וְעָשָׂה יְהוָה צְבָאוֹת לְכָל־הָעַמִּים בָּהָר הַזֶּה
מִשְׁתֵּה שְׁמָנִים מִשְׁתֵּה שְׁמָרִים שְׁמָנִים מְמֻחֲיִם
שְׁמָרִים מְזֻקָּקִים׃ **ז** וּבִלַּע בָּהָר הַזֶּה פְּנֵי־הַלּוֹט |
הַלּוֹט עַל־כָּל־הָעַמִּים וְהַמַּסֵּכָה הַנְּסוּכָה עַל־כָּל־
הַגּוֹיִם׃ **ח** בִּלַּע הַמָּוֶת לָנֶצַח וּמָחָה אֲדֹנָי יְהוִה
דִּמְעָה מֵעַל כָּל־פָּנִים וְחֶרְפַּת עַמּוֹ יָסִיר מֵעַל כָּל־
הָאָרֶץ כִּי יְהוָה דִּבֵּר׃ {פ}
ט וְאָמַר בַּיּוֹם הַהוּא הִנֵּה אֱלֹהֵינוּ זֶה קִוִּינוּ לוֹ
וְיוֹשִׁיעֵנוּ זֶה יְהוָה קִוִּינוּ לוֹ נָגִילָה וְנִשְׂמְחָה
בִּישׁוּעָתוֹ׃ **י** כִּי־תָנוּחַ יַד־יְהוָה בָּהָר הַזֶּה וְנָדוֹשׁ
מוֹאָב תַּחְתָּיו כְּהִדּוּשׁ מַתְבֵּן
במי בְּמוֹ מַדְמֵנָה׃ **יא** וּפֵרַשׂ יָדָיו בְּקִרְבּוֹ כַּאֲשֶׁר
יְפָרֵשׂ הַשֹּׂחֶה לִשְׂחוֹת וְהִשְׁפִּיל גַּאֲוָתוֹ עִם עָרְבוֹת
יָדָיו׃ **יב** וּמִבְצַר מִשְׂגַּב חוֹמֹתֶיךָ הֵשַׁח הִשְׁפִּיל
הִגִּיעַ לָאָרֶץ עַד־עָפָר׃ {ס}

ישעיהו פרק כו

א בַּיּוֹם הַהוּא יוּשַׁר הַשִּׁיר־הַזֶּה בְּאֶרֶץ יְהוּדָה עִיר
עָזֹּנוּ יְשׁוּעָה יָשִׁית חוֹמוֹת וָחֵל׃ **ב** פִּתְחוּ
שְׁעָרִים וְיָבֹא גוֹי־צַדִּיק שֹׁמֵר אֱמֻנִים׃ **ג** יֵצֶר סָמוּךְ

תִּצֹּר שָׁלוֹם | שָׁלוֹם כִּי בְךָ בָּטוּחַ: **ד** בִּטְחוּ בַיהוָה עֲדֵי־עַד כִּי בְיָהּ יְהוָה צ֥וּר עוֹלָמִים: **ה** כִּי הֵשַׁח יֹשְׁבֵי מָרוֹם קִרְיָה נִשְׂגָּבָה יַשְׁפִּילֶנָּה יַשְׁפִּילָהּ עַד־אֶרֶץ יַגִּיעֶנָּה עַד־עָפָר: **ו** תִּרְמְסֶנָּה רָגֶל רַגְלֵי עָנִי פַּעֲמֵי דַלִּים: **ז** אֹרַח לַצַּדִּיק מֵישָׁרִים יָשָׁר מַעְגַּל צַדִּיק תְּפַלֵּס: **ח** אַף אֹרַח מִשְׁפָּטֶיךָ יְהוָה קִוִּינוּךָ לְשֵׁמְךָ וּלְזִכְרְךָ תַּאֲוַת־נָפֶשׁ: **ט** נַפְשִׁי אִוִּיתִךָ בַּלַּיְלָה אַף־רוּחִי בְקִרְבִּי אֲשַׁחֲרֶךָּ כִּי כַּאֲשֶׁר מִשְׁפָּטֶיךָ לָאָרֶץ צֶדֶק לָמְדוּ יֹשְׁבֵי תֵבֵל: **י** יֻחַן רָשָׁע בַּל־לָמַד צֶדֶק בְּאֶרֶץ נְכֹחוֹת יְעַוֵּל וּבַל־יִרְאֶה גֵּאוּת יְהוָה: {פ}

יא יְהוָה רָמָה יָדְךָ בַּל־יֶחֱזָיוּן יֶחֱזוּ וְיֵבֹשׁוּ קִנְאַת־עָם אַף־אֵשׁ צָרֶיךָ תֹּאכְלֵם: {ס} **יב** יְהוָה תִּשְׁפְּת שָׁלוֹם לָנוּ כִּי גַם כָּל־מַעֲשֵׂינוּ פָּעַלְתָּ לָנוּ: {ס} **יג** יְהוָה אֱלֹהֵינוּ בְּעָלוּנוּ אֲדֹנִים זוּלָתֶךָ לְבַד־בְּךָ נַזְכִּיר שְׁמֶךָ: **יד** מֵתִים בַּל־יִחְיוּ רְפָאִים בַּל־יָקֻמוּ לָכֵן פָּקַדְתָּ וַתַּשְׁמִידֵם וַתְּאַבֵּד כָּל־זֵכֶר לָמוֹ: **טו** יָסַפְתָּ לַגּוֹי יְהוָה יָסַפְתָּ לַגּוֹי נִכְבַּדְתָּ רִחַקְתָּ כָּל־קַצְוֵי־אָרֶץ: {פ}

טז יְהוָה בַּצַּר פְּקָדוּךָ צָקוֹן לַחַשׁ מוּסָרֶךָ לָמוֹ: **יז** כְּמוֹ הָרָה תַּקְרִיב לָלֶדֶת תָּחִיל תִּזְעַק בַּחֲבָלֶיהָ כֵּן הָיִינוּ מִפָּנֶיךָ יְהוָה: **יח** הָרִינוּ חַלְנוּ כְּמוֹ יָלַדְנוּ רוּחַ יְשׁוּעֹת בַּל־נַעֲשֶׂה אֶרֶץ וּבַל־יִפְּלוּ יֹשְׁבֵי תֵבֵל: **יט** יְחְיוּ מֵתֶיךָ נְבֵלָתִי יְקוּמוּן הָקִיצוּ וְרַנְּנוּ שֹׁכְנֵי עָפָר כִּי טַל אוֹרֹת טַלֶּךָ וָאָרֶץ רְפָאִים תַּפִּיל: {פ}

כ לֵךְ עַמִּי בֹא בַחֲדָרֶיךָ וְסְגֹר דלתיך דְּלָתְךָ בַּעֲדֶךָ חֲבִי כִמְעַט־רֶגַע עַד־יעבור־ יַעֲבָר־ זָעַם: **כא** כִּי־הִנֵּה יְהוָה יֹצֵא מִמְּקוֹמוֹ לִפְקֹד עֲוֹן יֹשֵׁב־הָאָרֶץ עָלָיו וְגִלְתָה הָאָרֶץ אֶת־דָּמֶיהָ וְלֹא־תְכַסֶּה עוֹד עַל־הֲרוּגֶיהָ: {פ}

ישעיהו פרק כז

א בַּיּוֹם הַהוּא יִפְקֹד יְהוָה בְּחַרְבּוֹ הַקָּשָׁה וְהַגְּדוֹלָה וְהַחֲזָקָה עַל לִוְיָתָן נָחָשׁ בָּרִחַ וְעַל לִוְיָתָן נָחָשׁ עֲקַלָּתוֹן וְהָרַג אֶת־הַתַּנִּין אֲשֶׁר בַּיָּם: {ס} **ב** בַּיּוֹם הַהוּא כֶּרֶם חֶמֶר עַנּוּ־לָהּ: **ג** אֲנִי יְהוָה נֹצְרָהּ לְרְגָעִים אַשְׁקֶנָּה פֶּן יִפְקֹד עָלֶיהָ לַיְלָה וְיוֹם אֶצֳּרֶנָּה: **ד** חֵמָה אֵין לִי מִי־יִתְּנֵנִי שָׁמִיר שַׁיִת בַּמִּלְחָמָה אֶפְשְׁעָה בָּהּ אַצִּיתֶנָּה יָחַד: **ה** אוֹ יַחֲזֵק בְּמָעוּזִּי יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם לִי שָׁלוֹם יַעֲשֶׂה־לִּי: **ו** הַבָּאִים יַשְׁרֵשׁ יַעֲקֹב יָצִיץ וּפָרַח יִשְׂרָאֵל וּמָלְאוּ פְנֵי־תֵבֵל תְּנוּבָה: {פ}

ז הַכְּמַכַּת מַכֵּהוּ הִכָּהוּ אִם־כְּהֶרֶג הֲרֻגָיו הֹרָג: **ח** בְּסַאסְאָה בְּשַׁלְחָהּ תְּרִיבֶנָּה הָגָה בְּרוּחוֹ הַקָּשָׁה בְּיוֹם קָדִים: **ט** לָכֵן בְּזֹאת יְכֻפַּר עֲוֹן־יַעֲקֹב וְזֶה כָּל־פְּרִי הָסֵר חַטָּאתוֹ בְּשׂוּמוֹ | כָּל־אַבְנֵי מִזְבֵּחַ כְּאַבְנֵי־גִר מְנֻפָּצוֹת לֹא־יָקֻמוּ אֲשֵׁרִים וְחַמָּנִים: **י** כִּי עִיר בְּצוּרָה בָּדָד נָוֶה מְשֻׁלָּח וְנֶעֱזָב כַּמִּדְבָּר שָׁם יִרְעֶה עֵגֶל וְשָׁם יִרְבָּץ וְכִלָּה סְעִפֶּיהָ: **יא** בִּיבָשׁ קְצִירָהּ תִּשָּׁבַרְנָה נָשִׁים בָּאוֹת מְאִירוֹת אוֹתָהּ כִּי לֹא עַם־בִּינוֹת הוּא עַל־כֵּן לֹא־יְרַחֲמֶנּוּ עֹשֵׂהוּ וְיֹצְרוֹ לֹא יְחֻנֶּנּוּ: {פ}

יב וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא יַחְבֹּט יְהוָה מִשִּׁבֹּלֶת הַנָּהָר עַד־נַחַל מִצְרַיִם וְאַתֶּם תְּלֻקְּטוּ לְאַחַד אֶחָד בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: {פ}

יג וְהָיָה | בַּיּוֹם הַהוּא יִתָּקַע בְּשׁוֹפָר גָּדוֹל וּבָאוּ הָאֹבְדִים בְּאֶרֶץ אַשּׁוּר וְהַנִּדָּחִים בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם וְהִשְׁתַּחֲווּ לַיהוָה בְּהַר הַקֹּדֶשׁ בִּירוּשָׁלִָם: {פ}

לוח מוהרא"ש

לפי אופק יבנאל עיר ברסלב - עיר השמחה

פרשת שמיני

יום **ראשון**	**כב** / **20**	**לימוד יומי:** **בבלי:** מכות י"ב **ירושלמי:** יבמות י"ח **תוספתא:** גטין ב **נ"ך:** ישעיהו כא **משניות:** מנחות א **זהר:** חלק ב עמ' קצא-קצב	**אסרו חג, ז' לעומר** **עלות השחר** (72 דק') ... 4:46 | **סו"ז תפילה** ..... 10:26 **נץ החמה** ..... 6:03 | **חצות היום** ..... 12:37 **סו"ז קר"ש - מג"א** ... 8:31 | **שקיעה** ..... 7:11 **סו"ז קר"ש - גר"א** .... 9:20 | **צה"כ לשיטת ר"ת** .. 8:24
יום **שני**	**כג** / **21**	**לימוד יומי:** **בבלי:** מכות י"ג **ירושלמי:** יבמות י"ט **תוספתא:** גטין ג **נ"ך:** ישעיהו כב **משניות:** מנחות ב **זהר:** חלק ב עמ' קצג-קצד	**ח' לעומר** **עלות השחר** (72 דק') ... 4:45 | **סו"ז תפילה** ..... 10:25 **נץ החמה** ..... 6:01 | **חצות היום** ..... 12:37 **סו"ז קר"ש - מג"א** ... 8:31 | **שקיעה** ..... 7:11 **סו"ז קר"ש - גר"א** .... 9:19 | **צה"כ לשיטת ר"ת** .. 8:24
יום **שלישי**	**כד** / **22**	**לימוד יומי:** **בבלי:** מכות י"ד **ירושלמי:** יבמות כ' **תוספתא:** גטין ד **נ"ך:** ישעיהו כג **משניות:** מנחות ג **זהר:** חלק ב עמ' קצה-קצו	**ט' לעומר** **עלות השחר** (72 דק') ... 4:43 | **סו"ז תפילה** ..... 10:25 **נץ החמה** ..... 6:00 | **חצות היום** ..... 12:36 **סו"ז קר"ש - מג"א** ... 8:30 | **שקיעה** ..... 7:12 **סו"ז קר"ש - גר"א** .... 9:18 | **צה"כ לשיטת ר"ת** .. 8:25
יום **רביעי**	**כה** / **23**	**לימוד יומי:** **בבלי:** מכות ט"ו **ירושלמי:** יבמות כ"א **תוספתא:** גטין ה **נ"ך:** ישעיהו כד **משניות:** מנחות ד **זהר:** חלק ב עמ' קצז-קצח	**י' לעומר** **עלות השחר** (72 דק') ... 4:42 | **סו"ז תפילה** ..... 10:24 **נץ החמה** ..... 5:59 | **חצות היום** ..... 12:36 **סו"ז קר"ש - מג"א** ... 8:29 | **שקיעה** ..... 7:13 **סו"ז קר"ש - גר"א** .... 9:18 | **צה"כ לשיטת ר"ת** .. 8:26
יום **חמישי**	**כו** / **24**	**לימוד יומי:** **בבלי:** מכות ט"ז **ירושלמי:** יבמות כ"ב **תוספתא:** גטין ו **נ"ך:** ישעיהו כה **משניות:** מנחות ה **זהר:** חלק ב עמ' קצט-ר	**י"א לעומר** **עלות השחר** (72 דק') ... 4:41 | **סו"ז תפילה** ..... 10:24 **נץ החמה** ..... 5:58 | **חצות היום** ..... 12:36 **סו"ז קר"ש - מג"א** ... 8:28 | **שקיעה** ..... 7:14 **סו"ז קר"ש - גר"א** .... 9:17 | **צה"כ לשיטת ר"ת** .. 8:27
יום **שישי**	**כז** / **25**	**לימוד יומי:** **בבלי:** מכות י"ז **ירושלמי:** יבמות כ"ג **תוספתא:** גטין ז **נ"ך:** ישעיהו כו **משניות:** מנחות ו **זהר:** חלק ב עמ' רא-רב	**י"ב לעומר** **עלות השחר** (72 דק') ... 4:39 | **סו"ז תפילה** ..... 10:23 **נץ החמה** ..... 5:57 | **חצות היום** ..... 12:36 **סו"ז קר"ש - מג"א** ... 8:27 | **שקיעה** ..... 7:14 **סו"ז קר"ש - גר"א** .... 9:17 | **צה"כ לשיטת ר"ת** .. 8:27 **הדלקת נרות** (40 דק'): **6:34** (20 דק'): **6:54**
שב"ק	**כח** / **26**	**לימוד יומי:** **בבלי:** מכות י"ח **ירושלמי:** יבמות כ"ד **תוספתא:** קידושין א **נ"ך:** ישעיהו כז **משניות:** מנחות ז **זהר:** חלק ב עמ' רג-רד	**שבת קודש פרשת שמיני, מברכין חודש אייר, י"ג לעומר** **עלות השחר** (72 דק') ... 4:38 | **סו"ז תפילה** ..... 10:23 **נץ החמה** ..... 5:56 | **חצות היום** ..... 12:36 **סו"ז קר"ש - מג"א** ... 8:27 | **שקיעה** ..... 7:15 **סו"ז קר"ש - גר"א** .... 9:16 | **צה"כ לשיטת ר"ת** .. 8:28 **מוצש"ק לשיטת ר"ת: 8:28**

מולד חודש אייר יהיה בליל שני בשעה 8, 30 דקות ו 2 חלקים

אִשָּׁה לֹא צְרִיכָה כֶּסֶף, מַתָּנוֹת, פְּרָחִים, תַּכְשִׁיטִים, הִיא צְרִיכָה שֶׁתַּגִּיד לָהּ מִלָּה טוֹבָה ; תֵּן מִלִּים טוֹבוֹת - כָּל הַבַּיִת שֶׁלְּךָ יִשְׁתַּנֶּה !

(משיחותיו של מו"ר הרה"צ שליט"א)